Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

►**B** **DIREKTIVA (EU) 2018/1972 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**

od 11. prosinca 2018.

o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

(SL L 321, 17.12.2018., str. 36.)

Koju je ispravio:

►**C1** Ispravak, SL L 334, 27.12.2019, str. 164 (2018/1972)

▼B

DIREKTIVA (EU) 2018/1972 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 11. prosinca 2018.

o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

DIO I.

OKVIR (OPĆA PRAVILA ZA ORGANIZACIJU SEKTORA)

GLAVA I.

PODRUČJE PRIMJENE, CILJEVI I DEFINICIJE

POGLAVLJE I.

Predmet, cilj i definicije

Članak 1.

Predmet, područje primjene i ciljevi

1. Ovom se Direktivom utvrđuje usklađeni okvir za pravno uređenje elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga, povezane opreme i povezanih usluga te određenih značajki terminalne opreme. Ovom se Direktivom navode zadaće nacionalnih regulatornih tijela i, ako je primjenjivo, drugih nadležnih tijela i utvrđuje niz postupaka kako bi se osigurala usklađena primjena regulatornog okvira u cijeloj Uniji.

2. Ciljevi su ove Direktive:

(a) provedba unutarnjeg tržišta u području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga iz kojega proizlazi postavljanje i prihvaćanje osiguranih mreža vrlo velikoga kapaciteta, održivo tržišno natjecanje, interoperabilnost elektroničkih komunikacijskih usluga, dostupnost, sigurnost mreža i usluga te pogodnosti za krajnje korisnike; i

(b) osiguravanje pružanja kvalitetnih, cjenovno pristupačnih i javno dostupnih usluga na području cijele Unije putem učinkovitoga tržišnog natjecanja i odabira, poboljšati okolnosti u kojima na tržištu potrebe krajnjih korisnika, uključujući korisnike s invaliditetom radi jednakoga pristupa uslugama kakav imaju ostali korisnici, nisu uspješno zadovoljene te utvrditi potrebna prava krajnjih korisnika.

3. Ovom Direktivom ne dovode se u pitanje:

(a) obveze koje se propisuju nacionalnim pravom u skladu s pravom Unije ili pravom Unije u vezi s pružanjem usluga uporabom elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga;

▼B

(b) mjere donesene na razini Unije ili na nacionalnoj razini u skladu sa pravom Unije, u vezi s postizanjem ciljeva od općeg interesa, posebno što se tiče zaštite osobnih podataka i privatnosti, uređivanja sadržaja i audiovizualne politike;

(c) djelovanja koja poduzimaju države članice za javni poredak te potrebe javne sigurnosti i obranu;

(d) uredbe (EU) br. 531/2012 i (EU) 2015/2120 i Direktiva 2014/53/EU.

4. Komisija, Tijelo europskih regulatora za elektroničke komunikacije („BEREC”) i relevantna tijela osiguravaju usklađenost svoje obrade osobnih podataka s pravilima Unije o zaštiti podataka.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) „elektronička komunikacijska mreža” znači sustavi prijenosa, bez obzira na to temelje li se na stalnoj infrastrukturi ili centraliziranom upravljačkom kapacitetu, i, ako je to primjenjivo, opremu za prespajanje ili usmjeravanje te druga sredstva, uključujući mrežne elemente koji nisu aktivni, a koji dopuštaju prijenos signala žičanim, radijskim, optičkim ili drugim elektromagnetskim sredstvom, što uključuje satelitske mreže, zemaljske nepokretne (s prespajanjem kanala, prespajanjem paketa podataka, uključujući internet) i pokretne mreže, elektroenergetske kabelske sustave, u mjeri u kojoj se rabe za prijenos signala, mreže koje se rabe za radijsku i televizijsku radiodifuziju te mreže kabelske televizije, bez obzira na vrstu informacija koju prenose;

(2) „mreža vrlo velikog kapaciteta” znači elektronička komunikacijska mreža koju u potpunosti čine elementi od optičkih vlakana najmanje do razdjelne točke na konačnoj lokaciji ili elektronička komunikacijska mreža koja u uobičajenim uvjetima u vrijeme vršnog opterećenja može ostvariti sličan rad mreže u pogledu propusne širine silazne veze i uzlazne veze, otpornosti, parametara povezanih s pogreškama te latencije i njezine varijacije; rad mreže može se smatrati sličnim neovisno o tome varira li iskustvo krajnjeg korisnika zbog svojstveno različitih značajki medija kojim se mreža u konačnici povezuje s završnom točkom mreže;

(3) „transnacionalna tržišta” znači tržišta utvrđena u skladu s člankom 65., koja obuhvaćaju Uniju ili njezin znatan dio, a koja se nalaze u više od jedne države članice;

▼B

(4) „elektronička komunikacijska usluga” znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu putem elektroničkih komunikacijskih mreža, a obuhvaća, uz izuzetak usluga pružanja sadržaja ili obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi uporabom elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, sljedeće vrste usluga:

(a) „uslugu pristupa internetu” kako je definirana u članku 2. drugom stavku točki 2. Uredbe (EU) 2015/2120;

(b) „interpersonalnu komunikacijsku uslugu”; i

(c) usluge koje se sastoje u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signalâ kao što su usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva i za radiodifuziju;

(5) „interpersonalna komunikacijska usluga” znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu, a omogućuje izravnu interpersonalnu i interaktivnu razmjenu informacija putem elektroničkih komunikacijskih mreža između ograničenog broja osoba, pri čemu osobe koje pokreću komunikaciju ili sudjeluju u njoj određuju njezina primatelja ili više njih i ne uključuje usluge koje omogućuju interpersonalnu i interaktivnu komunikaciju samo kao manje bitnu pomoćnu značajku koja je suštinski povezana s drugom uslugom;

(6) „brojevno utemeljena interpersonalna komunikacijska usluga” znači interpersonalna komunikacijska usluga koja se povezuje ili omogućuje komunikaciju s javno dodijeljenim brojevnim resursima, odnosno brojem ili brojevima u nacionalnim ili međunarodnim planovima numeriranja;

(7) „brojevno neovisna interpersonalna komunikacijska usluga” znači interpersonalna komunikacijska usluga koja se ne povezuje s javno dodijeljenim brojevnim resursima, odnosno brojem ili brojevima u nacionalnim ili međunarodnim planovima numeriranja ili koja ne omogućuje komunikaciju brojem ili brojevima u nacionalnim ili međunarodnim planovima numeriranja;

(8) „javna elektronička komunikacijska mreža” znači elektronička komunikacijska mreža koja se u cijelosti ili većim dijelom upotrebljava za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koje podržavaju prijenos informacija među završnim točkama mreže;

(9) „završna točka mreže” znači fizička točka na kojoj se krajnjem korisniku omogućuje pristup javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, a koja se, kada se radi o mrežama koje uključuju prespajanje ili usmjeravanje, prepoznaje uz pomoć posebne mrežne adrese koja može biti povezana s brojem ili imenom krajnjeg korisnika;

▼B

(10) „povezana oprema” znači povezane usluge, fizička infrastruktura i druga oprema ili elementi povezani s elektroničkom komunikacijskom mrežom ili elektroničkom komunikacijskom uslugom kojima se omogućuje ili podržava pružanje usluga putem te mreže ili usluge, ili koji za to imaju potencijala te koji uključuju zgrade ili ulaze u zgrade, žičane instalacije unutar zgrada, antene, tornjeve i druge potporne građevine, kabelske kanale, cijevi, antenske stupove, šahtove i ormariće;

(11) „povezana usluga” znači usluga povezana s elektroničkom komunikacijskom mrežom ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, kojom se omogućuje ili podržava pružanje, samostalno pružanje ili automatizirano pružanje usluga putem te mreže ili usluge, ili za to imaju potencijala, a uključuju pretvaranje brojeva ili sustave koji nude jednaku funkcionalnost, sustave uvjetovanoga pristupa i elektroničke programske vodiče, kao i druge usluge kao što je usluga utvrđivanja identiteta, lokacije i prisutnosti;

(12) „sustav uvjetovanoga pristupa” znači bilo koja tehnička mjera, sustav autentifikacije i/ili rješenje kojim se omogućuje pristup zaštićenim radijskim ili televizijskim radiodifuzijskim uslugama u razumljivom obliku, uz uvjet plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog ovlaštenja;

(13) „korisnik” znači fizička ili pravna osoba koja koristi ili zahtijeva javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu;

(14) „krajnji korisnik” znači korisnik koji ne pruža javne elektroničke komunikacijske mreže niti javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge;

(15) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja koristi ili traži javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu u svrhe koje nisu namijenjene njezinoj poslovnoj djelatnosti, obrtu ili djelatnosti slobodnog zanimanja;

(16) „pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža” znači uspostava, rad, kontrola ili osiguravanje raspoloživosti takvih mreža;

(17) „napredna oprema za digitalnu televiziju” znači uređaji kojima je svrha spajanje na televizijski prijamnik ili integralni digitalni televizijski prijamnik, koji može primati digitalne interaktivne televizijske usluge;

(18) „aplikacijsko programsko sučelje” ili „API” znači softversko sučelje između aplikacijskih programa koje su radiodifuzijske kuće elektroničkih medija ili pružatelji usluga učinili dostupnim, kao i sredstva u naprednoj digitalnoj opremi za usluge digitalnog radija i televizije;

(19) „namjena radiofrekvencijskog spektra” znači određivanje namjene određenog pojasa radiofrekvencijskog spektra za jednu ili više vrsta radiokomunikacijskih službi, ako je to primjereno, pod određenim uvjetima;

▼B

(20) „štetna smetnja” znači smetnja kojom se dovodi u opasnost djelovanje radionavigacijske službe ili drugih sigurnosnih službi, ili kojom se na drugi način znatno umanjuje kvaliteta, ometa ili opetovano prekida radiokomunikacijska služba koja radi u skladu s mjerodavnim međunarodnim propisima, nacionalnim propisima ili propisima Unije;

(21) „sigurnost mreža i usluga” znači sposobnost elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga da odolijevaju, na određenoj razini pouzdanosti, bilo kojoj radnji kojom se ugrožava dostupnost, autentičnost, cjelovitost ili povjerljivost tih mreža i usluga, pohranjenih ili prenesenih ili obrađenih podataka ili srodnih usluga koje te elektroničke komunikacijske mreže ili usluge nude ili kojima omogućuju pristup;

(22) „opće ovlaštenje” znači pravni okvir koji je utvrdila država članica, a kojim se osiguravaju prava za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i utvrđuju posebne sektorske obveze koje se mogu primijeniti na sve ili određene vrste elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, u skladu s ovom Direktivom;

(23) „bežična pristupna točka kratkog dometa” znači oprema za pristup bežičnoj mreži male snage, male veličine i kratkog dometa, koja se koristi radiofrekvencijskim spektrom za koji je izdana dozvola ili radiofrekvencijskim spektrom za koji se ne izdaje dozvola ili njihovom kombinacijom, kojom se može koristiti kao diijelom javne elektroničke komunikacijske mreže i koja može biti opremljena najmanje jednom vizualno neupadljivom antenom, te kojom se korisnicima omogućuje bežični pristup elektroničkim komunikacijskim mrežama neovisno o tome je li osnovna mrežna topologija mobilna ili fiksna;

(24) „radijska lokalna mreža” ili „RLAN” znači sustav bežičnog pristupa male snage kratkog dometa i s malim rizikom od smetnji za druge takve sustave koje su u blizini postavili ostali korisnici, koji se na neisključivoj osnovi koristi usklađenim radiofrekvencijskim spektrom;

(25) „usklađeni radiofrekvencijski spektar” znači radiofrekvencijski spektar za koji su utvrđeni usklađeni uvjeti u pogledu njegove dostupnosti i djelotvornog korištenja putem tehničkih provedbenih mjera u skladu s člankom 4. Odluke br. 676/2002/EZ;

(26) „zajedničko korištenje radiofrekvencijskim spektrom” znači pristup dvaju ili više korisnika korištenju istim pojasevima radiofrekvencijskog spektra na temelju dogovora o definiranom zajedničkom korištenju, koji je odobren na temelju općeg ovlaštenja, pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili njihove kombinacije, uključujući regulatorne pristupe kao što je zajednički pristup za koji je izdana dozvola s ciljem olakšavanja zajedničkog korištenja pojasom radiofrekvencijskog spektra, a koji je podložan obvezujućem sporazumu svih uključenih strana, u skladu s pravilima zajedničkog korištenja kako su uključena u njihova prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom kako bi se svim korisnicima zajamčili predvidljivi i pouzdani dogovori o zajedničkom korištenju i ne dovodeći u pitanje primjenu prava tržišnog natjecanja;

▼B

(27) „pristup” znači da se drugom poduzetniku stavljaju na raspolaganje oprema ili usluge uz utvrđene uvjete, na isključivoj ili neisključivoj osnovi, radi pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga, uključujući kada se one upotrebljavaju za pružanje usluga informacijskog društva ili usluga radiodifuzije sadržaja; obuhvaća, među ostalim, pristup mrežnim elementima i povezanoj opremi, koji mogu obuhvaćati povezivanje opreme fiksnim ili bežičnim putem (ovo posebno uključuje pristup lokalnoj petlji te opremi i uslugama potrebnima za pružanje usluga putem lokalne petlje); pristup fizičkoj infrastrukturi koja uključuje zgrade, kabelske kanale i antenske stupove; pristup relevantnim softverskim sustavima, uključujući sustave za operativnu potporu; pristup informatičkim sustavima ili bazama podataka za zahtjeve za naručivanje unaprijed, pribavljanje, naručivanje, održavanje i popravke, te izdavanje računa; pristup pretvaranju brojeva ili sustavima koji nude jednaku funkcionalnost; pristup nepokretnim i pokretnim mrežama, posebno za roaming; pristup sustavima uvjetovanoga pristupa za usluge digitalne televizije te pristup virtualnim mrežnim uslugama;

(28) „međupovezivanje (interkonekcija)” znači posebna vrsta pristupa koji se provodi između operatora javnih mreža fizičkim i logičkim povezivanjem javnih elektroničkih komunikacijskih mreža kojima se koristi isti ili drugi poduzetnik kako bi se korisnicima usluga jednog poduzetnika dopustilo da komuniciraju s korisnicima istog ili drugoga poduzetnika ili da pristupe uslugama koje pruža drugi poduzetnik kada takve usluge mogu pružati međusobno povezane strane ili druge strane koje imaju pristup mreži;

(29) „operator” znači poduzetnik koji daje ili koji je ovlašten davati na korištenje javnu komunikacijsku mrežu ili povezanu opremu;

(30) „lokalna petlja” znači fizički put signala elektroničke komunikacije kojima se završna točka mreže povezuje s razdjelnikom ili jednakom opremom u nepokretnoj javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži;

(31) „poziv” znači veza uspostavljena putem javno dostupne interpersonalne komunikacijske usluge koja omogućuje dvosmjernu glasovnu komunikaciju;

(32) „usluga glasovne komunikacije” znači javno dostupna elektronička komunikacijska usluga za slanje i primanje, izravno ili neizravno, nacionalnih ili nacionalnih i međunarodnih poziva putem broja ili brojeva iz nacionalnog ili međunarodnoga plana numeriranja;

(33) „zemljopisni broj” znači broj iz nacionalnoga plana numeriranja u kojem dio njegovih znamenaka ima zemljopisno značenje koje se upotrebljava za usmjeravanje poziva na fizičko mjesto završne točke mreže;

(34) „nezemljopisni broj” znači broj iz nacionalnoga plana numeriranja koji nije zemljopisni broj, kao što su brojevi u pokretnoj mreži, brojevi usluga besplatnog poziva i brojevi usluga s posebnom tarifom;

▼B

(35) „usluga cjelokupnog razgovora” znači multimedijski razgovor u stvarnom vremenu kojim se u stvarnom vremenu omogućuje dvosmjeran simetričan prijenos videozapisa, teksta i govora između korisnika na dvije ili više lokacija;

(36) „pristupna točka sigurnosnog poziva” ili „PSAP” znači fizička lokacija na kojoj se najprije prima komunikacija prema hitnim službama, u nadležnosti tijela javne vlasti ili privatne organizacije koju priznaje država članica;

(37) „najprimjereniji PSAP” znači PSAP koji su nadležna tijela unaprijed odredila za primanje komunikacije prema hitnim službama u određenom području ili za komunikaciju prema hitnim službama određene vrste;

(38) „komunikacija prema hitnim službama” znači komunikacija putem interpersonalnih komunikacijskih usluga između krajnjeg korisnika i PSAP-a s ciljem traženja i primanja hitne pomoći od hitnih službi;

(39) „hitna služba” znači služba koju kao takvu priznaje država članica, koja pruža trenutačnu i brzu pomoć u situacijama u kojima osobito postoji izravna opasnost po život i od tjelesnih ozljeda, za pojedinca ili javno zdravlje ili sigurnost, za privatnu ili javnu imovinu ili za okoliš, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom;

(40) „informacije o lokaciji pozivatelja” znači, u javnim pokretnim mrežama, obrađeni podaci koji proizlaze iz mrežne infrastrukture ili mobilnih uređaja, koji ukazuju na geografski položaj mobilne terminalne opreme krajnjega korisnika, a u javnim nepokretnim mrežama znači podaci o fizičkoj adresi završne točke mreže;

(41) „terminalna oprema” znači terminalna oprema kako je definirana u članku 1. točki 1. Direktive Komisije 2008/63/EZ ([1]);

(42) „sigurnosni incident” znači događaj koji ima stvarni negativni učinak na sigurnost elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.

POGLAVLJE II.

Ciljevi

Članak 3.

Opći ciljevi

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela u izvršavanju svojih regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi poduzmu sve razumne mjere koje su potrebne i proporcionalne za ostvarivanje ciljeva utvrđenih u stavku 2. Države članice, Komisija, Skupina za politiku radiofrekvencijskog spektra (RSPG) i BEREC također doprinose postizanju tih ciljeva.

([1]) Direktiva Komisije 2008/63/EZ od 20. lipnja 2008. o tržišnom natjecanju na tržištima telekomunikacijske terminalne opreme (SL L 162, 21.6.2008., str. 20.).

▼B

Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela doprinose u okviru svoje nadležnosti osiguravanju provedbe politika koje imaju za cilj promicanje slobode izražavanja i informiranja, kulturne i jezične raznolikosti kao i medijskoga pluralizma.

2. U kontekstu ove Direktive, nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela, kao i BEREC, Komisija i države članice ostvaruju svaki od sljedećih općih ciljeva, koji nisu navedeni prema redoslijedu prioriteta:

(a) promiču povezivost i pristup mrežama vrlo velikog kapaciteta uključujući nepokretne, pokretne i bežične mreže, te korištenje njima od strane svih građana i poslovnih subjekata u Uniji;

(b) promiču tržišno natjecanje u pružanju elektroničkih komunikacijskih mreža i povezane opreme, uključujući učinkovito tržišno natjecanje koje se temelji na infrastrukturi, te u pružanju elektroničkih komunikacijskih usluga i povezanih usluga;

(c) doprinose razvoju unutarnjeg tržišta uklanjanjem preostalih prepreka i olakšavanjem konvergentnih uvjeta u pogledu ulaganja u elektroničke komunikacijske mreže, elektroničke komunikacijske usluge, povezanu opremu i povezane usluge u cijeloj Uniji, kao i u pogledu njihova pružanja, razvijanjem zajedničkih pravila i predvidljivih regulatornih pristupa, davanjem prednosti djelotvornom, učinkovitom i koordiniranom korištenju radiofrekvencijskim spektrom, otvorenim inovacijama, uspostavi i razvoju transeuropskih mreža, pružanju, dostupnosti i interoperabilnosti paneuropskih usluga i povezivosti s kraja na kraj;

(d) promiču interese građana Unije osiguravanjem povezivosti i široko raširene dostupnosti te uporabe mreža vrlo velikog kapaciteta, uključujući nepokretne, pokretne i bežične mreže, te elektroničkih komunikacijskih usluga, omogućivanjem najvećih mogućih pogodnosti u pogledu odabira, cijene i kvalitete na temelju učinkovitoga tržišnog natjecanja, održavanjem sigurnosti mreža i usluga, osiguravanjem visoke i zajedničke razine zaštite za krajnje korisnike putem nužnih posebnih sektorskih pravila i odgovaranjem na potrebe, kao što su pristupačne cijene, potrebe posebnih društvenih skupina, osobito krajnjih korisnika s invaliditetom, krajnjih korisnika starije dobi i krajnjih korisnika s posebnim socijalnim potrebama, te izbora i jednakog pristupa za krajnje korisnike s invaliditetom.

3. Kada Komisija utvrđuje referentne vrijednosti i izvješćuje o učinkovitosti mjera država članica za postizanje ciljeva iz stavka 2., Komisiji, prema potrebi, pomažu države članice, nacionalna regulatorna tijela, BEREC i RSPG.

4. U provođenju ciljeva politike iz stavka 2. i navedenih u ovom stavku nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela, među ostalim:

▼B

(a) promiču regulatornu predvidljivost osiguravajući dosljedan regulatorni pristup tijekom odgovarajućih rokova preispitivanja i surađujući međusobno, s BEREC-om, s RSPG-om i s Komisijom;

(b) osiguravaju da u sličnim okolnostima nema diskriminacije u postupanju prema pružateljima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga;

(c) primjenjuju pravo Unije na tehnološki neutralan način, u mjeri u kojoj je to u skladu s postizanjem ciljeva iz stavka 1.;

(d) promiču djelotvorno ulaganje i inovacije u nove i poboljšane infrastrukture, pritom osiguravajući da se svakom obvezom pristupa u obzir uzme rizik koji stvaraju poduzetnici-ulagatelji i dopuštajući različite dogovore o suradnji između ulagatelja i strana koje traže pristup kako bi se diversificirao rizik ulaganja te istodobno osiguralo očuvanje tržišnog natjecanja i načelo nediskriminacije;

(e) uzimaju na odgovarajući način u obzir raznolikost uvjeta koji se odnose na infrastrukturu, tržišno natjecanje, okolnosti krajnjih korisnika, a osobito potrošača u različitim geografskim područjima unutar države članice, uključujući lokalnu infrastrukturu kojom upravljaju fizičke osobe na neprofitnoj osnovi;

(f) propisuju ex ante regulatorne obveze samo u mjeri potrebnoj kako bi se osiguralo učinkovito i održivo tržišno natjecanje u interesu krajnjih korisnika te ublažavaju ili ukidaju takve obveze čim se ispuni taj uvjet.

Države članice jamče da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela djeluju nepristrano, objektivno, transparentno, proporcionalno i bez diskriminacije.

Članak 4.

Strateško planiranje i koordinacija politike radiofrekvencijskog spektra

1. Države članice surađuju međusobno i s Komisijom pri strateškom planiranju, koordinaciji i usklađivanju korištenja radiofrekvencijskim spektrom u Uniji u skladu s politikama Unije za uspostavu i funkcioniranje unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacija. U tom smislu, one uzimaju u obzir, među ostalim, gospodarske, sigurnosne i zdravstvene aspekte, javni interes, slobodu izražavanja, kulturne, znanstvene, društvene i tehničke aspekte politika Unije te različite interese zajednica korisnika radiofrekvencijskim spektrom kako bi optimizirale korištenje radiofrekvencijskim spektrom i izbjegle štetne smetnje.

▼B

2. Međusobnom suradnjom i suradnjom s Komisijom države članice promiču koordinaciju pristupa politikama radiofrekvencijskog spektra u Uniji i, ako je to primjereno, usklađene uvjete u vezi s dostupnosti i učinkovitim korištenjem radiofrekvencijskim spektrom, koji su potrebni radi uspostave i funkcioniranja unutarnjega tržišta elektroničkih komunikacija.

3. Države članice putem RSPG-a surađuju međusobno i s Komisijom u skladu sa stavkom 1. te na njihov zahtjev s Europskim parlamentom i Vijećem kako bi podržale strateško planiranje i koordinaciju pristupa politikama radiofrekvencijskog spektra u Uniji na sljedeće načine:

(a) razvijanjem najbolje prakse u pogledu pitanja povezanih s radiofrekvencijskim spektrom s ciljem provedbe ove Direktive;

(b) olakšavanjem koordinacije među državama članicama s ciljem provedbe ove Direktive i drugog prava Unije te doprinosa razvoju unutarnjeg tržišta;

(c) koordiniranjem pristupa dodjeli radiofrekvencijskog spektra i ovlaštenju da se njime služe te objavljivanjem izvješća ili mišljenja o pitanjima u vezi s radiofrekvencijskim spektrom.

BEREC sudjeluje u pitanjima koja se tiču njegove nadležnosti u vezi s regulacijom tržišta i tržišnim natjecanjem koji se odnose na radiofrekvencijski spektar.

4. Komisija, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje RSPG-a, može podnijeti zakonodavne prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću radi utvrđivanja višegodišnjih programa za politiku radiofrekvencijskog spektra, utvrđujući smjer i ciljeve politike za strateško planiranje i usklađivanje korištenja radiofrekvencijskim spektrom u skladu s ovom Direktivom, kao i radi oslobađanja usklađenog radiofrekvencijskog spektra za zajedničko korištenje i korištenje koje ne podliježe pojedinačnim pravima.

GLAVA II.

INSTITUCIONALNI USTROJ I UPRAVLJANJE

POGLAVLJE I.

Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela

Članak 5.

Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela

1. Države članice osiguravaju da se svakom zadaćom utvrđenom u ovoj Direktivi bavi nadležno tijelo.

Unutar područja primjene ove Direktive nacionalna regulatorna tijela nadležna su barem za sljedeće zadaće:

▼B

(a) provedbu ex ante regulacije tržišta, uključujući nametanje obveza pristupa i međupovezivanja;

(b) osiguravanje rješavanja sporova između poduzetnika;

(c) obavljanje poslova upravljanja radiofrekvencijskim spektrom i odluka ili, ako su te zadaće dodijeljene drugim nadležnim tijelima, pružanje savjeta o oblikovanju tržišta i elementima tržišnog natjecanja nacionalnih postupaka u vezi s pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom za elektroničke komunikacijske mreže i usluge;

(d) doprinos zaštiti prava krajnjih korisnika u sektoru elektroničkih komunikacija, ako je relevantno, u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima;

(e) procjenu i pomno praćenje oblikovanja tržišta i pitanja tržišnog natjecanja u pogledu pristupa otvorenom internetu;

(f) ocjenjivanje nepravednog opterećenja te izračun neto troška pružanja univerzalne usluge;

(g) osiguravanje prenosivosti broja između pružatelja;

(h) izvođenje bilo koje druge zadaće koju ova Direktiva rezervira za nacionalna regulatorna tijela.

Države članice mogu nacionalnim regulatornim tijelima dodijeliti i druge zadaće predviđene ovom Direktivom i drugim pravom Unije, a posebno one koje se odnose na tržišno natjecanje ili ulazak na tržište, kao što su opće ovlaštenje i oni koje se odnose na bilo koju ulogu dodijeljenu BEREC-u. Ako su drugim nadležnim tijelima dodijeljene zadaće povezane s tržišnim natjecanjem ili ulaskom na tržište, ona se prije donošenja odluke nastoje savjetovati s nacionalnim regulatornim tijelom. Radi doprinosa zadaćama BEREC-a nacionalna regulatorna tijela imaju pravo prikupljati potrebne podatke i druge informacije od sudionika na tržištu.

Države članice također mogu nacionalnim regulatornim tijelima dodijeliti druge zadaće na temelju nacionalnoga prava, uključujući nacionalno pravo kojim se provodi pravo Unije.

Države članice posebno promiču stabilnost nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela pri prenošenju ove Direktive u vezi s dodjelom zadaća koje proizlaze iz regulatornog okvira Unije za elektroničke komunikacije kako je izmijenjen 2009.

2. Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela iste države članice ili različitih država članica prema potrebi sklapaju međusobne dogovore o suradnji radi olakšavanja regulatorne suradnje.

▼B

3. Države članice objavljuju, u lako dostupnom obliku, zadaće koje nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela moraju izvršavati, posebno ako su te zadaće dodijeljene više nego jednom tijelu. Države članice osiguravaju, kad je to potrebno, savjetovanje i suradnju među tim tijelima, kao i među njima i nacionalnim tijelima koja su zadužena za primjenu prava tržišnog natjecanja ili prava o pravima potrošača, u pogledu pitanja od općeg interesa. Kada je za takva pitanja zaduženo više od jednog tijela, država članica osigurava objavu informacija o zadaćama svakoga od njih u lako dostupnom obliku.

4. Države članice obavješćuju Komisiju o svim nacionalnim regulatornim i drugim nadležnim tijelima kojima su dodijeljene zadaće na temelju ove Direktive i njihovim odgovornostima povezanima s tim zadaćama te o svim njihovim izmjenama.

Članak 6.

Neovisnost nacionalnih regulatornih i drugih nadležnih tijela

1. Države članice jamče neovisnost nacionalnih regulatornih i drugih nadležnih tijela i osiguravaju njihovu pravnu odvojenost i funkcionalnu neovisnost od bilo koje fizičke ili pravne osobe koje pružaju elektroničke komunikacijske mreže, opremu ili usluge. Države članice koje su zadržale vlasništvo ili kontrolu nad poduzetnicima koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge osiguravaju učinkovito strukturalno odvajanje regulatorne funkcije od djelatnosti koje se tiču vlasništva ili kontrole.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela izvršavaju svoja prava nepristrano, transparentno i pravodobno. Države članice osiguravaju im odgovarajuća tehnička i financijska sredstva te ljudske resurse kako bi mogla provoditi dodijeljene im zadaće.

Članak 7.

Imenovanje i razrješenje članova nacionalnih regulatornih tijela

1. Čelnik nacionalnog regulatornoga tijela ili, prema potrebi, članovi kolegijalnoga tijela koji obavljaju tu funkciju u okviru nacionalnog regulatornoga tijela ili njihovi zamjenici, imenuju se na mandat od najmanje tri godine i odabiru se među osobama priznatog ugleda i stručnog iskustva, na temelju postignuća, vještina, znanja i iskustva te prema otvorenom i transparentnom postupku odabira. Države članice osiguravaju kontinuitet donošenja odluka.

2. Države članice osiguravaju da se čelnik nacionalnog regulatornoga tijela ili, ako je to primjenjivo, članovi kolegijalnog tijela, koji obavljaju tu funkciju u okviru nacionalnog regulatornoga tijela ili njihovi zamjenici, mogu razriješiti dužnosti tijekom njihova mandata samo ako više ne ispunjavaju uvjete potrebne radi izvršenja njihovih dužnosti, koje su unaprijed utvrđene u nacionalnom pravu prije njihova imenovanja

▼B

3. Odluka o razrješenju dužnosti čelnika nacionalnog regulatornoga tijela ili, ako je to primjenjivo, članova kolegijalnog tijela koji obavljaju tu funkciju, objavljuje se prilikom razrješenja. Razriješenom čelniku nacionalnog regulatornoga tijela ili, prema potrebi, razriješenim članovima kolegijalnog tijela koji obavljaju tu funkciju dostavlja se obrazloženje razrješenja. Ako obrazloženje nije objavljeno, ono se objavljuje na zahtjev te osobe. Države članice osiguravaju da ta odluka podliježe preispitivanju suda u pogledu činjeničnih i pravnih pitanja.

Članak 8.

Politička neovisnost i odgovornost nacionalnih regulatornih tijela

1. Ne dovodeći u pitanje članak 10., nacionalna regulatorna tijela djeluju samostalno i objektivno, među ostalim u oblikovanju unutarnjih postupaka i organizaciji osoblja, te transparentno i odgovorno u skladu s pravom Unije i ni od jednog drugog tijela ne smiju tražiti ni primati upute u vezi s izvršenjem zadaća koje su im dodijeljene na temelju nacionalnog prava kojim se provodi pravo Unije. To ne sprečava nadzor u skladu s nacionalnim ustavnim pravom. Samo žalbena tijela osnovana u skladu s člankom 31. imaju ovlasti suspendirati primjenu ili ukinuti odluke nacionalnih regulatornih tijela.

2. Nacionalna regulatorna tijela jednom godišnje izvješćuju među ostalim o stanju tržišta elektroničkih komunikacija, odlukama koje objavljuju, svojim ljudskim i financijskim resursima i kako se ti resursi raspodjeljuju te o budućim planovima. Njihova se izvješća objavljuju.

Članak 9.

Regulatorna sposobnost nacionalnih regulatornih tijela

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela imaju odvojene godišnje proračune te da imaju autonomiju u primjeni dodijeljenog proračuna. Ti se proračuni objavljuju.

2. Ne dovodeći u pitanje obvezu osiguravanja da nacionalna regulatorna tijela imaju odgovarajuće financijske i ljudske resurse za izvođenje zadaća koje su im dodijeljene, financijskom autonomijom ne sprečava se nadzor ili kontrola u skladu s nacionalnim ustavnim pravom. Svaka kontrola u pogledu proračuna nacionalnih regulatornih tijela izvodi se na transparentan način i objavljuje.

3. Države članice također osiguravaju nacionalnim regulatornim tijelima odgovarajuća financijska sredstva i ljudske resurse kako bi im omogućile da aktivno sudjeluju i pomažu BEREC-u.

▼B

Članak 10.

Sudjelovanje nacionalnih regulatornih tijela u BEREC-u

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela daju aktivnu potporu ciljevima BEREC-a u pogledu promicanja veće regulatorne koordinacije i dosljednosti.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela, kada donose vlastite odluke za svoja nacionalna tržišta, u najvećoj mjeri vode računa o smjernicama, mišljenjima, preporukama, zajedničkim stajalištima, najboljoj praksi i metodologijama koje je donio BEREC.

Članak 11.

Suradnja s nacionalnim tijelima

Nacionalna regulatorna tijela, druga nadležna tijela na temelju ove Direktive i nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja razmjenjuju informacije potrebne u vezi s primjenom ove Direktive. U vezi s razmjenom informacija primjenjuju se pravila Unije u pogledu zaštite podataka, a tijelo koje prima informacije osigurava za njih isti stupanj povjerljivosti kao i tijelo koje ih šalje.

POGLAVLJE II.

Opća ovlaštenja

Odjeljak 1.

Opći dio

Članak 12.

Opće ovlaštenje za elektroničke komunikacijske mreže i usluge

1. Države članice osiguravaju slobodu pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga uz poštovanje uvjeta utvrđenih u ovoj Direktivi. U tu svrhu države članice ne smiju sprečavati poduzetnika u pružanju elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, osim ako je to nužno zbog razloga utvrđenih u članku 52. stavku 1. UFEU-a. Svako takvo ograničenje slobode pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga mora biti propisno obrazloženo te se o njemu obavješćuje Komisija.

2. Pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, osim brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, može biti podložno isključivo općem ovlaštenju, ne dovodeći u pitanje posebne obveze iz članka 13. stavka 2. ili prava korištenja iz članaka 46. i 94.

3. Ako država članica smatra da je za poduzetnike koji podliježu općem ovlaštenju zahtjev za obavješćivanjem opravdan, ta država članica od takvih poduzetnika može zahtijevati samo da dostave obavijest nacionalnom regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu. Država članica ne smije od takvih poduzetnika zahtijevati da ishode izričitu odluku ili bilo koji drugi upravni akt od takvog tijela ili od bilo kojeg drugog tijela prije početka korištenja pravima koja proizlaze iz općeg ovlaštenja.

▼B

Nakon obavješćivanja, kada se ono zahtijeva, poduzetnik može započeti djelatnost, što prema potrebi podliježe odredbama o pravima korištenja na temelju ove Direktive.

4. Obavijest iz stavka 3. ne obuhvaća više od izjave fizičke ili pravne osobe nacionalnom regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu o namjeri započinjanja pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i podnošenje minimalnih informacija potrebnih kako bi BEREC i to tijelo mogli voditi evidenciju ili popis pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga. Te se informacije ograničavaju na:

(a) naziv pružatelja;

(b) pružateljev pravni status, oblik i registracijski broj, ako je pružatelj registriran u trgovačkom ili drugom sličnom javnom registru u Uniji;

(c) fizičku adresu pružateljeva glavnog poslovnog nastana u Uniji i, ako je to primjenjivo, drugih podružnica u državi članici;

(d) adresu pružateljeve internetske stranice, ako j toe primjenjivo, povezanu s pružanjem elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga;

(e) osobu i pojedinosti za kontakt;

(f) kratak opis mreža ili usluga koje se namjeravaju pružati;

(g) dotične države članice; i

(h) predviđeni datum početka aktivnosti.

Države članice ne smiju propisati dodatne ili odvojene zahtjeve za obavješćivanje.

Radi usklađivanja zahtjeva za obavješćivanje, BEREC objavljuje smjernice za obrazac za obavješćivanje i vodi bazu podataka Unije s obavijestima koje se šalju nadležnim tijelima. U tu svrhu nadležna tijela bez nepotrebne odgode elektroničkim putem prosljeđuju BEREC-u svaku zaprimljenu obavijest. Obavijesti koje se nadležnim tijelima dostave prije 21. prosinca 2020. prosljeđuju se BEREC-u do 21. prosinca 2021.

Članak 13.

Uvjeti povezani s općim ovlaštenjem i pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima te posebne obveze

1. Opće ovlaštenje za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i prava korištenja brojevnim resursima mogu podlijegati samo uvjetima navedenima u Prilogu I. Takvi uvjeti moraju biti nediskriminirajući, proporcionalni i transparentni. U slučaju prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, takvim se uvjetima mora osiguravati njihovo djelotvorno i učinkovito korištenje te oni moraju biti u skladu s člancima 45. i 51., a u slučaju prava korištenja brojevnim resursima, u skladu s člankom 94.

▼B

2. Posebne obveze koje se mogu nametnuti poduzetnicima koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge na temelju članka 61. stavcima 1. i 5. i članaka 62., 68. i 83. ili onima koji su određeni za pružanje univerzalne usluge u skladu s ovom Direktivom, moraju biti pravno odvojene od prava i obveza iz općeg ovlaštenja. Kako bi se osigurala transparentnost, u općem ovlaštenju se upućuje na kriterije i postupke za nametanje tih posebnih obveza pojedinačnim poduzetnicima.

3. Opće ovlaštenje sadržava samo uvjete koji se izričito odnose na taj sektor, a koji su navedeni u dijelovima A, B i C Priloga I. i u njemu se ne smiju ponavljati uvjeti koji se na poduzetnike primjenjuju na temelju drugog nacionalnog prava.

4. Države članice ne smiju ponavljati uvjete iz općeg ovlaštenja kod dodjele prava korištenja radiofrekvencijskim spektorm ili brojevnim resursima.

Članak 14.

Izjave za olakšavanje izvršavanja prava na instalaciju opreme i prava na međupovezivanje

Nadležna tijela u roku od jednog tjedna od zahtjeva poduzetnika izdaju izjave u standardiziranom obliku kojima se potvrđuje, ako je to primjenjivo, da je poduzetnik dostavio obavijest na temelju članka 12. stavka 3. U tim se izjavama navode okolnosti u kojima svaki poduzetnik koje pruža elektroničke komunikacijske mreže ili usluge na temelju općeg ovlaštenja ima pravo podnijeti zahtjev za dodjelu prava na instalaciju opreme, pregovarati o međupovezivanju i dobivanju pristupa ili međupovezivanja kako bi se olakšalo korištenje tim pravima, na primjer na drugim upravnim razinama ili u odnosu na druge poduzetnike. Ako je to primjereno, te izjave mogu se izdavati i kao automatski odgovor na obavijest iz članka 12. stavka 3.

Odjeljak 2.

Prava i obveze u okviru općeg ovlaštenja

Članak 15.

Minimalni popis prava koja proizlaze iz općeg ovlaštenja

1. Poduzetnici koji podliježu općem ovlaštenju na temelju članka 12. imaju pravo:

(a) na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga;

(b) na to da njihov zahtjev za stjecanje potrebnih prava na instalaciju opreme bude razmatran u skladu s člankom 43.;

(c) na korištenje, podložno člancima 13., 46. i 55., radiofrekvencijskim spektrom u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama;

(d) na to da njihov zahtjev za stjecanje potrebnih prava korištenja brojevnim resursima bude razmatran u skladu s člankom 94.

▼B

2. Ako takvi poduzetnici pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge javnosti, tada im opće ovlaštenje daje pravo:

(a) na to da s drugim pružateljima javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javnih elektroničkih komunikacijskih usluga koji su obuhvaćeni općim ovlaštenjem u Uniji pregovaraju o međupovezivanju i, ako je to primjenjivo, dobiju pristup drugim pružateljima odnosno međupovezivanje od drugih pružatelja u skladu s ovom Direktivom;

(b) na to da im se pruži mogućnost da budu određeni za pružanje različitih elemenata univerzalne usluge ili za pokrivanje različitih dijelova državnog područja u skladu s člankom 86. ili 87.

Članak 16.

Administrativne pristojbe

1. Sve administrativne pristojbe propisane za poduzetnike koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge na temelju općeg ovlaštenja ili kojima je dodijeljeno pravo korištenja:

(a) pokrivaju, u ukupnom iznosu, samo administrativne troškove nastale prilikom upravljanja, kontrole i provedbe režima općeg ovlaštenja, prava korištenja i posebnih obveza iz članka 13. stavka 2., a koji mogu uključivati troškove za međunarodnu suradnju, usklađivanje i normizaciju, analizu tržišta, praćenje usklađenosti i ostalu kontrolu tržišta, kao i regulatorne poslove na izradi i provedbi sekundarnog zakonodavstva i upravnih odluka, kao što su odluke o pristupu i međupovezivanju; i

(b) nameću se pojedinačnim poduzetnicima na objektivan, transparentan i proporcionalan način kojim se na najmanju mjeru svode dodatni administrativni troškovi i pripadajuće pristojbe.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati administrativne pristojbe na poduzetnike čiji je prihod ispod određenoga praga ili čije poslovanje ne postiže minimalan udio na tržištu ili koji imaju vrlo ograničen teritorijalni obuhvat.

2. Kad nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela propisuju administrativne pristojbe, ona objavljuju godišnji pregled svojih administrativnih troškova i ukupan iznos naplaćenih pristojbi. Ako postoji razlika između ukupnog iznosa pristojbi i administrativnih troškova, izvršavaju se odgovarajuće prilagodbe.

Članak 17.

Računovodstveno razdvajanje i financijska izvješća

1. Države članice zahtijevaju od poduzetnika koji pružaju javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, a koja imaju posebna ili isključiva prava pružanja usluga u drugim sektorima u istoj ili drugoj državi članici sljedeće:

▼B

(a) vođenje razdvojenog računovodstva za aktivnosti povezane s pružanjem elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, u mjeri u kojoj bi to bilo potrebno kad bi te aktivnosti obavljala pravno neovisni subjekti, kako bi se identificirali svi elementi troškova i prihoda, s osnovama njihova izračuna i detaljima o metodama pripisivanja, u odnosu na takve aktivnosti, uključujući i popis dugotrajne imovine i strukturalnih troškova po stavkama; ili

(b) strukturalno razdvajanje aktivnosti u odnosu na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati zahtjeve iz prvog podstavka na poduzetnike čiji godišnji prihod u poslovanju povezanom s elektroničkim komunikacijskim mrežama ili uslugama u Uniji iznosi manje od 50 milijuna EUR.

2. Ako poduzetnici koja pružaju javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge ne podliježu zahtjevima prava trgovačkih društava i ne zadovoljavaju kriterije prava Unije o računovodstvu malih i srednjih poduzetnika, dužni su sastavljati računovodstvenu dokumentaciju i podnositi je neovisnom revizoru te je objavljivati. Njihova se revizija obavlja u skladu s relevantnim pravilima Unije i nacionalnim pravilima.

Prvi podstavak ovog stavka također se odnosi na razdvojeno računovodstvo na temelju stavka 1. prvog podstavka točke (a).

Odjeljak 3.

Izmjena i oduzimanje

Članak 18.

Izmjena prava i obveza

1. Države članice osiguravaju da se prava, uvjeti i postupci u vezi s općim ovlaštenjima i pravima korištenja radiofrekvencijskmi spektrom ili brojevnim resursima ili prava za instalaciju opreme mogu mijenjati samo u objektivno opravdanim slučajevima i na proporcionalan način, uzimajući u obzir, ako je to primjereno, posebne uvjete koji se primjenjuju na prenosiva prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima.

2. Osim ako su predložene izmjene manjeg značaja i ako su dogovorene s nositeljem prava ili općeg ovlaštenja, na prikladan način daje se obavijest o namjeri da se izvrše takve izmjene. Zainteresiranim stranama, uključujući korisnike i potrošače, odobrava se dostatan vremenski rok da iznesu svoja stajališta o predloženim izmjenama. Taj rok iznosi najmanje četiri tjedna, osim u iznimnim okolnostima.

Izmjene se objavljuju zajedno s njihovim obrazloženjem.

▼B

Članak 19.

Ograničenje ili oduzimanje prava

1. Ne dovodeći u pitanje članak 30. stavke 5. i 6., države članice ne smiju ograničavati niti oduzimati prava za instalaciju opreme ili prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili brojevnim resursima prije isteka roka za koji su odobrena, osim kada je to opravdano na temelju stavka 2. ovoga članka i, ako je to primjenjivo, u skladu s Prilogom I. i relevantnim nacionalnim odredbama u vezi s nadoknadom za oduzimanje prava.

2. U skladu s potrebom za osiguravanjem djelotvornog i učinkovitog korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili provedbe tehničkih provedbenih mjera donesenih na temelju članka 4. Odluke br. 676/2002/EZ, države članice mogu dopustiti ograničenje ili oduzimanje prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, uključujući prava iz članka 49. ove Direktive, na temelju prethodno utvrđenih i jasno definiranih postupaka, u skladu s načelima proporcionalnosti i nediskriminacije. U takvim slučajevima, nositeljima prava mogu se, ako je to primjereno i u skladu s pravom Unije i relevantnim nacionalnim odredbama, ta prava primjereno nadoknaditi.

3. Sama izmjena korištenja radiofrekvencijskim spektrom proizašla iz primjene članka 45. stavaka 4. ili 5. ne predstavlja osnovu za oduzimanje prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

4. Svaka namjera ograničavanja ili oduzimanja prava u okviru općeg ovlaštenja ili pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili brojevnim resursima bez suglasnosti nositelja prava podliježe savjetovanju sa zainteresiranim stranama u skladu s člankom 23.

POGLAVLJE III

Mehanizam pružanja informacija, pregledi i savjetovanja

Članak 20.

Zahtjev poduzetnicima za dostavu informacija

1. Države članice osiguravaju da poduzetnici koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge, povezanu opremu ili povezane usluge dostave sve informacije, uključujući financijske informacije, koje su potrebne nacionalnim regulatornim tijelima, drugim nadležnim tijelima i BEREC-u za osiguravanje usklađenosti s odredbama, odlukama ili mišljenjima donesenima u skladu s ovom Direktivom i Uredbom (EU) 2018/1971 Europskog parlamenta i Vijeća ([1]). Nacionalna regulatorna tijela i, ako je potrebno za izvršavanje njihovih zadaća, druga nadležna tijela posebno su ovlaštena da od tih poduzetnika zahtijevaju dostavljanje informacija o razvoju budućih mreža ili usluga koje

([1]) Uredba (EU) 2018/1971 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o osnivanju Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i Agencije za potporu BEREC-u (Ured BEREC-a), izmjeni Uredbe (EU) 2015/2120 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1211/2009 (vidjeti stranicu 1. ovog Službenog lista).

▼B

bi mogle utjecati na usluge veleprodaje, a koje stavljaju na raspolaganje konkurentima, kao i informacije o elektroničkim komunikacijskim mrežama i povezanoj opremi raščlanjene na lokalnoj razini i dovoljno detaljne da omoguće geografski pregled i određivanje područja u skladu s člankom 22.

Ako informacije prikupljene u skladu s prvim podstavkom nisu dovoljne nacionalnim nadležnim tijelima, drugim nadležnim tijelima i BEREC-u za provedbu njihovih regulatornih zadaća na temelju prava Unije, takve se informacije mogu zatražiti od drugih relevantnih poduzetnika aktivnih u sektoru elektroničkih komunikacija ili blisko povezanim sektorima.

Od poduzetnika određenih kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom na veleprodajnim tržištima također se može tražiti da dostave računovodstvene podatke o maloprodajnim tržištima koja su povezana s tim veleprodajnim tržištima.

Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela mogu zatražiti informacije od jedinstvenih informacijskih točaka uspostavljenih na temelju Direktive 2014/61/EU.

Svaki zahtjev za informacijama mora biti proporcionalan izvršenju te zadaće.

Poduzetnici zatražene informacije dostavljaju bez odgode, u skladu sa zahtijevanim rokovima i razinom pojedinosti.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela Komisiji na obrazložen zahtjev dostavljaju informacije koje su joj potrebne za izvršavanje zadaća iz UFEU-a. Informacije koje zatraži Komisija moraju biti proporcionalne izvršenju tih zadaća. Ako se te informacije tiču informacija koje su poduzetnici ranije na zahtjev dali tom tijelu, ti poduzetnici o tome se obavješćuju. U mjeri u kojoj je to potrebno, osim u slučajevima kad je tijelo koje dostavlja informacije izričito i obrazloženo zatražilo da se to ne čini, Komisija dobivene informacije stavlja na raspolaganje drugom takvom tijelu u drugoj državi članici.

Države članice osiguravaju, poštujući zahtjeve iz stavka 3., da informacije koje su dostavljene jednom tijelu mogu, nakon obrazloženog zahtjeva, biti stavljene na raspolaganje i drugom takvom tijelu, u istoj ili u drugoj državi članici, i BEREC-u, kada je to potrebno radi omogućivanja bilo kojemu od tih tijela, ili BEREC-u, izvršavanje obveza na temelju prava Unije.

▼B

3. Kada nacionalno regulatorno tijelo ili drugo nadležno tijelo smatra informacije prikupljene na temelju stavka 1., uključujući informacije prikupljene u kontekstu geografskog pregleda, povjerljivima u skladu s pravilima Unije i nacionalnim pravilima o komercijalnoj povjerljivosti, Komisija, BEREC i sva druga dotična nadležna tijela osiguravaju takvu povjerljivost. Takvom se povjerljivošću ne sprečava pravovremena razmjena informacija između nadležnih tijela, Komisije, BEREC-a i svih drugih dotičnih nadležnih tijela u svrhu preispitivanja, praćenja i nadziranja primjene ove Direktive.

4. Države članice osiguravaju, u skladu s nacionalnim pravilima o javnom pristupu informacijama i podložno pravilima Unije i nacionalnim pravilima o komercijalnoj povjerljivosti i zaštiti osobnih podataka, da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela objavljuju one informacije koje doprinose otvorenom tržištu i tržišnom natjecanju.

5. Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela objavljuju uvjete javnoga pristupa informacijama kako je navedeno u stavku 4., uključujući postupke za dobivanje takvog pristupa.

Članak 21.

Zahtijevane informacije u pogledu općeg ovlaštenja, pravâ korištenja i posebnih obveza

1. Ne dovodeći u pitanje nijednu informaciju koja se traži na temelju članka 20. te obveze informiranja i izvješćivanja na temelju nacionalnog prava koje se ne odnosi na opće ovlaštenje, nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela mogu od poduzetnikâ zahtijevati dostavu informacija u pogledu općeg ovlaštenja, pravâ korištenja ili posebnih obveza iz članka 13. stavka 2., a koje su proporcionalne i objektivno opravdane posebno radi:

(a) sustavne ili pojedinačne provjere usklađenosti s uvjetom 1. dijela A, uvjetima 2. i 6. dijela D i uvjetima 2. i 7. dijela E Priloga I. te usklađenosti s obvezama iz članka 13. stavka 2.;

(b) pojedinačne provjere usklađenosti s uvjetima utvrđenima u Prilogu I. u slučaju da je zaprimljena žalba ili ako nadležno tijelo ima razloga vjerovati da se uvjet ne poštuje, ili u slučaju istrage nadležnoga tijela na vlastitu inicijativu;

(c) provođenja postupaka za ocjenu zahtjevâ za dodjelu prava korištenja i provođenje sâme ocjene tavih zahtjeva;

(d) objavljivanja usporednih pregleda kvalitete i cijene usluga u interesu potrošača;

(e) pripremanja jasno definirane statistike, izvješća ili studija;

▼B

(f) provođenja analiza tržišta za potrebe ove Direktive, uključujući podatke o silaznim ili maloprodajnim tržištima povezanima s tržištima koja su predmet analize tržišta;

(g) zaštite učinkovitoga korištenja i osiguravanja učinkovitog upravljanja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima;

(h) procjene budućeg razvoja mreže ili usluga koji bi mogao imati utjecaj na veleprodajne usluge stavljene na raspolaganje konkurentima, teritorijalnu pokrivenost, povezivost dostupnu krajnjim korisnicima ili određivanje područja na temelju članka 22.;

(i) provedbe geografskih pregleda;

(j) odgovaranja na utemeljene zahtjeve za informacije koje je uputio BEREC.

Informacije iz točaka (a) i (b), te od (d) do (j) prvog podstavka ne smiju se zahtijevati prije, ili kao uvjet, pristupa tržištu.

BEREC može razviti obrasce za zahtjeve za informacije kada je to potrebno za olakšavanje konsolidiranoga prikazivanja i analize dobivenih informacija.

2. U pogledu prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, informacije iz stavka 1. osobito odnose na djelotvorno i učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom te na usklađivanje sa svakom obvezom pokrivenosti i kvalitete usluge povezanom s pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom i njihovom provjerom.

3. Ako nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo od poduzetnikâ zahtijeva dostavu informacija iz stavka 1., oni ih obavješćuju o konkretnoj namjeni za koju će se informacije upotrijebiti.

4. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela ne smiju ponavljati zahtjeve za informacije koje je BEREC već poslao na temelju članka 40. Uredbe (EU) 2018/1971 ako je BEREC tim tijelima stavio na raspolaganje zaprimljene informacije.

Članak 22.

Geografski pregledi postavljanja mreže

1. Nacionalna regulatorna i/ili druga nadležna tijela provode geografski pregled obuhvata elektroničkih komunikacijskih mreža koje mogu osigurati širokopojasni pristup („širokopojasne mreže”) do 21. prosinca 2023. i ažuriraju ga najmanje svake tri godine nakon toga.

Taj geografski pregled uključuje pregled trenutačnoga geografskog obuhvata širokopojasnih mreža unutar njihova državnog područja, kako se zahtijeva za izvođenje zadaća nacionalnih regulatornih i/ili drugih nadležnih tijela na temelju ove Direktive i za preglede potrebne za primjenu pravila o državnoj potpori.

▼B

Taj geografski pregled može sadržavati i prognozu, za razdoblje koje utvrdi relevantno tijelo, obuhvata širokopojasnih mreža, uključujući mreže vrlo velikog kapaciteta unutar njihova državnog područja.

Takva prognoza sadržava sve relevantne informacije, uključujući informacije o planiranim postavljanjima, od strane bilo kojeg poduzetnika ili tijela javne vlasti, mreža vrlo velikog kapaciteta te o informacije o znatnim nadogradnjama ili proširenjima mreža na brzine preuzimanja od najmanje 100 Mbps. U tu svrhu nacionalna regulatorna i/ili druga nadležna tijela traže od poduzetnikâ i tijela javne vlasti da pruže takve informacije u onoj mjeri u kojoj je to dostupno i može se pružiti uz razuman napor.

U pogledu zadaća koje su mu posebno dodijeljene ovom Direktivom, nacionalno regulatorno tijelo odlučuje o tome u kojoj je mjeri primjereno pouzdati se u sve ili dio informacija prikupljenih u kontekstu takve prognoze.

Ako geografski pregled ne provodi nacionalno regulatorno tijelo, on se provodi u suradnji s tim tijelom u mjeri u kojoj to može biti relevantno za njegove zadaće.

Informacije prikupljene geografskim pregledom moraju biti na odgovarajućoj razini lokalnih pojedinosti i uključivati dovoljno informacija o kvaliteti usluge i njezinim parametrima te se s njima postupa u skladu s člankom 20. stavkom 3.

2. Nacionalna regulatorna i/ili druga nadležna tijela mogu utvrditi područje s jasnim teritorijalnim granicama gdje se na temelju prikupljenih informacija i svih pripremljenih prognoza na temelju stavka 1. utvrđuje da tijekom trajanja relevantnog razdoblja prognoze nijedan poduzetnik ni tijelo javne vlasti nije uvelo niti planira uvesti mrežu vrlo velikog kapaciteta niti znatno nadograditi ili proširiti svoju mrežu tako da pruža brzine preuzimanja od najmanje 100 Mbps. Nacionalna regulatorna i/ili druga nadležna tijela objavljuju informacije o utvrđenim područjima.

3. Relevantna tijela mogu unutar utvrđenoga područja pozvati poduzetnike i tijela javne vlasti da izjave svoju namjeru postavljanja mreža vrlo velikog kapaciteta tijekom razdoblja relevantne prognoze. Ako taj poziv dovede do izjave poduzetnika ili tijela javne vlasti o njihovoj namjeri da to i učine, relevantno tijelo moglo bi od drugih poduzetnika i tijela javne vlasti zahtijevati da izjave imaju li namjeru uvesti mrežu vrlo velikog kapaciteta ili znatno nadograditi ili proširiti svoju mrežu tako da pruža brzine preuzimanja od najmanje 100 Mbps u tom području. Relevantno tijelo navodi sve informacije koje treba uključiti u takve podneske kako bi se osigurala barem slična razina detalja kao što je uzeta u obzir u svakoj prognozi na temelju stavka 1. Također obavješćuje svakog poduzetnika ili tijelo javne vlasti koje je pokazalo interes o tome je li utvrđeno područje pokriveno ili je vjerojatno da će biti pokriveno pristupnom mrežom sljedeće generacije koja omogućuje brzine preuzimanja manje od 100 Mbps na temelju informacija prikupljenih u skladu sa stavkom 1.

▼B

4. Mjere na temelju stavka 3. poduzimaju se u skladu s učinkovitim, objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim postupkom, pri čemu nijedan poduzetnik nije unaprijed isključen.

5. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela, te lokalna, regionalna i nacionalna tijela nadležna za dodjelu javnih sredstava za postavljanje elektroničkih komunikacijskih mreža, za sastavljanje nacionalnih planova širokopojasnih mreža, za definiranje obveza pokrivenosti povezanih s pravima korištenja radiofrekvencijskog spektra i za provjeru dostupnosti usluga obuhvaćenih obvezom pružanja univerzalne usluge na njihovu teritoriju uzimaju u obzir rezultate geografskog pregleda i svakog utvrđenoga područja na temelju stavaka 1., 2. i 3.

Države članice osiguravaju da tijela koja provode geografske preglede dostave te rezultate pod uvjetom da tijelo primatelj osigura istu razinu povjerljivosti i zaštite poslovnih tajni kao tijelo pošiljatelj te obavijeste strane koje su dale informacije. Ti se rezultati stavljaju na raspolaganje i BEREC-u te Komisiji na njihov zahtjev i pod istim uvjetima.

6. Ako relevantne informacije nisu dostupne na tržištu, nadležna tijela osiguravaju da su podaci iz geografskih pregleda, koji ne podliježu komercijalnoj povjerljivosti, izravno dostupni u skladu s Direktivom 2003/98/EZ kako bi se mogli ponovno koristiti. Osim toga, ako takvi alati nisu dostupni na tržištu, ta tijela stavljaju na raspolaganje dostupne alate za informiranje koji omogućuju krajnjim korisnicima da odrede dostupnost povezivosti u različitim područjima, uz pojedinosti koje im olakšavaju da odaberu operatora ili pružatelja usluga.

7. Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni geografskih pregleda i prognoza, a nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom i relevantnim nacionalnim tijelima, BEREC do 21. lipnja 2020. izdaje smjernice za pomoć nacionalnim regulatornim i/ili drugim nadležnim tijelima u dosljednoj provedbi njihovih obveza na temelju ovog članka.

Članak 23.

Mehanizam savjetovanja i transparentnosti

1. Osim u slučajevima obuhvaćenima člankom 26. ili člankom 27. ili člankom 32. stavkom 10., države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela, kada namjeravaju poduzeti mjere u skladu s ovom Direktivom, ili kada namjeravaju propisati ograničenja u skladu s člankom 45. stavkom 4. i stavkom 5., a koja imaju značajan utjecaj na relevantno tržište, pruže zainteresiranim stranama mogućnost davanja primjedaba na nacrt mjere u razumnom roku, uzimajući u obzir kompleksnost pitanja i u svakom slučaju ne kraćem od 30 dana, osim u iznimnim okolnostima.

▼B

2. Za potrebe članka 35., nadležna tijela u trenutku objave obavješćuju RSPG o svakom nacrtu mjere koja je obuhvaćena područjem primjene postupka uspoređivanja ili natječajnoga postupka na temelju članka 55. stavka 2. i koja se odnosi na korištenje radiofrekvencijskim spektrom za koji su usklađeni uvjeti utvrđeni putem tehničkih provedbenih mjera u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ kako bi se omogućila njegova upotreba za bežične širokopojasne elektroničke komunikacijske mreže i usluge („bežične širokopojasne mreže i usluge”).

3. Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela objavljuju svoje nacionalne postupke savjetovanja.

Države članice osiguravaju osnivanje jedinstvene informacijske točke preko koje se može pristupiti svim aktualnim savjetovanjima.

4. Rezultati postupka savjetovanja stavljaju se na raspolaganje javnosti, osim kada su informacije povjerljive u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom o komercijalnoj povjerljivosti.

Članak 24.

Savjetovanje sa zainteresiranim stranama

1. Države članice osiguravaju da, ako je primjereno, nadležna tijela u koordinaciji, ako je relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima uzmu u obzir stajališta krajnjih korisnika, osobito potrošača i krajnjih korisnika s invaliditetom, proizvođača i poduzetnika koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge, u vezi s pitanjima koja se odnose na sva prava krajnjih korisnika i potrošača, uključujući jednak pristup i izbor za krajnje korisnike s invaliditetom, a s obzirom na javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, posebno u slučajevima kada oni imaju značajan utjecaj na tržište.

Države članice osiguravaju da nadležna tijela u koordinaciji, ako je relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima uspostavljaju mehanizam savjetovanja, pristupačan krajnjim korisnicima s invaliditetom, kojim se osigurava da se, kod donošenja odluka o pitanjima koja se odnose na prava krajnjih korisnika i potrošača s obzirom na javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, u obzir uzimaju interesi potrošača u području elektroničkih komunikacija.

2. Zainteresirane strane mogu pod vodstvom nadležnih tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima, razviti mehanizme koji uključuju potrošače, korisničke skupine i pružatelje usluga, s ciljem poboljšanja opće kvalitete pružanja usluga, među ostalim, putem izrade i nadziranja kodeksa ponašanja i operativnih normi.

▼B

3. Ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila u skladu s pravom Unije o promicanju ciljeva u području kulture i ciljeva politike medija, kao što su kulturna i jezična raznolikost te pluralizam medija, nadležna tijela u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelima, ako je to relevantno, mogu promicati suradnju između pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i sektora zainteresiranih za promicanje zakonskog sadržaja putem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga. Navedena suradnja može uključivati i omogućivanje koordinacije informacija od javnog interesa koje treba pružiti na temelju članka 103. stavka 4.

Članak 25.

Izvansudsko rješavanje sporova

1. Države članice osiguravaju da je nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo odgovorno za primjenu članaka od 102. do 107. i članka 115. ove Direktive ili barem jedno neovisno tijelo s dokazanim stručnim znanjem u primjeni članaka od 102. do 107. i članka 115. ove Direktive uvršteno na popis subjekata za alternativno rješavanje sporova u skladu s člankom 20. stavkom 2. Direktive 2013/11/EU s ciljem rješavanja sporova između pružatelja i potrošača koji proizađu i ove Direktive i koji se odnose na provedbu ugovora. Države članice mogu proširiti pristup postupcima za alternativno rješavanje sporova koje to tijelo pruža krajnjim korisnicima koji nisu potrošači, a posebice mikropoduzetnicima i malim poduzetnicima.

2. Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2013/11/EU, ako takvi sporovi uključuju stranke u različitim državama članicama, države članice usklađuju svoje napore s ciljem omogućivanja rješavanja spora.

Članak 26.

Rješavanje sporova između poduzetnika

1. U slučaju spora koji nastane u vezi s postojećim obvezama na temelju ove Direktive između pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u određenoj državi članici, ili između takvih poduzetnika i drugih poduzetnika u toj državi članici koje imaju koristi od obveza pristupa ili međupovezivanja ili između pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u državi članici i pružatelja na korištenje povezane opreme, dotično nacionalno regulatorno tijelo, na zahtjev bilo koje stranke i ne dovodeći u pitanje stavak 2., donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora u najkraćem mogućem roku na temelju jasnih i učinkovitih postupaka, a u svakom slučaju, u roku od četiri mjeseca, osim u iznimnim okolnostima. Dotična država članica zahtijeva da sve stranke u potpunosti surađuju s nacionalnim regulatornim tijelom.

2. Države članice mogu donijeti odredbu kojom se nacionalnim regulatornim tijelima omogućuje odbijanje rješavanja spora ako postoje drugi mehanizmi, uključujući mirenje, koji bi bolje doprinijeli pravodobnom rješavanju spora u skladu s ciljevima utvrđenim u članku 3. Nacionalno regulatorno tijelo o tome obavješćuje stranke u sporu bez odgode. Ako nakon četiri mjeseca spor nije riješen, i ako stranka koja je tražila rješavanje spora nije iznijela isti pred sud, nacionalno regulatorno tijelo, na zahtjev bilo koje stranke i u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od četiri mjeseca, donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora.

▼B

3. Pri rješavanju spora nacionalno regulatorno tijelo donosi odluke radi postizanja ciljeva navedenih u članku 3. Sve obveze koje nacionalno regulatorno tijelo nametne poduzetniku s ciljem rješavanja spora moraju biti u skladu s odredbama ove Direktive.

4. Odluka nacionalnog regulatornoga tijela javno se objavljuje, uz poštovanje zahtjeva u pogledu komercijalne povjerljivosti. Nacionalno regulatorno tijelo strankama u sporu dostavlja cjelovito obrazloženje o razlozima na kojima se odluka zasniva.

5. Postupci iz stavaka 1., 3. i 4. ne sprečavaju stranke u sporu da pokrenu postupak pred sudom.

Članak 27.

Rješavanje prekograničnih sporova

1. U slučaju spora koji proizlazi na temelju ove Direktive između poduzetnika u različitim državama članicama primjenjuju se stavci 2., 3. i 4. Te se odredbe ne primjenjuju na sporove u vezi s koordinacijom radiofrekvencijskog spektra obuhvaćenom člankom 28.

2. Svaka stranka može iznijeti spor pred dotično nacionalno regulatorno tijelo ili tijela. Ako spor utječe na trgovinu između država članica, nadležno nacionalno regulatorno tijelo ili tijela o sporu obavješćuju BEREC kako bi donijeli usklađeno rješenje spora u skladu s ciljevima iz članka 3.

3. Ako je takva obavijest dostavljena, BEREC iznosi mišljenje kojim se dotično nacionalno regulatorno tijelo ili tijela pozivaju da poduzmu određenu mjeru kako bi se riješio spor ili da se suzdrže od djelovanja, u najkraćem mogućem roku i u svakom slučaju u roku od četiri mjeseca, osim u iznimnim okolnostima.

4. Dotično nacionalno regulatorno tijelo ili tijela čekaju mišljenje BEREC-a prije poduzimanja mjera za rješavanje spora. U iznimnim okolnostima, ako postoji potreba za žurnim djelovanjem kako bi se zaštitilo tržišno natjecanje ili interesi krajnjih korisnika, bilo koje od nadležnih nacionalnih regulatornih tijela može donijeti privremene mjere na zahtjev stranaka ili na vlastitu inicijativu.

5. Svaka obveza koje nacionalno regulatorno tijelo nametne nekom poduzetniku kao dio rješavanja spora mora biti u skladu s ovom Direktivom, u najvećoj mjeri u obzir mora uzimati mišljenje koje je donio BEREC te se mora donijeti se u roku od mjesec dana od takvog mišljenja.

6. Postupak iz stavka 2. ne sprečava nijednu stranku da predmet iznese pred sud.

▼B

Članak 28.

Koordinacija radiofrekvencijskog spektra među državama članicama

1. Države članice i njihova nadležna tijela osiguravaju da se korištenje radiofrekvencijskim spektrom na njihovu državnom području organizira tako da se nijedna druga država članica ne sprečava u tome da na njezinu državnom području dopusti upotrebu usklađenoga radiofrekvencijskog spektra u skladu s pravom Unije, osobito zbog prekograničnih štetnih smetnji između država članica.

U tu svrhu države članice poduzimaju sve potrebne mjere ne dovodeći u pitanje svoje obveze prema međunarodnom pravu i relevantnim međunarodnim sporazumima kao što su Radijski propisi Međunarodne telekomunikacijske unije (ITU) i radijski regionalni sporazumi ITU-a.

2. Države članice surađuju međusobno i, ako je to primjereno, putem RSPG-a, na prekograničnoj koordinaciji korištenja radiofrekvencijskim spektrom kako bi:

(a) osigurale usklađenost sa stavkom 1.;

(b) riješile probleme ili sporove povezane s prekograničnom koordinacijom ili prekograničnim štetnim smetnjama između država članica kao i sa trećim zemljama koje sprečavaju države članice u korištenju usklađenim radiofrekvencijskim spektrom na njihovu državnom području.

3. Kako bi osigurala usklađenost sa stavkom 1. svaka zahvaćena država članica može zatražiti od RSPG-a da posreduje u rješavanju bilo kojeg problema ili spora povezanog s prekograničnom koordinacijom ili prekograničnim štetnim smetnjama. RSPG može, ako je to primjereno, izdati mišljenje u kojem predlaže koordinirano rješenje u pogledu takvoga problema ili spora.

4. Ako se mjerama iz stavka 2. ili 3. nije riješio problem ili spor, te na zahtjev svake zahvaćene države članice, Komisija može, uzimajući u najvećoj mjeri u obzir svako mišljenje RSPG-a kojim se preporuča koordinirano rješenje na temelju stavka 3., donijeti odluke za rješavanje prekograničnih štetnih smetnji između dvije države članice ili više njih koje ih sprečavaju u korištenju usklađenim radiofrekvencijskim spektrom na njihovu državnom području, a koje se dostavljaju državama članicama koje su zahvaćene nerazriješenim pitanjem štetnih smetnji putem provedbenih akata.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

5. Unija na zahtjev svake zahvaćene države članice pruža pravnu, političku i tehničku potporu u rješavanju pitanja koordinacije radiofrekvencijskog spektra sa susjednim zemljama Unije, uključujući države kandidatkinje i pristupnice, tako da dotične države članice mogu poštovati svoje obveze na temelju prava Unije. Prilikom pružanja takve pomoći Unija promiče provedbu politika Unije.

▼B

GLAVA III.

PROVEDBA

Članak 29.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama, uključujući prema potrebi novčane kazne i nekaznene unaprijed utvrđene ili periodične sankcije, koje se primjenjuju u slučaju kršenja nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive ili kršenja bilo koje obvezujuće odluke koju je donijela Komisija, nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo na temelju ove Direktive te donose sve potrebne mjere kako bi osigurale da se ona provode. Unutar ograničenja nacionalnog prava nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela ovlaštena su za izricanje takvih sankcija. Predviđene sankcije moraju biti primjerene, učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

2. Države članice predviđaju sankcije u okviru postupka iz članka 22. stavka 3. samo ako poduzetnik ili tijelo javne vlasti znajući ili iz krajnje nepažnje dostavlja zavaravajuće, pogrešne ili nepotpune informacije.

Pri određivanju iznosa novčanih kazni ili periodičnih sankcija koje se izriču poduzetniku ili tijelu javne vlasti jer je znajući ili iz krajnje nepažnje dostavljalo zavaravajuće, pogrešne ili nepotpune informacije u okviru postupka iz članka 22. stavka 3., u obzir se među ostalim uzima je li postupanje poduzetnika ili tijela javne vlasti imalo negativan učinak na tržišno natjecanje, a posebno, je li, suprotno prethodno dostavljenim informacijama ili ažuriranim informacijama, poduzetnik ili tijelo javne vlasti uvelo, proširilo ili unaprijedilo mrežu ili nije uvelo mrežu, a nije pružilo objektivno opravdanje za tu izmjenu plana.

Članak 30.

Usklađenost s uvjetima općeg ovlaštenja ili uvjetima prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima te usklađenost s posebnim obvezama

1. Države članice osiguravaju da njihova relevantna nadležna tijela prate i nadziru usklađenost s uvjetima općeg ovlaštenja ili uvjetima prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima s određenim obvezama iz članka 13.stavka 2. i s obvezom djelotvornog i učinkovitoga korištenja radiofrekvencijskim spektrom u skladu s člankom 4., člankom 45.stavkom 1. te člankom 47.

Nadležna tijela imaju ovlasti zahtijevati od poduzetnika koji podliježu općem ovlaštenju ili koji uživaju prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili brojevnim resursima, da u skladu s člankom 21. dostave sve informacije potrebne za potvrđivanje usklađenosti s uvjetima općeg ovlaštenja ili prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima ili usklađenosti s posebnim obvezama iz članka 13. stavka 2. ili članka 47.

▼B

2. Ako nadležno tijelo utvrdi da se neki poduzetnik ne pridržava jednog ili više uvjeta općeg ovlaštenja ili prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima, ili se ne pridržava posebnih obveza iz članka 13. stavka 2., ono o zaključcima obavješćuje tog poduzetnika te poduzetniku pruža mogućnost da iznese svoja stajališta u razumnom roku.

3. Nadležno tijelo ima ovlasti zahtijevati prestanak kršenja uvjeta iz stavka 2. bez odgode ili u razumnom roku te donosi odgovarajuće i proporcionalne mjere kojima je cilj osigurati usklađenost s uvjetima.

U tom smislu, države članice ovlašćuju nadležna tijela da:

(a) ako je to primjereno, izriču odvraćajuće financijske sankcije, koje mogu uključiti periodične sankcije s retroaktivnim učinkom; i

(b) izdaju naloge da se prekine ili odgodi pružanje usluga ili paketa usluga koje bi, ako bi se nastavilo, znatno naštetilo tržišnom natjecanju, dok se ne postigne usklađenost s obvezama pristupa propisanima nakon analize tržišta provedene u skladu s člankom 67.

Nadležna tijela o mjerama i razlozima na kojima se temelje bez odgode obavješćuju dotičnog poduzetnika te mu određuju razumni rok za usklađivanje s tim mjerama.

4. Neovisno o stavcima 2. i 3. ovoga članka države članice ovlašćuju nadležno tijelo da poduzetnicima, ako je to primjereno, izrekne financijske sankcije za nedostavljanje informacija u skladu s obvezama propisanima na temelju članka 21. stavka 1. prvog podstavka točaka (a) ili (b) i članka 69. u razumnom roku koji predviđa nadležno tijelo.

5. U slučajevima ozbiljnog kršenja ili opetovanih kršenja uvjeta općeg ovlaštenja ili prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima, ili kršenja posebnih obveza iz članka 13. stavka 2. ili članka 47. stavaka 1. i 2., kada mjere kojima je cilj osigurati usklađenost iz stavka 3. ovoga članka nisu bile uspješne, države članice ovlašćuju nadležna tijela da spriječe poduzetnika u nastavljanju pružanja elektroničke komunikacijske mreže ili usluge, ili suspendiraju ili povuku prava korištenja. Države članice ovlašćuju nadležno tijelo za izricanje sankcija koje su učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Takve sankcije mogu se primjenjivati za razdoblje trajanja kršenja, pa čak i kada je kršenje naknadno ispravljeno.

▼B

6. Neovisno o stavcima 2., 3. i 5. ovoga članka, nadležno tijelo može donijeti hitne privremene mjere da bi riješilo situaciju prije donošenja konačne odluke, ako ima dokaz o kršenju uvjeta općeg ovlaštenja, prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i brojevnim resursima ili posebnih obveza iz članka 13. stavka 2. ili članka 47. stavaka 1. ili 2. koje predstavlja izravnu i ozbiljnu prijetnju javnom redu, javnoj sigurnosti ili javnom zdravlju ili rizik od stvaranja ozbiljnih gospodarskih ili operativnih problema drugim pružateljima ili korisnicima elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga ili drugim korisnicima radiofrekvencijskog spektra. Nadležno tijelo dotičnom poduzetniku daje razumnu mogućnost da iznese svoja stajališta i predloži regulatorne mjere. Ako je to primjereno, nadležno tijelo može potvrditi privremene mjere koje su na snazi najviše tri mjeseca, ali koje se mogu produljiti za dodatno razdoblje do tri mjeseca ako postupci izvršenja nisu privedeni kraju.

7. Poduzetnici imaju pravo žalbe protiv mjera donesenih na temelju ovoga članka u skladu s postupkom iz članka 31.

Članak 31.

Pravo na žalbu

1. Države članice osiguravaju učinkovit mehanizam na nacionalnoj razini na temelju kojeg bilo koji korisnik ili poduzetnik, koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge ili povezanu opremu, a na koje utječe odluka nadležnog tijela, imaju pravo uložiti žalbu protiv te odluke žalbenom tijelu koje je neovisno o umiješanim strankama i bilo kakvoj vanjskoj intervenciji ili političkom pritisku koji bi mogli ugroziti njegovu neovisnu procjenu predmeta kojima se bavi. To tijelo, koje može biti sud, mora imati odgovarajuće stručno znanje koje mu omogućuje da učinkovito obavlja svoje zadaće. Države članice osiguravaju da se osnovanost zahtjeva valjano uzme u obzir.

Do ishoda žalbe na snazi ostaje odluka nadležnog tijela, osim ako se donesu privremene mjere u skladu s nacionalnim pravom.

2. Ako žalbeno tijelo iz stavka 1. nije sudbeno prema svojim značajkama, ono uvijek daje pisano obrazloženje svoje odluke. Isto tako, u takvim slučajevima njegova je odluka podložna preispitivanju suda u smislu članka 267. UFEU-a.

Države članice osiguravaju učinkovitost žalbenog mehanizma.

3. Države članice prikupljaju informacije o općem predmetu žalbe, broju zahtjeva za žalbu, trajanju žalbenih postupaka i broju rješenja žalbi kako bi donijele privremene mjere. Države članice takve informacije, odluke ili presude dostavljaju Komisiji i BEREC-u na njihove obrazložene zahtjeve.

▼B

GLAVA IV.

POSTUPCI UNUTARNJEG TRŽIŠTA

POGLAVLJE I.

Članak 32.

Konsolidiranje unutarnjega tržišta elektroničkih komunikacija

1. Pri obavljanju svojih zadaća na temelju ove Direktive nacionalna regulatorna tijela u najvećoj mogućoj mjeri vode računa o ciljevima utvrđenima u članku 3.,.

2. Nacionalna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta međusobnom suradnjom te suradnjom s Komisijom i BEREC-om na transparentan način, kako bi se u svim državama članicama osigurala dosljedna primjena ove Direktive. U tu svrhu, ona posebno rade s Komisijom i BEREC-om na određivanju najpogodnijih vrsta instrumenata i regulatornih mjera kako bi odgovorili na određene vrste situacija na tržištu.

3. Osim ako je drukčije predviđeno u preporukama ili smjernicama donesenima na temelju članka 34. nakon završetka javnog savjetovanja iz članka 23., ako je ono potrebno, kada nacionalno regulatorno tijelo namjerava poduzeti mjeru:

(a) obuhvaćenu člancima 61., 64., 67., 68. ili 83.; i

(b) koja bi utjecala na trgovinu između država članica;

ono objavljuje nacrt mjere i dostavlja ga istodobno Komisiji, BEREC-u i nacionalnim regulatornim tijelima u drugim državama članicama, istodobno navodeći razloge za mjeru, u skladu s člankom 20. stavkom 3. Nacionalna regulatorna tijela, BEREC i Komisija mogu dostaviti primjedbe na nacrt mjere u roku od mjesec dana. Jednomjesečni rok ne može se produljiti.

4. Nacrt mjere iz stavka 3. ovog članka ne donosi se u sljedeća dva mjeseca ako je cilj te mjere:

(a) definiranje relevantnoga tržišta koje se razlikuje od onih navedenih u preporuci iz članka 64. stavka 1.; ili

▼C1

(b) određivanje ima li poduzetnik, samostalno ili zajedno s drugima, značajnu tržišnu snagu na temelju članka 67. stavka 3. ili 4.;

▼B

i koja bi utjecala na trgovinu između država članica, a Komisija je nacionalno regulatorno tijelo obavijestila da smatra da bi nacrt te mjere stvorio prepreku unutarnjem tržištu, ili da ozbiljno sumnja u usklađenost te mjere s pravom Unije, a posebno s ciljevima iz članka 3. Taj se rok od dva mjeseca ne može produljiti. Komisija obavješćuje BEREC i nacionalna regulatorna tijela o svojim rezervama u takvom slučaju i istodobno ih objavljuje.

▼B

5. BEREC objavljuje mišljenje o rezervama Komisije iz stavka 4., u kojem navodi smatra li da bi nacrt mjere trebalo zadržati, izmijeniti ili povući i u tom smislu, ako je primjereno, dostavlja određene prijedloge.

6. U roku od dva mjeseca iz stavka 4. Komisija može:

(a) donijeti odluku kojom od dotičnog nacionalnog regulatornoga tijela traži da povuče nacrt mjere; ili

(b) donijeti odluku da ukine svoje rezerve iz stavka 4.

Prije donošenja odluke, Komisija u najvećoj mjeri uzima u obzir mišljenje BEREC-a.

Uz odluke iz prvog podstavka točke (a) dostavlja se detaljna i nepristrana analiza razloga zbog kojih Komisija smatra da nacrt mjere ne treba donijeti, zajedno s određenim prijedlozima za izmjenu nacrta mjera.

7. Kada je Komisija donijela odluku u skladu sa stavkom 6. prvim podstavkom točkom (a) ovoga članka, kojom od nacionalnog regulatornoga tijela traži da povuče nacrt mjere, nacionalno regulatorno tijelo mijenja ili povlači nacrt mjere u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije. Ako se nacrt mjere mijenja, nacionalno regulatorno tijelo provodi javno savjetovanje u skladu s člankom 23., te Komisiju, u skladu sa stavkom 3. ovoga članka, obavješćuje o izmijenjenom nacrtu mjere.

8. Dotično nacionalno regulatorno tijelo u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir primjedbe drugih nacionalnih regulatornih tijela, BEREC-a i Komisije te može, osim u slučajevima obuhvaćenima stavkom 4. i stavkom 6. točkom (a), donijeti pripremljeni nacrt mjere i, ako to učini, dostaviti ga Komisiji.

9. Nacionalno regulatorno tijelo obavješćuje Komisiju i BEREC o svim donesenim konačnim mjerama koje su obuhvaćene stavkom 3. točkama (a) i (b).

10. U iznimnim okolnostima, ako nacionalno regulatorno tijelo smatra da, odstupajući od postupaka navedenih u stavcima 3. i 4., postoji potreba za žurnim djelovanjem kako bi se zaštitilo tržišno natjecanje i interesi korisnika, to nacionalno regulatorno tijelo može odmah donijeti proporcionalne i privremene mjere. Nacionalno regulatorno tijelo te mjere bez odgode, s potpunim obrazloženjem, dostavlja Komisiji, drugom nacionalnom regulatornom tijelu i BEREC-u. Odluka nacionalnog regulatornog tijela da takve mjere učini trajnima ili da produlji razdoblje njihove primjene podložna je stavcima 3. i 4.

11. Nacionalno regulatorno tijelo može u bilo kojem trenutku povući nacrt mjere.

▼B

Članak 33.

Postupak dosljedne primjene regulatornih mjera

1. Ako je cilj predložene mjere obuhvaćene člankom 32.stavkom 3. određivanje, izmjena ili ukidanje obveze poduzetnika pri primjeni članaka 61. ili 67. u vezi s člancima od 69. do 76. i člankom 83., Komisija može, u roku od jednog mjeseca iz članka 32. stavka 3. obavijestiti dotično nacionalno regulatorno tijelo i BEREC o razlozima na temelju kojih smatra da bi nacrt mjera stvorio prepreku unutarnjem tržištu ili o svojim ozbiljnim sumnjama u vezi s njegovom usklađenošću s pravom Unije. U tom slučaju, nacrt mjere ne donosi se još sljedeća tri mjeseca od obavijesti Komisije.

Ako ne dobije takvu obavijest, dotično nacionalno regulatorno tijelo može donijeti nacrt mjere, u najvećoj mjeri uzimajući u obzir sve primjedbe koje je dala Komisija, BEREC ili bilo koje drugo nacionalno regulatorno tijelo.

2. U tromjesečnom roku iz stavka 1. ovoga članka Komisija, BEREC i dotično nacionalno regulatorno tijelo blisko surađuju na utvrđivanju najprimjerenije i najdjelotvornije mjere s obzirom na ciljeve utvrđene u članku 3., istodobno obraćajući dužnu pozornost na stajališta sudionika na tržištu i potrebu da se osigura razvoj dosljedne regulatorne prakse.

3. U roku razdoblju od šest tjedana od početka tromjesečnog roka iz stavka 1. BEREC objavljuje mišljenje o obavijesti Komisije iz stavka 1., u kojem navodi smatra li da bi nacrt mjera trebalo izmijeniti ili povući i, ako je primjereno, dostavlja određene prijedloge u tu svrhu. To se mišljenje obrazlaže i objavljuje.

4. Ako je u svom mišljenju izrazio da se slaže s Komisijom u vezi s ozbiljnom sumnjom, BEREC blisko surađuje s dotičnim nacionalnim regulatornim tijelom pri određivanju najprimjerenije i najdjelotvornije mjere. Prije kraja tromjesečnog roka iz stavka 1. nacionalno regulatorno tijelo može:

(a) izmijeniti ili povući svoj nacrt mjere, u najvećoj mogućoj mjeri vodeći računa o obavijesti Komisije iz stavka 1. te o mišljenju BEREC-a; ili

(b) zadržati svoj nacrt mjere.

5. Komisija, u roku od jednog mjeseca nakon isteka tromjesečnog roka iz stavka 1., i u najvećoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a ako postoji, može:

(a) dati preporuku kojom od dotičnog nacionalnog regulatornoga tijela zahtijeva da izmijeni ili povuče nacrt mjera, uključujući određene prijedloge u tu svrhu i navodeći razloge za svoju preporuku, posebno ako se BEREC ne slaže s ozbiljnim sumnjama Komisije;

▼B

(b) donijeti odluku o ukidanju svojih rezervi navedenih u skladu sa stavkom 1.; ili

(c) za nacrt mjera obuhvaćenih člankom 61. stavkom 3. drugim podstavkom ili člankom 76. stavkom 2. donijeti odluku kojom se od dotičnog nacionalnog regulatornoga tijela zahtijeva da povuče nacrt mjere ako BEREC i Komisija imaju ozbiljne sumnje u pogledu toga, popraćenu detaljnom i nepristranom analizom razloga zbog kojih Komisija smatra da nacrt mjera ne bi trebalo donijeti, zajedno s određenim prijedlozima za izmjenu nacrta mjera, podložno postupku iz članka 32. stavka 7. koji se primjenjuje mutatis mutandis.

6. U roku od jednog mjeseca nakon što je Komisija izdala preporuku u skladu sa stavkom 5. točkom (a) ili ukinula svoje rezerve u skladu sa stavkom 5. točkom (b), dotično nacionalno regulatorno tijelo dostavlja Komisiji i BEREC-u donesene konačne mjere.

To se razdoblje može produljiti kako bi se nacionalnom regulatornom tijelu omogućilo da provede javno savjetovanje u skladu s člankom 23.

7. Ako odluči da neće izmijeniti ili povući nacrt mjere na temelju preporuke dane na temelju stavka 5. točke (a), nacionalno regulatorno tijelo o tome dostavlja obrazloženje.

8. Nacionalno regulatorno tijelo može povući predloženi nacrt mjera u bilo kojoj fazi postupka.

Članak 34.

Provedbene odredbe

Nakon javnog savjetovanja i savjetovanja s nacionalnim regulatornim tijelima, te u najvećoj mogućoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a, Komisija može donijeti preporuke ili smjernice u vezi s člankom 32. kojima se utvrđuje oblik, sadržaj i detaljni podaci koji se navode u obavijestima u skladu s člankom 32. stavkom 3., okolnosti u kojima se ne bi tražile obavijesti, i izračun rokova.

POGLAVLJE II.

Dosljedna dodjela radiofrekvencijskog spektra

Članak 35.

Postupak istorazinske ocjene

1. Ako nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo namjerava provesti postupak odabira u skladu s člankom 55. stavkom 2. u odnosu na radiofrekvencijski spektar za koji su tehničkim provedbenim mjerama u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ utvrđeni usklađeni uvjeti kako bi se omogućila njegova upotreba za bežične širokopojasne mreže i usluge, ono na temelju članka 23. obavješćuje RSPG o svakom nacrtu mjere koja je obuhvaćena područjem primjene postupka uspoređivanja ili natječajnoga postupka na temelju članka 55. stavka 2. i navodi zahtijeva li od RSPG-a sazivanje foruma za istorazinsku ocjenu i kada ga zahtijeva.

▼B

Kada se to od njega zatraži RSPG organizira forum za istorazinsku ocjenu radi rasprave i razmjene mišljenja o dostavljenim nacrtima mjera i olakšava razmjenu iskustava i najboljih praksi o nacrtima mjera.

Forum za istorazinsku ocjenu sastoji se od članova RSPG-a, a organizira ga i njime predsjeda predstavnik RSPG-a.

2. Najkasnije tijekom javnog savjetovanja provedenoga na temelju članka 23. RSPG može iznimno na vlastitu inicijativu sazvati forum za istorazinsku ocjenu u skladu s poslovnikom za njegovu organizaciju u cilju razmjene iskustava i najboljih praksi o nacrtu mjera koji se odnosi na postupak odabira ako smatra da bi se nacrtom mjera znatno dovela u pitanje sposobnost nacionalnog regulatornog tijela ili drugog nadležnoga tijela da ostvari ciljeve utvrđene u člancima 3., 45., 46. i 47.

3. RSPG unaprijed definira i objavljuje objektivne kriterije za iznimno sazivanje foruma za istorazinsku ocjenu.

4. Tijekom foruma za istorazinsku ocjenu nadležno tijelo ili nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo objašnjava kako se nacrtom mjere:

(a) promiče razvoj unutarnjeg tržišta, prekogranično pružanje usluga, kao i tržišno natjecanje te maksimalno povećavaju koristi za potrošače i općenito postižu ciljevi utvrđeni u člancima 3., 45., 46. i 47. ove Direktive kao i u odlukama 676/2002/EZ i br. 243/2012/EU;

(b) osigurava djelotvorno i učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom; i

(c) osiguravaju stabilni i predvidljivi uvjeti ulaganja za postojeće i potencijalne korisnike radiofrekvencijskog spektra prilikom postavljanja mreža za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga koje se oslanjaju na radiofrekvencijski spektar.

5. Forum za istorazinsku ocjenu otvoren je za dobrovoljno sudjelovanje stručnjaka iz drugih nadležnih tijela i BEREC-a.

6. Forum za istorazinsku ocjenu saziva se samo jednom tijekom čitavog nacionalnoga postupka pripreme i savjetovanja za pojedinačan postupak odabira u vezi s jednim pojasom radiofrekvencijskog spektra ili više njih, osim ako nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo zatraže njegovo sazivanje.

7. Na zahtjev nacionalnog regulatornog ili drugog nadležnog tijela koje je zatražilo sastanak, RSPG može donijeti izvješće o tome kako se nacrtom mjera postižu ciljevi iz stavka 4. te prenose mišljenja razmijenjena u okviru foruma za istorazinsku ocjenu.

▼B

8. RSPG u veljači svake godine objavljuje izvješće o nacrtu mjera o kojem se raspravljalo na temelju stavaka 1. i 2. U izvješću se navode zabilježena iskustva i najbolje prakse.

9. Nakon foruma za istorazinsku ocjenu, na zahtjev nacionalnog regulatornog ili drugog nadležnog tijela koje je zatražilo sastanak, RSPG može donijeti mišljenje o nacrtu mjera.

Članak 36.

Usklađena dodjela radiofrekvencijskog spektra

Ako je korištenje radiofrekvencijskim spektrom već usklađeno, a uvjeti pristupa i postupci dogovoreni, i poduzetnici kojima se dodjeljuje radiofrekvencijski spektar izabrani u skladu s međunarodnim sporazumima i odredbama Unije, države članice pravo korištenja tim radiofrekvencijskim spektrom dodjeljuju u skladu s prethodno navedenim. Pod uvjetom da su svi nacionalni uvjeti povezani s pravom na korištenje dotičnim radiofrekvencijskim spektrom zadovoljeni u slučaju zajedničkoga postupka odabira, države članice ne smiju nametati dodatne uvjete, dodatne kriterije ili postupke kojima bi se ograničila, izmijenila ili odgodila ispravna primjena zajedničke dodjele takvog radiofrekvencijskog spektra.

Članak 37.

Zajednički postupak ovlaštenja za dodjelu pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom

Dvije ili više država članica mogu surađivati međusobno i s RSPG-om, uzimajući u obzir interes koji su izrazili sudionici na tržištu, zajedničkim utvrđivanjem zajedničkih aspekata postupka ovlaštenja te, ako je to primjereno, zajedničkom provedbom postupka odabira za dodjelu pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

Pri oblikovanju zajedničkog postupka ovlaštenja, države članice mogu uzeti u obzir sljedeće kriterije:

(a) pojedinačne nacionalne postupke ovlaštenja pokreću i provode nadležna tijela u skladu sa zajednički dogovorenim rasporedom;

(b) ako je to primjereno, predviđaju se zajednički uvjeti i postupci odabira i dodjele pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom među dotičnim državama članicama;

(c) ako je to primjereno, predviđaju se zajednički ili usporedivi uvjeti koji se povezuju s pojedinačnim pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom među dotičnim državama članicama, kojima se među ostalim korisnicima omogućuje dodjela sličnih blokova radiofrekvencijskog spektra;

(d) zajednički postupak ovlaštenja otvoren je u bilo kojem trenutku za druge države članice sve dok se njegova provedba ne dovrši.

▼B

Ako, unatoč interesu koji su izrazili sudionici na tržištu, države članice ne djeluju zajednički, one obavješćuju te sudionike na tržištu o razlozima svoje odluke.

POGLAVLJE III.

Postupci usklađivanja

Članak 38.

Postupci usklađivanja

1. Ako Komisija utvrdi da bi odstupanja među nacionalnim regulatornim ili drugim nadležnim tijelima u provedbi regulatornih zadaća utvrđenih u ovoj Direktivi mogla stvoriti prepreku unutarnjem tržištu, Komisija može, u najvećoj mogućoj mjeri uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a, ili RSPG-a ako je relevantno, donositi preporuke ili, u podložno stavku 3. ovoga članka, odluke putem provedbenih akata kako bi se osigurala usklađena primjena ove Direktive i promicalo ostvarivanje ciljeva utvrđenih u članku 3.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela pri obavljanju svojih zadaća u najvećoj mogućoj mjeri poštuju preporuke iz stavka 1. Kada nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo odluči ne slijediti preporuku, o tome obavješćuje Komisiju obrazlažući svoje stajalište.

3. Odluke donesene na temelju stavka 1. uključuju samo utvrđivanje usklađenog ili koordiniranoga pristupa radi rješavanja sljedećih pitanja:

(a) nedosljedne provedbe općih regulatornih pristupa u vezi s uređenjem tržišta elektroničkih komunikacija pri primjeni članaka 64. i 67. od strane nacionalnih regulatornih tijela, kada to predstavlja prepreku unutarnjem tržištu; takve se odluke ne odnose na posebne obavijesti koje nacionalna regulatorna tijela na izdaju temelju članka 32.; u takvom slučaju, Komisija predlaže nacrt odluke samo:

   i. nakon isteka najmanje dvije godine od donošenja preporuke Komisije koja se odnosi na isti predmet; i

   ii. nakon što je u najvećoj mogućoj mjeri uzela u obzir mišljenje BEREC-a o donošenju takve odluke, koje BEREC daje u roku od tri mjeseca od zahtjeva Komisije;

(b) numeriranja, uključujući brojevne raspone, prenosivosti brojeva i identifikatora, sustavâ za pretvaranje brojeva i adresa, te pristup hitnoj službi putem jedinstvenog europskog broja za hitne slučajeve '112'.

▼B

4. Provedbeni akti iz stavka 1. ovoga članka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

5. BEREC može na vlastitu inicijativu obavijestiti Komisiju bi li trebalo donijeti mjeru na temelju stavka 1.

6. Ako Komisija nije donijela preporuku ni odluku u roku od jedne godine nakon donošenja mišljenja BEREC-a u kojem se navodi da postoje odstupanja među nacionalnim regulatornim a ili drugim nadležnim tijelima u provedbi regulatornih zadaća utvrđenih u ovoj Direktivi te da bi takva odstupanja mogla stvoriti prepreku unutarnjem tržištu, Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o razlozima zašto to nije učinila i objavljuje te razloge.

Ako je Komisija donijela preporuku u skladu sa stavkom 1., ali je nedosljedna provedba koja stvara prepreke unutarnjem tržištu i dalje prisutna dvije godine nakon toga, Komisija podložno stavku 3. donosi odluku putem provedbenih akata u skladu sa stavkom 4.

Ako Komisija ne donese odluku u roku od još jedne godine od preporuke donesene na temelju drugog podstavka, obavješćuje Europski parlament i Vijeće o razlozima zašto to nije učinila i objavljuje te razloge.

Članak 39.

Normizacija

1. Komisija sastavlja i objavljuje u Službenom listu Europske unije popis neobaveznih normi ili specifikacija koje trebaju služiti kao osnova za poticanje usklađenoga pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga te povezane opreme i povezanih usluga. Ako je to potrebno, Komisija može, nakon savjetovanja s odborom osnovanim Direktivom (EU) 2015/1535, zahtijevati da norme izrade europske organizacije za normizaciju (Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (Cenelec) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI)).

2. Države članice potiču upotrebu normi ili specifikacija iz stavka 1. za pružanje usluga, tehničkih sučelja ili mrežnih funkcija, samo u onoj mjeri koja je nužna za osiguravanje interoperabilnosti usluga, povezivosti s kraja na kraj, omogućivanja promjene pružatelja i prenosivosti brojeva i identifikatora te povećanja slobode izbora za korisnike.

U nedostatku objave normi ili specifikacija u skladu sa stavkom 1., države članice potiču primjenu normi ili specifikacija koje su donijele europske organizacije za normizaciju.

U nedostatku takvih normi ili specifikacija, države članice potiču provedbu međunarodnih normi ili preporuka koje su donijele Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU), Europska konferencija poštanskih i telekomunikacijskih uprava (CEPT), Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC).

▼B

Ako postoje međunarodne norme, države članice potiču europske organizacije za normizaciju da se koriste tim normama, ili njihovim relevantnim dijelovima, kao temeljem za norme koje uspostavljaju, osim u slučajevima kad bi takve norme ili relevantni dijelovi bili neučinkoviti.

Nijednom normom ni specifikacijom iz stavka 1. ili iz ovog stavka ne sprečava se pristup kakav se može zahtijevati na temelju ove Direktive, ako je to izvedivo.

3. Ako norme ili specifikacije iz stavka 1. nisu pravilno provedene tako da se interoperabilnost usluga u jednoj ili više država članica ne može osigurati, primjena tih normi ili specifikacija može se učiniti obveznom u skladu s postupkom navedenim u stavku 4., samo u onoj mjeri koja je nužna za osiguravanje navedene interoperabilnosti i povećanja slobode izbora za korisnike.

4. Ako Komisija namjerava propisati obveznu provedbu određenih normi ili specifikacija, ona objavljuje obavijest u Službenom listu Europske unije i poziva sve zainteresirane strane da javno iznesu svoje primjedbe. Komisija putem provedbenih akata propisuje obveznu provedbu relevantnih normi, upućivanjem na njih kao na obvezne norme u popisu normi ili specifikacija objavljenom u Službenom listu Europske unije.

5. Ako Komisija smatra da norme ili tehničke specifikacije iz stavka 1. više ne doprinose pružanju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga ili više ne zadovoljavaju potrebe potrošača ili da sprečavaju tehnološki razvoj, ona ih uklanja s popisa normi ili specifikacija iz stavka 1.

6. Ako Komisija smatra da norme ili specifikacije iz stavka 4. više ne doprinose pružanju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga ili više ne zadovoljavaju potrebe potrošača ili da sprečavaju tehnološki razvoj, ona putem provedbenih akata uklanja te norme ili specifikacije s popisa normi ili specifikacija iz stavka 1.

7. Provedbeni akti iz stavaka 4. i 6. ovoga članka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

8. Ovaj se članak ne primjenjuje ni na jedan ključan zahtjev, specifikaciju sučelja ili usklađenu normu na koje se primjenjuje Direktiva 2014/53/EU.

▼B

GLAVA V.

SIGURNOST

Članak 40.

Sigurnost mreža i usluga

1. Države članice osiguravaju da pružatelji javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga donesu primjerene i proporcionalne tehničke i ustrojstvene mjere kako bi na odgovarajući način upravljali rizicima za sigurnost mreža i usluga. Uzimajući u obzir najnovija dostignuća, ovim se mjerama osigurava razina sigurnosti primjerena predviđenoj opasnosti. Posebno se poduzimaju mjere, uključujući ako je primjereno šifriranje, kojima se sprečava i svodi na najmanju moguću mjeru učinak sigurnosnih incidenata na korisnike i na druge mreže i usluge.

Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost („ENISA”) olakšava u skladu s Uredbom (EU) br. 526/2013 Europskog parlamenta i Vijeća [1] koordinaciju država članica kako bi se izbjegli različiti nacionalni zahtjevi kojima se mogu stvoriti sigurnosni rizici i prepreke unutarnjem tržištu.

2. Države članice osiguravaju da pružatelji javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga obavijeste bez nepotrebne odgode nadležno tijelo o sigurnosnom incidentu koji je znatno utjecao na rad mreža ili usluga.

Kako bi se odredila važnost učinka nekog sigurnosnog incidenta, osobito se uzimaju u obzir sljedeći parametri, ako su dostupni:

(a) broj korisnika na koje sigurnosni incident utječe;

(b) trajanje sigurnosnog incidenta;

(c) geografski obuhvat područja na koje sigurnosni incident utječe;

(d) mjera u kojoj se utječe na funkcioniranje mreže ili usluge;

(e) opseg utjecaja na gospodarsko i društveno djelovanje.

[1] Uredba (EU) br. 526/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Agenciji Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA) i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 460/2004 (SL L 165, 18.6.2013., str. 41.).

▼B

Dotično nadležno tijelo, ako je to primjereno, obavješćuje nadležna tijela u drugim državama članicama i ENISA-u. Ako utvrdi da je objava sigurnosnog incidenta u interesu javnosti, dotično nadležno tijelo može o tome obavijestiti javnost ili zatražiti od pružatelja da to učine.

Jednom godišnje dotično nadležno tijelo dostavlja Komisiji i ENISA-i sažeto izvješće o obavijestima koje je primilo i o poduzetim mjerama u skladu s ovim stavkom.

3. Države članice osiguravaju da u slučaju posebne i znatne prijetnje od sigurnosnog incidenta u javnim elektroničkim komunikacijskim mrežama ili javno dostupnim elektroničkim komunikacijskim uslugama pružatelji takvih mreža ili usluga obavješćuju svoje korisnike na koje bi takva prijetnja mogla utjecati o svim mogućim zaštitnim mjerama ili pravnim sredstvima koje krajnji korisnici mogu upotrijebiti. Ako je to primjereno, pružatelji bi trebali obavijestiti i svoje korisnike o samoj prijetnji.

4. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje Uredba (EU) 2016/679 ni Direktiva 2002/58/EZ.

5. Komisija, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir mišljenje ENISA-e, može donijeti provedbene akte u kojima se navode tehničke i organizacijske mjere iz stavka 1., kao i okolnosti, format i postupci koji se primjenjuju na zahtjeve za obavješćivanjem na temelju stavka 2. Oni se u najvećoj mogućoj mjeri temelje na europskim i međunarodnim normama te ne sprečavaju države članice da donesu dodatne zahtjeve kako bi ispunile ciljeve utvrđene u stavku 1.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

Članak 41.

Provedba i izvršenje

1. Države članice osiguravaju da radi provedbe članka 40. nadležna tijela imaju ovlasti izdavati obvezujuće upute, uključujući one koji se odnose na mjere potrebne za rješavanje sigurnosnog incidenta ili sprečavanje pojave sigurnosnog incidenta kada se utvrdi znatna prijetnja i vremenske rokove provedbe, pružateljima javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga.

2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju ovlasti zahtijevati od pružatelja javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga da:

(a) dostave informacije potrebne za procjenu sigurnosti svojih mreža i usluga, uključujući dokumente vezane uz sigurnosnu politiku; i

▼B

(b) podvrgnu se sigurnosnoj reviziji, koju je izvršilo kvalificirano neovisno tijelo ili nadležno tijelo, te rezultate te procjene stave na raspolaganje nadležnom tijelu; trošak revizije snosi pružatelj.

3. Države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju sve potrebne ovlasti da ispitaju slučajeve nepridržavanja odredaba, kao i njihove posljedice na sigurnost mreža i usluga.

4. Kako bi se primijenio članak 40. države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju ovlasti dobiti pomoć tima za odgovor na računalne sigurnosne incidente („CSIRT”) imenovanog na temelju članka 9. Direktive (EU) 2016/1148 u pogledu pitanja obuhvaćenih zadaćama CSIRT-ova na temelju točke 1. Priloga I. toj direktivi.

5. Ako je to primjereno i u skladu s nacionalnim pravom, nadležna tijela savjetuju se i surađuju s relevantnim nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva, nadležnim tijelima u smislu članka 8. stavka 1. Direktive (EU) 2016/1148 i nacionalnim tijelima za zaštitu podataka.

DIO II.

MREŽE

GLAVA I.

ULAZAK NA TRŽIŠTE I POSTAVLJANJE

POGLAVLJE I.

Naknade

Članak 42.

Naknade za prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i prava na instalaciju opreme

1. Države članice mogu nadležnom tijelu dopustiti da nametne naknade za prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili za prava na instalaciju opreme na imovini u javnom ili privatnom vlasništvu, odnosno iznad ili ispod takve imovine, koja se upotrebljava za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i povezane opreme, kako bi se osiguralo optimalno korištenje tim resursima. Države članice osiguravaju da su te naknade objektivno opravdane, transparentne, nediskriminirajuće i proporcionalne u odnosu na njihovu namjenu i uzimaju u obzir opće ciljeve ove Direktive.

2. U pogledu prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom države članice nastoje osigurati da su primjenjive naknade utvrđene na razini kojom se osigurava učinkovita dodjela i korištenje radiofrekvencijskim spektrom, među ostalim:

(a) utvrđivanjem rezervirane cijene kao minimalne naknade za prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom uzimajući u obzir vrijednost prava pri njihovim mogućim alternativnim načinima korištenja;

(b) uzimanjem u obzir troškova koje uključuju uvjeti povezani s tim pravima; i

▼B

(c) primjenom, u mjeri u kojoj je to moguće, načina plaćanja povezanih sa stvarnom raspoloživošću korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

POGLAVLJE II.

Pristup zemljištu

Članak 43.

Prava puta

1. Države članice osiguravaju, kada nadležno tijelo razmatra zahtjev za dodjelu prava:

— na instaliranje opreme na imovini u javnom ili privatnom vlasništvu, odnosno preko ili ispod takve imovine, poduzetniku koji je ovlašten za pružanje javnih elektroničkih komunikacijskih mreža, ili

— na instaliranje opreme na javnoj imovini, iznad ili ispod te imovine, poduzetniku koji je ovlašten za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža koje nisu namijenjene javnosti,

da ono:

(a) postupa na temelju jednostavnih, učinkovitih, transparentnih i javno dostupnih postupaka, primijenjenih na nediskriminirajući način i bez odgode, te u svakom slučaju donosi odluku u roku od šest mjeseci od primjene, osim u slučaju izvlaštenja; i

(b) poštuje načela transparentnosti i nediskriminacije pri određivanju uvjeta za svako takvo pravo.

Postupci iz točaka (a) i (b) mogu se razlikovati ovisno o tome je li podnositelj zahtjeva pružatelj javne elektroničke komunikacijske mreže.

2. Ako tijela javne ili lokalne vlasti zadržavaju vlasništvo ili kontrolu nad poduzetnicima koji pružaju javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, države članice osiguravaju učinkovito strukturno razdvajanje funkcije za dodjelu prava iz stavka 1. od aktivnosti povezanih s vlasništvom ili kontrolom.

Članak 44.

Kolokacija i zajedničko korištenje mrežnim elementima i povezanom opremom za pružatelje elektroničkih komunikacijskih mreža

1. Ako je operator ostvario pravo na temelju nacionalnog prava da instalira opremu na imovini u javnom ili privatnom vlasništvu, odnosno preko ili ispod takve imovine, ili je iskoristio postupak za izvlaštenje imovine ili korištenje njome, nadležna tijela mogu propisati kolokaciju i zajedničko korištenje mrežnim elementima i povezanom opremom instaliranima na toj osnovi kako bi se zaštitili okoliš, javno zdravlje, javna sigurnost ili ostvarili ciljevi prostornoga planiranja.

▼B

Kolokacija ili zajedničko korištenje mrežnim elementima i opremom te zajedničko korištenje imovinom mogu se propisati samo nakon odgovarajućeg razdoblja javnog savjetovanja, tijekom kojeg se svim zainteresiranim stranama daje prilika da izraze svoje mišljenje i samo u određenim područjima gdje se takvo zajedničko korištenje smatra potrebnim radi ostvarivanja ciljeva predviđenih u prvom podstavku. Nadležna tijela mogu propisati zajedničko korištenje takvom opremom ili imovinom, uključujući zemljište, zgrade, ulaze u zgrade, žičane instalacije unutar zgrada, antenske stupove, antene, tornjeve i druge potporne građevine, kabelske kanale, cijevi, šahtove, ormariće ili mjere kojima se olakšava koordinacija javnih radova. Ako je potrebno država članica može odrediti nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo za jednu ili više sljedećih zadaća:

(a) koordinaciju postupka predviđenoga ovim člankom;

(b) djelovanje u svojstvu jedinstvene točke informiranja;

(c) određivanje pravila o raspodjeli troškova zajedničkog korištenja opremom ili imovinom i o koordinaciji građevinskih radova.

2. Mjere koje poduzima nadležno tijelo u skladu s ovim člankom moraju biti nepristrane, transparentne, nediskriminirajuće i proporcionalne. Ako je to relevantno, te se mjere provode u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelima.

POGLAVLJE II.

Pristup radiofrekvencijskom spektru

Odjeljak 1.

Ovlaštenja

Članak 45.

Upravljanje radiofrekvencijskim spektrom

1. Vodeći računa o činjenici da je radiofrekvencijski spektar javno dobro koje ima važnu društvenu, kulturnu i gospodarsku vrijednost, države članice na svojem državnom području osiguravaju učinkovito upravljanje radiofrekvencijskim spektrom za elektroničke komunikacijske mreže i usluge u skladu s člancima 3. i 4. Države članice osiguravaju da se određivanje namjene, izdavanje općih ovlaštenja i dodjeljivanje pojedinačnih prava korištenja za radiofrekvencijski spektar za elektroničke komunikacijske mreže i usluge, što obavljaju nadležna tijela, temelje na objektivnim, transparentnim, konkurentnim, nediskriminirajućim i proporcionalnim kriterijima.

Prilikom primjene ovoga članka države članice moraju poštovati relevantne međunarodne sporazume, uključujući Radijske propise ITU-a i druge sporazume donesene u okviru ITU-a koji se primjenjuju na radiofrekvencijski spektar, poput sporazuma postignutoga na Regionalnoj konferenciji radiokomunikacija 2006., te mogu uzeti u obzir javne politike.

▼B

2. Države članice promiču usklađivanje korištenja radiofrekvencijskim spektrom za elektroničke komunikacijske mreže i usluge diljem Unije, u skladu s potrebom da osiguraju njegovo djelotvorno i učinkovito korištenje te koristi za potrošače, kao što je tržišno natjecanje, ekonomija razmjera te interoperabilnost mreža i usluga. Pritom one postupaju u skladu s člankom 4. ove Direktive i s Odlukom br. 676/2002/EZ, među ostalim:

(a) ustrajanjem na osiguravanju bežične širokopojasne pokrivenosti svojeg državnog područja i stanovništva visoke kvalitete i brzine, kao i pokrivenosti bitnih nacionalnih i europskih prometnih putova, uključujući transeuropsku prometnu mrežu kako je navedena u Uredbi (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ([1]);

(b) olakšavanjem brzog razvoja novih bežičnih komunikacijskih tehnologija i aplikacija u Uniji, uključujući ako je primjereno u međusektorskom pristupu;

(c) osiguravanjem predvidljivosti i dosljednosti pri dodjeli, obnovi, izmjeni, ograničavanju i oduzimanju prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom radi promicanja dugoročnih ulaganja;

(d) osiguravanjem sprečavanja prekograničnih ili nacionalnih štetnih smetnji u skladu s člancima 28. i 46. te poduzimanjem odgovarajućih preventivnih i korektivnih mjera u tu svrhu;

(e) promicanjem zajedničkog korištenja radiofrekvencijskim spektrom za slične ili različite upotrebe radiofrekvencijskog spektra u skladu s pravom tržišnog natjecanja;

(f) primjenom najprimjerenijeg i najmanje zahtjevnog režima ovlaštenja u skladu s člankom 46. tako da se maksimalno povećaju fleksibilnost, zajedničko korištenje i učinkovitost u korištenju radiofrekvencijskim spektrom;

(g) primjenom pravila za dodjelu, prijenos, obnovu, izmjenu i oduzimanje prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom koja su jasno i transparentno utvrđena radi jamčenja regulatorne sigurnosti, dosljednosti i predvidljivosti;

(h) ustrajanjem na dosljednosti i predvidljivosti u cijeloj Uniji načina na koji se korištenje radiofrekvencijskim spektrom odobrava u pogledu zaštite javnog zdravlja, uzimajući u obzir Preporuku 1999/519/EZ.

([1]) Uredba (EU) br. 1315/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže i stavljanju izvan snage Odluke br. 661/2010/EU (SL L 348 20.12.2013., str. 1.).

▼B

Za potrebe prvog podstavka i u kontekstu izrade tehničkih provedbenih mjera za pojas radiofrekvencijskog spektra na temelju Odluke br. 676/2002/EZ, Komisija može zatražiti od RSPG-a da izda mišljenje u kojem se preporučuju najprikladniji režimi ovlaštenja za korištenje radiofrekvencijskim spektrom u tom radiofrekvencijskom pojasu ili njegovim dijelovima. Ako je to primjereno i uzimajući u obzir u najvećoj mogućoj mjeri takvo mišljenje, Komisija može donijeti preporuku s ciljem promicanja dosljednoga pristupa u Uniji s obzirom na režime ovlaštenja za korištenje tim pojasom.

Ako Komisija razmatra donošenje mjera u skladu s člankom 39. stavcima 1., 4., 5. i 6. ona može tražiti mišljenje RSPG-a u pogledu implikacija bilo koje takve norme ili specifikacije za koordinaciju, usklađivanje i dostupnost radiofrekvencijskog spektra. Komisija u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje RSPG-a pri poduzimanju sljedećih koraka.

3. U slučaju slabe nacionalne ili regionalne potražnje na tržištu za korištenjem pojasom usklađtenog radiofrekvencijskog spektra države članice mogu dopustiti alternativno korištenje cijelim tim pojasom ili njegovim dijelom, uključujući postojeće korištenje, u skladu sa stavcima 4. i 5. ovoga članka, pod uvjetom:

(a) da se tvrdnja o slaboj potražnji na tržištu za korištenjem takvim pojasom temelji na javnom savjetovanju u skladu s člankom 23., uključujući na budućnost usmjerenu procjenu potražnje na tržištu;

(b) da takvo alternativno korištenje ne sprečava niti ometa dostupnost ili korištenje takvim pojasom u drugim državama članicama; i

(c) da dotične države članice propisno uzimaju u obzir dugoročnu dostupnost takvog pojasa u Uniji ili korištenje njime te ekonomije razmjera za opremu koja proizlazi iz korištenja usklađenim radiofrekvencijskim spektrom u Uniji.

Svaka odluka da se iznimno dopusti alternativno korištenje podliježe redovitom preispitivanju i u svakom se slučaju odmah preispituje na valjano opravdan zahtjev potencijalnoga korisnika za korištenje radiofrekvencijskim pojasom u skladu s tehničkog provedbenom mjerom podnesen nadležnom tijelu. Država članica obavješćuje Komisiju i druge države članice o donesenoj odluci, zajedno s njezinim obrazloženjem, te o ishodu svakoga preispitivanja.

4. Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak, države članice osiguravaju da se sve vrste tehnologije koje se upotrebljavaju za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga mogu upotrebljavati u radiofrekvencijskom spektru koji je proglašen dostupnim za elektroničke komunikacijske usluge u njihovu nacionalnom planu namjene frekvencija u skladu s pravom Unije.

▼B

Međutim, države članice mogu predvidjeti proporcionalna i nediskriminirajuća ograničenja za vrste radijskih mreža ili tehnologija bežičnog pristupa koje se upotrebljavaju za elektroničke komunikacijske usluge kada je nužno:

(a) izbjeći štetne smetnje;

(b) zaštititi javno zdravlje od elektromagnetskih polja, uzimajući u najvećoj mjeri u obzir Preporuku 1999/519/EZ;

(c) osigurati tehničku kvalitetu usluge;

(d) osigurati najveće moguće zajedničko korištenje radiofrekvencijskim spektrom;

(e) zaštititi učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom; ili

(f) osigurati ispunjenje ciljeva od općeg interesa u skladu sa stavkom 5.

5. Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak, države članice osiguravaju da se sve vrste elektroničkih komunikacijskih usluga mogu pružati u radiofrekvencijskom spektru koji je proglašen dostupnim za elektroničke komunikacijske usluge u njihovu nacionalnom planu namjene frekvencija u skladu s pravom Unije. Međutim, države članice mogu predvidjeti proporcionalna i nediskriminirajuća ograničenja za vrste elektroničkih komunikacijskih usluga koje treba pružiti, uključujući, prema potrebi, ispunjenje zahtjeva Radijskih propisa ITU-a.

Mjere koje zahtijevaju pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga u određenom radiofrekvencijskom pojasu dostupnom za elektroničke komunikacijske usluge opravdavaju se kako bi se osiguralo ispunjenje ciljeva od općeg interesa koje su utvrdile države članice u skladu s pravom Unije, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

(a) zaštitu ljudskih života;

(b) promicanje socijalne, regionalne ili teritorijalne kohezije;

(c) izbjegavanje neučinkovitoga korištenja radiofrekvencijskim spektrom; ili

(d) promicanje kulturne i jezične raznolikosti i pluralizma medija, na primjer pružanjem usluga radijske i televizijske radiodifuzije.

Mjere kojima se zabranjuje pružanje bilo koje druge elektroničke komunikacijske usluge u određenom radiofrekvencijskom pojasu mogu se predvidjeti samo ako je to opravdano potrebom osiguravanja zaštite službi namijenjenih zaštiti ljudskih života. U iznimnim slučajevima države članice mogu proširiti takvu mjeru kako bi se ispunili drugi ciljevi od općeg interesa koje su države članice utvrdile u skladu s pravom Unije.

▼B

6. Države članice redovito preispituju potrebu uvođenja ograničenja iz stavaka 4. i 5. te objavljuju rezultate takvih preispitivanja.

7. Ograničenja utvrđena prije 25. svibnja 2011. u skladu su sa stavcima 4. i 5. do 20. prosinca 2018.

Članak 46.

Ovlaštenje korištenja radiofrekvencijskim spektrom

1. Države članice olakšavaju korištenje radiofrekvencijskim spektrom, uključujući zajedničko korištenje, na temelju općih ovlaštenja i ograničavaju dodjelu pojedinačnih prava ili korištenja za radiofrekvencijski spektar na situacije u kojima su takva prava potrebna za maksimalno povećanje učinkovitoga korištenja u pogledu potražnje i uzimajući u obzir kriterije utvrđene u drugom podstavku. U svim ostalim slučajevima one utvrđuju uvjete za korištenje radiofrekvencijskim spektrom u okviru općeg ovlaštenja.

U tu svrhu države članice odlučuju o najprimjerenijem režimu za ovlaštenje korištenja radiofrekvencijskim spektrom, uzimajući u obzir:

(a) posebne značajke dotičnog radiofrekvencijskog spektra;

(b) potrebu za zaštitom od štetne smetnje;

(c) razvoj pouzdanih uvjeta za zajedničko korištenje radiofrekvencijskog spektra, ako je to primjereno;

(d) potrebu za osiguravanjem tehničke kvalitete komunikacija ili usluge;

(e) ciljeve od općeg interesa kako su ih utvrdile države članice u skladu s pravom Unije;

(f) potrebu za zaštitom učinkovitog korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

Pri razmatranju izdavanju općeg ovlaštenja ili dodjele pojedinačnih prava korištenja za usklađeni radiofrekvencijski spektar, uzimajući u obzir mjere donesene u skladu s člankom 4.Odluke br. 676/2002/EZ,, države članice nastoje smanjiti probleme štetnih smetnji, uključujući u slučajevima zajedničkog korištenja radiofrekvencijskim spektrom na temelju kombinacije općeg ovlaštenja i pojedinačnih prava korištenja.

Ako je to primjereno, države članice razmatraju mogućnost ovlašćivanja korištenja radiofrekvencijskim spektrom na temelju kombinacije općeg ovlaštenja i pojedinačnih prava korištenja, uzimajući u obzir vjerojatne učinke različitih kombinacija općih ovlaštenja i pojedinačnih prava korištenja te postupnog prijelaza iz jedne kategorije u drugu na tržišno natjecanje, inovacije i ulazak na tržište.

▼B

Države članice nastoje na najmanju moguću mjeru smanjiti ograničenja korištenja radiofrekvencijskim spektrom vodeći pritom računa o tehnološkim rješenjima za upravljanje štetnim smetnjama kako bi se nametnuo najmanje zahtjevan režim ovlaštenja.

2. Kada donose odluku na temelju stavka 1. radi olakšavanja zajedničkog korištenja radiofrekvencijskim spektrom, nadležna tijela osiguravaju da su uvjeti za zajedničko korištenje radiofrekvencijskim spektrom jasno utvrđeni. Takvim se uvjetima olakšava učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom, tržišno natjecanje i inovacije.

Članak 47.

Uvjeti povezani s pojedinačnim pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom

1. Nadležna tijela utvrđuju uvjete za pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom u skladu s člankom 13. stavkom 1. tako da se osigura optimalno i najdjelotvornije te najučinkovitije korištenje radiofrekvencijskim spektrom. Ona prije dodjele ili obnove takvih prava jasno utvrđuju sve takve uvjete, uključujući potrebnu razinu korištenja i mogućnost ispunjenja tog uvjeta putem trgovanja ili najma, kako bi se osigurala provedba tih uvjeta u skladu s člankom 30. Uvjetima povezanima s obnovom prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ne smiju se pružati nedopuštene prednosti postojećim nositeljima tih prava.

Takvim se uvjetima određuju svi primjenjivi parametri, uključujući svaki rok za ostvarenje tih prava korištenja, zbog čijih bi neostvarivanja nadležno tijelo imalo ovlast oduzeti pravo korištenja ili nametnuti druge mjere.

Nadležna tijela, pravodobno i na transparentan način, savjetuju se sa zainteresiranim stranama i obavješćuju ih o uvjetima povezanima s pojedinačnim pravima korištenja prije njihova nametanja. Ona unaprijed utvrđuju i na transparentan način obavješćuju zainteresirane strane o kriterijima za ocjenu ispunjavanja tih uvjeta.

2. Prilikom utvrđivanja uvjeta za pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom nadležna tijela mogu, osobito s ciljem osiguravanja djelotvornog i učinkovitog korištenja radiofrekvencijskim spektrom, predvidjeti sljedeće mogućnosti:

(a) zajedničko korištenje pasivnom ili aktivnom infrastrukturom, koja se oslanja na radiofrekvencijski spektar, ili radiofrekvencijskim spektrom;

(b) komercijalne sporazume o roaming pristupu;

(c) zajedničko postavljanje infrastruktura za pružanje mreža ili usluga koje se oslanjaju na korištenje radiofrekvencijskim spektrom

▼B

Nadležna tijela ne smiju sprečavati zajedničko korištenje radiofrekvencijskim spektrom pod uvjetima koji su povezani s pravom korištenja radiofrekvencijskim spektrom. Provedba povezanih uvjeta u skladu s ovim stavkom koju izvršavaju poduzetnici i dalje podliježe pravu tržišnog natjecanja.

Odjeljak 2.

Prava korištenja

Članak 48.

Dodjela pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom

1. Ako je potrebno dodijeliti pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, države članice, na zahtjev, dodjeljuju takva prava svakom poduzetniku koji pruža elektroničku komunikacijsku mrežu ili usluge na temelju općeg ovlaštenja iz članka 12., podložno članku 13., članku 21. stavku 1. točki (c), članku 55. te svim drugim pravilima kojima se osigurava učinkovito korištenje tim resursima u skladu s ovom Direktivom.

2. Ne dovodeći u pitanje posebne kriterije i postupke koje su donijele države članice da bi dodijelile pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom pružateljima usluga radijskih ili televizijskih radiodifuzijskih sadržaja kako bi se slijedili ciljevi od općeg interesa u skladu s pravom Unije, pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom dodjeljuju se putem otvorenih, nepristranih, transparentnih, nediskriminirajućih i proporcionalnih postupaka i u skladu s člankom 45.

3. Iznimka u odnosu na zahtjev za otvorenim postupcima može se primijeniti kada je dodjela pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom pružateljima usluga radijskih ili televizijskih radiodifuzijskih sadržaja nužna kako bi se postigli ciljevi od općeg interesa koje su utvrdile države članice u skladu s pravom Unije.

4. Nadležna tijela razmatraju zahtjeve za pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom u kontekstu postupaka odabira na temelju objektivnih, transparentnih, proporcionalnih i nediskriminirajućih kriterija prihvatljivosti koji su unaprijed utvrđeni i odražavaju uvjete koji se povezuju s takvim pravima. Nadležna tijela mogu zahtijevati sve potrebne informacije od podnositelja zahtjeva kako bi na temelju tih kriterija ocijenili njihovu sposobnost da ispune te uvjete. Ako nadležno tijelo zaključi da podnositelj zahtjeva ne posjeduje traženu sposobnost, ono dostavlja propisno obrazloženu odluku u tu svrhu.

5. Prilikom dodjele pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, države članice određuju može li nositelj prava prenositi ili dati u najam ta prava te pod kojim uvjetima. Primjenjuju se članci 45. i 51.

▼B

6. Nadležno tijelo donosi, dostavlja i objavljuje odluke o dodjeli pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom što je moguće prije nakon primitka potpunog zahtjeva te u roku od šest tjedana u slučaju radiofrekvencijskog spektra proglašenoga dostupnim za elektroničke komunikacijske usluge u njihovu nacionalnom planu namjene frekvencija. Tim se rokom ne dovodi u pitanje članak 55. stavak 7. ni bilo koji primjenjivi međunarodni sporazum koji se odnosi na korištenje radiofrekvencijskim spektrom ili orbitalnim pozicijama.

Članak 49.

Trajanje prava

1. Kada države članice ovlašćuju korištenje radiofrekvencijskim spektrom putem pojedinačnih prava korištenja na ograničeni vremenski rok, one osiguravaju da se pravo korištenja dodjeljuje za razdoblje koje je primjereno s obzirom na ciljeve kojima se teži u skladu s člankom 55. stavkom 2., vodeći računa o potrebi da se osigura tržišno natjecanje te, osobito, djelotvorno i učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom te promiču inovacije i učinkovita ulaganja, među ostalim omogućivanjem odgovarajućeg roka za amortizaciju ulaganja.

2. Ako države članice dodjeljuju pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom za koji su tehničkim provedbenim mjerama u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ utvrđeni usklađeni uvjeti kako bi se omogućila njegova upotreba za bežične širokopojasne elektroničke komunikacijske usluge („bežične širokopojasne usluge”) u ograničenom vremenskom razdoblju, one osiguravaju regulatornu predvidljivost za nositelje prava tijekom razdoblja od najmanje 20 godina u pogledu uvjeta za ulaganja u infrastrukturu koja se oslanja na korištenje tim radiofrekvencijskim spektrom, uzimajući u obzir zahtjeve iz stavka 1. ovog članka. Ovaj članak podliježe, ako je to relevantno, svakoj promjeni uvjeta povezanih s tim pravima korištenja u skladu s člankom 18.

U tu svrhu države članice dužne su osigurati da takva prava vrijede najmanje 15 godina i da uključuju, kada je to potrebno radi usklađenosti s prvim podstavkom, njihovo primjereno produljenje, pod uvjetima utvrđenima u ovom stavku.

Države članice stavljaju na raspolaganje opće kriterije za produljenje trajanja prava korištenja na transparentan način svim zainteresiranim stranama prije dodjele prava korištenja, kao dio uvjeta utvrđenih u skladu s člankom 55. stavcima 3. i 6. Takvi opći kriteriji odnose se na:

(a) potrebu da se osigura djelotvorno i učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom, ciljeve kojima se teži na temelju članka 45. stavka 2. točaka (a) i (b) ili potrebu da se ispune ciljevi od općeg interesa kojima se osigurava zaštita ljudskih života, javni poredak, javna sigurnost ili obrana; i

(b) potrebu da se osigura neometano tržišno natjecanje.

▼B

Najkasnije dvije godine prije isteka prvotnoga trajanja pojedinačnog prava korištenja nadležno tijelo provodi na budućnost usmjerenu i objektivnu procjenu općih kriterija utvrđenih za produljenje tog prava korištenja u skladu s člankom 45. stavkom 2. točkom (c). Pod uvjetom da nadležno tijelo nije započelo mjere izvršenja za nepoštovanje uvjeta u pogledu prava korištenja na temelju članka 30., dodjeljuje produljenje prava korištenja, osim ako zaključi da takvo produljenje ne bi bilo u skladu s općim kriterijima utvrđenim u trećem podstavku točkama (a) ili (b) ovoga stavka.

Na temelju te ocjene nadležno tijelo obavješćuje nositelja prava treba li mu se dodijeliti produljenje trajanja prava korištenja.

Ako takvo produljenje prava korištenja ne treba biti dodijeljeno, nadležno tijelo primjenjuje članak 48. za dodjelu prava korištenja za određeni pojas radiofrekvencijskog spektra.

Svaka mjera na temelju ovog stavka mora biti proporcionalna, nediskriminirajuća, transparentna i obrazložena.

Odstupajući od članka 23., zainteresirane strane imaju mogućnost davanja primjedaba na svaki nacrt mjere na temelju trećeg i četvrtoga podstavka ovog stavka u razdoblju od najmanje tri mjeseca.

Ovim se stavkom ne dovodi u pitanje primjena članaka 19. i 30.

Pri utvrđivanju naknada za prava korištenja države članice uzimaju u obzir mehanizme predviđene na temelju ovog stavka.

3. Ako je to opravdano, države članice mogu odstupiti od stavka 2. ovog članka u sljedećim slučajevima:

(a) u ograničenim geografskim područjima u kojima je pristup mrežama velike brzine ozbiljno narušen ili uopće ne postoji te je to nužno kako bi se osiguralo postizanje ciljeva iz članka 45. stavka 2.;

(b) za određene kratkoročne projekte;

(c) za eksperimentalno korištenje;

(d) za korištenje radiofrekvencijskim spektrom koji, u skladu s člankom 45. stavcima 4. i 5. može koegzistirati s bežičnom širokopojasnom službom; ili

(e) za alternativno korištenje radiofrekvencijskim spektrom u skladu s člankom 45. stavkom 3.

4. Države članice mogu prilagoditi trajanje prava korištenja utvrđena u ovome članku kako bi osigurale istodobni istek trajanja prava u jednom ili nekoliko radiofrekvencijskih pojaseva.

▼B

Članak 50.

Obnova pojedinačnih prava korištenja usklađenim radiofrekvencijskim spektrom

1. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela donose odluku o obnovi pojedinačnih prava korištenja usklađenim radiofrekvencijskim spektrom pravodobno, prije isteka trajanja tih prava, osim ako je u vrijeme dodjele mogućnost obnove bila izričito isključena. U tu svrhu ta tijela procjenjuju potrebu za takvom obnovom na vlastitu inicijativu ili na zahtjev nositelja prava, u potonjem slučaju najranije pet godina prije isteka trajanja dotičnih prava. Time se ne dovode u pitanje klauzule o obnovi primjenjive na postojeća prava.

2. Prilikom donošenja odluke na temelju stavka 1. ovog članka nadležna tijela, među ostalim, razmatraju sljedeće:

(a) postizanje ciljeva iz članka 3., članka 45. stavka 2. i članka 48. stavka 2. te ciljeve javne politike na temelju prava Unije ili nacionalnoga prava

(b) provedbu tehničke provedbene mjere donesene u skladu s člankom 4. Odluke br. 676/2002/EZ;

(c) preispitivanje odgovarajuće provedbe uvjeta povezanih s dotičnim pravom;

(d) potrebu promicanja, ili izbjegavanja narušavanja, tržišnog natjecanja u skladu s člankom 52.;

(e) poboljšanje učinkovitosti korištenja radiofrekvencijskim spektrom s obzirom na tehnološki ili tržišni razvoj;

(f) potrebu za izbjegavanjem ozbiljnih prekida u pružanju usluga.

3. Prilikom razmatranja moguće obnove pojedinačnih prava korištenja usklađenim radiofrekvencijskim spektrom za koji je broj prava korištenja ograničen u skladu sa stavkom 2. ovog članka, nadležna tijela provode otvoren, transparentan i nediskriminirajući postupak te među ostalim:

(a) svim zainteresiranim stranama daju priliku izraziti mišljenje putem javnog savjetovanja u skladu s člankom 23.; i

(b) jasno navode razloge za takvu moguću obnovu.

Nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo uzima u obzir sve dokaze koji proizlaze iz savjetovanja na temelju ovog stavka prvog podstavka o potražnji na tržištu među poduzetnicima koji nisu nositelji prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom u dotičnom radiofrekvencijskom pojasu pri donošenju odluke o tome hoće li produljiti prava uporabe ili organizirati novi postupak odabira radi dodjele prava korištenja u skladu s člankom 55.

▼B

4. Odluci o obnovi pojedinačnih prava korištenja usklađenim radiofrekvencijskim spektrom može se priložiti preispitivanje naknada, kao i ostali uvjeti poslovanja koji su joj priloženi. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela, ako je primjenjivo, mogu prilagoditi naknade za prava korištenja u skladu s člankom 42.

Članak 51.

Prijenos ili davanje u najam pojedinačnih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom

1. Države članice osiguravaju da poduzetnici mogu drugim poduzetnicima prenijeti ili dati u najam pojedinačna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

Države članice mogu odrediti da se ovaj stavak ne primjenjuje ako je pojedinačno pravo poduzetnika na korištenja radiofrekvencijskim spektrom prvotno besplatno izdano ili dodijeljeno za radiodifuzijsko emitiranje.

2. Države članice osiguravaju da se o namjeri nekog poduzetnika da prenese ili da u najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, kao i o njihovom izvršenom prijenosu, obavijesti nadležno tijelo u skladu s nacionalnim postupcima te da se to objavi. U slučaju usklađenog radiofrekvencijskog spektra, svaki takav prijenos mora poštovati takvo usklađeno korištenje.

3. Države članice dopuštaju prijenos ili davanje u najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ako se zadržavaju izvorni uvjeti povezani s pravima korištenja. Ne dovodeći u pitanje potrebu osiguravanja nenarušavanja tržišnog natjecanja, osobito u skladu s člankom 52., države članice:

(a) obavljaju prijenose i davanje u najam prema najmanje zahtjevnom postupku;

(b) ne odbijaju davanje u najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ako se najmodavac obveže preuzeti odgovornost za ispunjavanje prvotnih uvjeta povezanih s pravima korištenja;

(c) ne odbijaju prijenos prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom osim ako postoji jasan rizik da novi nositelj ne može ispuniti prvotne uvjete prava korištenja.

Sve administrativne pristojbe koje se propisuju poduzetnicima u vezi s obradom zahtjeva za prijenos ili najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom moraju biti u skladu sa člankom 16.

Točkama (a), (b) i (c) prvog podstavka ne dovodi se u pitanje nadležnost država članica da provedu usklađenost s uvjetima povezanima s pravima korištenja u bilo kojem trenutku s obzirom na najmodavca i najmoprimca, u skladu sa svojim nacionalnim pravom.

Nadležna tijela olakšavaju prijenos ili davanje u najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom pravodobnim razmatranjem svakog zahtjeva za prilagodbu uvjeta povezanih s pravom i osiguravanjem da se ta prava ili relevantni radiofrekvencijski spektar koji je s njima povezan u najboljoj mjeri mogu podijeliti ili raščlaniti.

▼B

S ciljem prijenosa ili davanja u najam prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, nadležna tijela objavljuju relevantne pojedinosti povezane s pojedinačnim pravima kojima je moguće trgovati u standardiziranom elektroničkom formatu kada prava nastanu i čuvaju te pojedinosti dok god prava postoje.

Komisija može donijeti provedbene akte radi utvrđivanja tih relevantnih pojedinosti.

Ti provedbeni akti donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

Članak 52.

Tržišno natjecanje

1. Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela promiču djelotvorno tržišno natjecanje i izbjegavaju narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu pri odlučivanju o dodjeli, izmjeni ili obnovi prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom za elektroničke komunikacijske mreže i usluge u skladu s ovom Direktivom.

2. Kada države članice dodjeljuju, mijenjaju ili obnavljaju prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, njihova nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela na osnovi savjeta nacionalnog regulatornoga tijela mogu poduzeti odgovarajuće mjere kao što su:

(a) ograničavanje količine pojaseva radiofrekvencijskog spektra za koji se prava korištenja dodjeljuju bilo kojem poduzetniku ili, u opravdanim okolnostima, povezivanje uvjeta s takvim pravima korištenja, kao što je pružanje veleprodajnog pristupa, nacionalnog ili regionalnog roaminga, u određenim radiofrekvencijskim pojasevima ili u određenim skupinama radiofrekvencijskih pojaseva sličnih značajki;

(b) rezerviranje, ako je to primjereno i opravdano u pogledu specifične situacije na nacionalnom tržištu, određenog dijela pojasa ili skupine pojaseva radiofrekvencijskog spektra za dodjelu novim sudionicima;

(c) odbijanje dodjele novih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili dopuštenje novih korištenja radiofrekvencijskim spektrom u određenim radiofrekvencijskim pojasevima, ili povezivanje uvjeta s dodjelom novih prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili s ovlaštenjem novih korištenja radiofrekvencijskim spektrom kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja dodjelom, prijenosom ili akumulacijom prava korištenja;

(d) uključivanje uvjeta kojima se zabranjuje prijenos prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom, ili određivanje uvjeta o takvom prijenosu, koji ne podliježu kontroli spajanja na razini Unije ili na nacionalnoj razini, ako bi takav prijenos mogao dovesti do znatne štete za tržišno natjecanje;

(e) izmjena postojećih prava u skladu s ovom Direktivom ako je to potrebno za ex post otklanjanje narušavanja tržišnog natjecanja uzrokovanoga bilo kakvim prijenosom ili kumulacijom prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom.

▼B

Uzimajući u obzir tržišne uvjete i dostupna mjerila, nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela temelje svoje odluke na objektivnoj i na budućnost usmjerenoj ocjeni uvjeta tržišnog natjecanja, jesu li takve mjere potrebne za zadržavanje ili postizanje djelotvornoga tržišnog natjecanja i vjerojatnih učinaka takvih mjera na postojeća i buduća ulaganja sudionika na tržištu, osobito za postavljanje mreže. Pritom ona uzimaju u obzir pristup analizi tržišta kako je utvrđeno u članku 67. stavku 2.

3. Prilikom primjene stavka 2. ovoga članka nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela djeluju u skladu s postupcima predviđenima u člancima 18., 19., 23. i 35.

Odjeljak 3.

Postupci

Članak 53.

Koordinirani vremenski okvir dodjela

1. Države članice surađuju kako bi se koordiniralo korištenje usklađenim radiofrekvencijskim spektrom za elektroničke komunikacijske mreže i usluge u Uniji i uzimajući u obzir različite situacije na nacionalnim tržištima. To može obuhvaćati utvrđivanje jednog ili, ako je to primjenjivo, nekoliko zajedničkih datuma do kojih se treba ovlastiti na korištenje određenim usklađenim radiofrekvencijskim spektrom.

2. Ako su usklađeni uvjeti utvrđeni tehnički provedbenim mjerama u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ kako bi se omogućilo korištenje radiofrekvensijskim spektrom za bežične širokopojasne mreže i usluge, države članice dopuštaju korištenje tim radiofrekvencijskim spektrom, čim je to prije moguće, a najkasnije 30 mjeseci nakon donošenja te mjere ili čim je prije moguće nakon ukidanja bilo koje odluke kojom se iznimno dopušta alternativno korištenje na temelju članka 45. stavka 3. ove Direktive. Time se ne dovodi u pitanje Odluka (EU) 2017/899 ni pravo inicijative Komisije da predlaže zakonodavne akte.

3. Država članica može odgoditi rok iz stavka 2. ovog članka za određeni radiofrekvencijski pojas u sljedećim okolnostima:

(a) do mjere koje je to opravdano ograničenjem korištenja tim pojasom utemeljeno na cilju od općeg interesa iz članka 45. stavka 5. točke (a) ili (d);

(b) u slučaju neriješenih pitanja prekogranične koordinacije koja za posljedicu imaju štetne smetnje s trećim zemljama, pod uvjetom da je zahvaćena država članica, ako je to primjereno, zatražila pomoć Unije na temelju članka 28. stavka 5.;

(c) radi zaštite nacionalne sigurnosti i obrane; ili

(d) radi više sile.

Dotična država članica preispituje takvu odgodu najmanje svake dvije godine.

▼B

4. Država članica može odgoditi rok iz stavka 2. za određeni radiofrekvencijski pojas u mjeri u kojoj je to potrebno i do 30 mjeseci u slučaju:

(a) neriješenih pitanja prekogranične koordinacije koja za posljedicu imaju štetne smetnje među državama članicama, pod uvjetom da je zahvaćena država članica pravodobno provela sve potrebne mjere na temelju članka 28. stavaka 3. i 4.;

(b) potrebe da se osigura tehnička migracija postojećih korisnika tog pojasa i složenosti njezina osiguravanja.

5. U slučaju odgode na temelju stavka 3. ili 4. dotična država članica o tome pravodobno obavješćuje drugu državu članicu i Komisiju navodeći razloge.

Članak 54.

Koordinirani vremenski okvir dodjela za posebne 5G pojaseve

1. Do 31. prosinca 2020. za zemaljske sustave koji imaju mogućnost pružanja bežičnih širokopojasnih usluga, države članice, ako je to potrebno kako bi se olakšalo postavljanje 5G mreže, poduzimaju sve odgovarajuće mjere radi:

(a) reorganiziranja i dopuštanja upotrebe dostatno velikih blokova pojasa od 3,4 do 3,8 GHz;

(b) dopuštanja upotrebe barem 1 GHz od pojasa od 24,25 do 27,5 GHz, pod uvjetom da postoji jasan dokaz o potražnji na tržištu i da nema znatnih ograničenja za migraciju postojećih korisnika ili oslobađanje pojasa.

2. Države članice mogu međutim produljiti rok utvrđen u stavku 1. ovog članka, ako je to opravdano, u skladu s člankom 45. stavkom 3. i člankom 53. stavkom 2., 3. ili 4.

3. Mjere poduzete na temelju stavka 1. ovoga članka moraju poštovati usklađene uvjete utvrđene tehničkim provedbenim mjerama u skladu s člankom 4. Odluke br. 676/2002/EZ.

Članak 55.

Postupak kojim se ograničava broj prava korištenja koja se dodjeljuju za radiofrekvencijski spektar

1. Ne dovodeći u pitanje članak 53., ako država članica zaključi da pravo korištenja radiofrekvencijskim spektrom ne može podlijegati općem ovlaštenju i ako razmatra hoće li ograničiti broj prava korištenja koja se dodjeljuju za radiofrekvencijski spektar, ta država članica među ostalim:

(a) jasno navodi razloge za ograničavanje prava korištenja, osobito uzimanjem u obzir potrebe ostvarenja maksimalne koristi za korisnike i potrebu olakšanja razvoja tržišnog natjecanja, te ako je to primjereno preispituje ograničenje u redovitim intervalima ili na razuman zahtjev poduzetnika na koje se to odnosi;

▼B

(b) daje svim zainteresiranim stranama, uključujući korisnike i potrošače, mogućnost da izraze svoja stajališta u pogledu bilo kojeg ograničenja putem javnog savjetovanja u skladu s člankom 23.

2. Kada država članica zaključi da broj prava korištenja treba biti ograničen, ona jasno utvrđuje i obrazlaže ciljeve koji se žele postići natječajnim postupkom ili postupkom uspoređivanja na temelju ovog članka te ih kvantificira ako je to moguće, uzimajući u obzir potrebu ispunjavanja nacionalnih ciljeva i ciljeva unutarnjega tržišta. Ciljevi koje država članica može utvrditi radi oblikovanja posebnog postupka odabira, uz promicanje tržišnog natjecanja, ograničeni su na jedan ili više sljedećih elemenata:

(a) poboljšanje pokrivenosti;

(b) osiguravanje tražene kvalitete usluge;

(c) promicanje učinkovita korištenja radiofrekvencijskim spektrom, među ostalim uzimajući u obzir uvjete povezane s pravom korištenja i razinu naknada;

(d) promicanje inovacija i razvoja poslovanja.

Nacionalno regulatorno ili drugo nadležno tijelo jasno definira i opravdava izbor postupka odabira, uključujući svaku prethodnu fazu za pristup postupku odabira. Ono također jasno navodi ishod svake povezane ocjene tehničke i gospodarske situacije te situacije u pogledu tržišnog natjecanja na tržištu i daje razloge za moguću upotrebu i odabir mjera na temelju članka 35.

3. Države članice objavljuju svaku odluku o izabranom postupku odabira i povezanim pravilima, jasno navodeći razloge za tu odluku. Također objavljuje uvjete koji trebaju biti povezani s pravima korištenja.

4. Nakon utvrđivanja postupka odabira, država članica izdaje poziv na podnošenje zahtjeva za dodjelu prava korištenja.

5. Ako država članica zaključi da se mogu dodjeljivati dodatna prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom ili kombinacija općeg ovlaštenja i pojedinačnih prava korištenja, ona objavljuje takav zaključak i pokreće postupak dodjele takvih prava.

6. Kada dodjelu prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom treba ograničiti, države članice takva prava dodjeljuju na temelju kriterija odabira i postupka odabira koji su objektivni, transparentni, nediskriminirajući i proporcionalni. Svakim takvim kriterijem odabira mora se u obzir uzimati važnost ostvarenja ciljeva i zahtjeva iz članaka 3., 4., 28. i 45.

▼B

7. Kada se za odabir trebaju upotrebljavati natječajni postupci ili postupci uspoređivanja, države članice mogu produljiti maksimalni rok od šest tjedana iz članka 48. stavka 6. za onoliko vremena koliko je potrebno da se osigura da je taj postupak pošten, razuman, otvoren i transparentan svim zainteresiranim stranama, ali najviše za osam mjeseci, podložno bilo kojem posebnom rasporedu utvrđenome u skladu s člankom 53.

Tim vremenskim ograničenjima ne smije se dovesti u pitanje nijedan primjenjivi međunarodni sporazum koji se odnosi na korištenje radiofrekvencijskim spektrom i satelitskom koordinacijom.

8. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje prijenos prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom u skladu s člankom 51.

POGLAVLJE IV.

Postavljanje i upotreba bežične mrežne opreme

Članak 56.

Pristup radijskim lokalnim mrežama

1. Nadležna tijela dopuštaju pružanje pristupa putem radijskih lokalnih mreža (RLAN) javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži te korištenje usklađenim radiofrekvencijskim spektrom za to pružanje, podložno samo primjenjivim uvjetima općeg ovlaštenja koji se odnose na korištenje radiofrekvencijskim spektrom kako je navedeno u članku 46. stavku 1.

Ako to pružanje nije dijelom gospodarske aktivnosti ili je pomoćno uz gospodarsku aktivnost ili javnu uslugu koja ne ovisi o prijenosu signala na tim mrežama, svaki poduzetnik, tijelo javne vlasti ili krajnji korisnik koji pruža takav pristup ne podliježe općem ovlaštenju za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga na temelju članka 12., obvezama u pogledu prava krajnjih korisnika na temelju glave II. dijela III. ili obvezama međupovezivanja njihovih mreža na temelju članka 61. stavka 1.

2. Primjenjuje se članak 12. Direktive 2000/31/EZ.

3. Nadležna tijela ne smiju sprečavati pružatelje javnih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga da dopuste pristup svojim mrežama javnosti, putem RLAN-ova koji se mogu nalaziti u prostorima krajnjeg korisnika, podložno pridržavanju primjenjivih uvjeta općeg ovlaštenja i prethodno informiranom pristanku krajnjega korisnika.

4. U skladu osobito s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EU) 2015/2120, nadležna tijela osiguravaju da pružatelji javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga jednostrano ne ograničavaju ili sprečavaju krajnje korisnike da:

(a) pristupaju RLAN-ovima po vlastitom izboru koje pružaju treće osobe; ili

▼B

(b) drugim krajnjim korisnicima recipročno dopuštaju ili općenitije pristupaju mrežama tih pružatelja putem RLAN-ova, među ostalim na temelju inicijativa trećih strana kojima se ujedinjuju RLAN-ovi različitih krajnjih korisnika te se oni čine javno dostupnima.

5. Nadležna tijela ne smiju ograničavati ni sprečavati krajnje korisnike da drugim krajnjim korisnicima dopuste recipročan ili nerecipročan pristup svojem RLAN-u, među ostalim na temelju inicijativa trećih strana kojima se ujedinjuju RLAN-ovi različitih krajnjih korisnika te se oni stavljaju na raspolaganje javnosti.

6. Nadležna tijela ne smiju neopravdano ograničavati pružanje pristupa RLAN-ovima javnosti:

(a) za tijela javnog sektora ili u javnim prostorima u blizini prostora u kojima se nalaze ta tijela javnog sektora, kada je to pružanje pomoćno uz javne usluge koje se pružaju u tim prostorima;

(b) za inicijative nevladinih organizacija ili tijela javnog sektora da se RLAN-ovi različitih krajnjih korisnika ujedine i učine uzajamno ili općenitije dostupnima, uključujući, ako je to primjenjivo, RLAN-ove kojima je javni pristup predviđen u skladu s točkom (a).

Članak 57.

Postavljanje i rad bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa

1. Nadležna tijela ne smiju neopravdano ograničavati postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa. Države članice nastoje osigurati da su sva pravila kojima se uređuje postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa dosljedna na nacionalnoj razini. Takva se pravila objavljuju prije početka njihove primjene.

Konkretno, nadležna tijela ne smiju uvjetovati postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa koje su u skladu sa svojstvima utvrđenima u skladu sa stavkom 2. bilo kojom pojedinačnom urbanističkom dozvolom ili drugim pojedinačnim prethodnim dozvolama.

Odstupajući od drugog podstavka ovog stavka, nadležna tijela mogu zahtijevati dozvole za postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa na zgradama ili mjestima arhitektonske, povijesne ili prirodne vrijednosti koji su zaštićeni u skladu s nacionalnim pravom ili, prema potrebi, iz razloga javne sigurnosti. Članak 7. Direktive 2014/61/EU primjenjuje se na dodjelu tih dozvola.

2. Komisija provedbenim aktima utvrđuje fizička i tehnička svojstva, kao što je najveća veličina, težina i, ako je to primjenjivo, snaga emisije bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa.

▼B

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

Prvi takav provedbeni akt donosi se do 30. lipnja 2020.

3. Ovim člankom ne dovode se u pitanje bitni zahtjevi utvrđeni u Direktivi 2014/53/EU i režim ovlaštenja primjenjiv na relevantan radiofrekvencijski spektar.

4. Države članice, primjenjujući ako je to relevantno, postupke donesene u skladu s Direktivom 2014/61/EU, osiguravaju da operatori imaju pravo pristupa svakoj fizičkoj infrastrukturi koju kontroliraju nacionalna, regionalna ili lokalna tijela javne vlati, koja je tehnički prikladna za ugradnju bežične pristupne točke kratkog dometa ili koja je potrebna za povezivanje takvih pristupnih točaka s jezgrenom mrežom, uključujući uličnu opremu kao što su stupovi ulične rasvjete, prometni znakovi, semafori, reklamni panoi, autobusne i tramvajske stanice te stanice podzemne željeznice. Tijela javne vlasti moraju udovoljavati svim razumnim zahtjevima za pristup pod poštenim, razumnim, transparentnim i nediskriminirajućim uvjetima poslovanja koji se objavljuju u jedinstvenoj informacijskoj točki.

5. Ne dovodeći u pitanje nijedan komercijalni sporazum, postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa ne podliježe nikakvim naknadama ili pristojbama većima od administrativnih pristojbi u skladu s člankom 16.

Članak 58.

Tehnički propisi o elektromagnetskim poljima

Na svaki nacrt mjere države članice kojom bi se na postavljanje bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa propisali različiti zahtjevi u pogledu elektromagnetskih polja od onih predviđenih Preporukom 1999/519/EZ, primjenjuju se postupci utvrđeni u Direktivi (EU) 2015/1535.

GLAVA II.

PRISTUP

POGLAVLJE I.

Opće odredbe, načela pristupa

Članak 59.

Opći okvir za pristup i međupovezivanje

1. Države članice osiguravaju da nema ograničenja koji poduzetnici u istoj državi članici ili u drugim državama članicama sprečavaju da međusobno pregovaraju o ugovaranju tehničkih i komercijalnih dogovora za pristup ili međupovezivanje, u skladu s pravom Unije. Poduzetnik koje zatraži pristup ili međupovezivanje ne mora biti ovlašten za djelovanje u državi članici gdje zatraži pristup ili međupovezivanje ako ne pruža usluge i ne upravlja mrežom u toj državi članici.

▼B

2. Ne dovodeći u pitanje članak 114., države članice ne zadržavaju zakonske ili administrativne mjere kojima se od poduzetnika zahtijeva da prilikom davanja pristupa ili međupovezivanja različitim poduzetnicima ponude drukčije uvjete poslovanja za jednake usluge ili mjere određivanja obveza koje nisu povezane sa stvarnim uslugama pristupa i međupovezivanja, ne dovodeći u pitanje uvjete utvrđene u Prilogu I.

Članak 60.

Prava i obveze poduzetnika

1. Operatori javnih elektroničkih komunikacijskih mreža imaju pravo i, kada to zahtijevaju drugi poduzetnici koji su za to ovlašteni u skladu s člankom 15., obvezu da međusobno pregovaraju o međupovezivanju u svrhu pružanja javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, kako bi se osiguralo pružanje i interoperabilnost usluga u cijeloj Uniji. Operatori nude pristup i međupovezivanje drugim poduzetnicima pod uvjetima poslovanja sukladnima obvezama koje je propisalo nacionalno regulatorno tijelo na temelju članaka 61., 62. i 68.

2. Ne dovodeći u pitanje članak 21., države članice zahtijevaju da poduzetnici koji od drugih poduzetnika traže informacije prije, tijekom ili nakon procesa pregovaranja o dogovorima za pristup ili međupovezivanje te informacije rabe samo u svrhu za koju su one dane i da sve vrijeme poštuju povjerljivost informacija koje se prenose ili pohranjuju. Takvi poduzetnici zaprimljene informacije ne smiju dijeliti s drugom strankom, posebno s drugim odjelima, društvima kćerima ili partnerima kojima bi takve informacije mogle dati konkurentsku prednost.

3. Države članice mogu predvidjeti mogućnost da se pregovori vode preko neutralnih posrednika kada to zahtijevaju uvjeti tržišnog natjecanja.

POGLAVLJE II.

Pristup i međupovezivanje

Članak 61.

Ovlasti i odgovornosti nacionalnih regulatornih i drugih nadležnih tijela u vezi s pristupom i međupovezivanjem

▼C1

1. Provodeći ciljeve navedene u članku 3., nacionalna regulatorna tijela ili, u slučaju stavka 2. prvog podstavka točaka (b) i (c) ovog članka, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela potiču i, ako je to primjereno, osiguravaju u skladu s odredbama ove Direktive odgovarajući pristup i međupovezivanje te interoperabilnost usluga, a svoju odgovornost primjenjuju na način da promiču učinkovitost, održivo tržišno natjecanje, postavljanje mreža vrlo velikog kapaciteta, učinkovito ulaganje i inovacije te omogućujući krajnjim korisnicima najveću korist.

▼B

Ona pružaju smjernice i stavljaju javnosti na raspolaganje postupke koji se primjenjuju na dobivanje pristupa i međupovezivanje kako bi osigurale da mali i srednji poduzetnici i operatori s ograničenim geografskim dosegom mogu imati koristi od obveza koje su propisane.

▼C1

2. Posebno, ne dovodeći u pitanje mjere koje se mogu poduzeti u vezi s poduzetnicima određenim kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom u skladu s člankom 68., nacionalna regulatorna tijela ili, u slučaju točaka (b) i (c) ovoga podstavka, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela moraju moći propisati:

▼B

(a) u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osiguralo povezivanje s kraja na kraj, obveze za one poduzetnike koji podliježu općem ovlaštenju i koji kontroliraju pristup krajnjim korisnicima, među ostalim u opravdanim slučajevima obvezu međupovezivanja s drugim mrežama ako to već nije slučaj;

(b) u opravdanim slučajevima i u mjeri u kojoj je to potrebno, obveze za poduzetnike koji podliježu općem ovlaštenju i koji kontroliraju pristup do krajnjih korisnika da uspostave interoperabilnost svojih usluga;

(c) u opravdanim slučajevima, kada je povezivost s kraja na kraj među krajnjim korisnicima u opasnosti zbog nedostatka interoperabilnosti među interpersonalnim komunikacijskim uslugama i u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osigurala povezivost s kraja na kraj između krajnjih korisnika, obveze za relevantne pružatelje brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga koje dosežu znatnu razinu pokrivenosti i prihvaćenost među korisnicima, kako bi se uspostavila interoperabilnost njihovih usluga;

(d) u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se krajnjim korisnicima osigurala dostupnost usluga digitalne radijske i televizijske radiodifuzije te povezanih popratnih usluga koje su navele države članice, obveze da operatori omoguće pristup drugoj opremi iz dijela II. Priloga II., pod poštenim, razumnim i nediskriminirajućim uvjetima poslovanja.

Obveze iz prvog podstavka točke (c) smiju se propisati samo:

i. u mjeri potrebnoj za osiguravanje interoperabilnosti interpersonalnih komunikacijskih usluga i mogu uključivati proporcionalne obveze za pružatelje tih usluga da objavljuju i tijelima i drugim pružateljima omogućuju korištenje, izmjenu i redistribuciju svih relevantnih informacija ili obvezu da koriste ili provode norme ili specifikacije navedene u članku 39. stavku 1. ili bilo koje druge relevantne europske ili međunarodne norme,

▼B

ii. ako je Komisija, nakon savjetovanja s BEREC-om i uzevši u najvećoj mjeri u obzir njegovo mišljenje, otkrila znatnu prijetnju učinkovitom pristupu povezivosti s kraja na kraj među krajnjim korisnicima u cijeloj Uniji ili u najmanje trima državama članicama i donijela je provedbene mjere kojima se utvrđuje priroda i opseg svih obveza koje se mogu propisati.

Provedbene mjere iz drugog podstavka točke ii. donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

3. Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2., nacionalna regulatorna tijela mogu osobito propisati obveze, na razuman zahtjev, omogućivanja pristupa žičanim instalacijama i kabelima te povezanoj opremi unutar zgrada ili do prve sabirne ili razdjelne točke, kako utvrdi nacionalno regulatorno tijelo, kada je ta točka smještena izvan zgrade. Ako je to opravdano zbog toga što bi replikacija takvih mrežnih elemenata bila ekonomski neučinkovita ili fizički nepraktična, takve obveze mogu se propisati pružateljima elektroničkih komunikacijskih mreža ili vlasnicima takvih žičanih instalacija i kabela te povezane opreme, ako vlasnici nisu pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža. Uvjeti pristupa koji su propisani mogu uključivati posebna pravila o pristupu takvim mrežnim elementima te povezanoj opremi i povezanim uslugama, o transparentnosti i nediskriminaciji te o raspodjeli troškova pristupa, koja se prema potrebi prilagođavaju kako bi se u obzir uzeli čimbenici rizika.

Ako nacionalno regulatorno tijelo zaključi, uzimajući u obzir, ako je primjenjivo, obveze koje proizlaze iz bilo koje relevantne analize tržišta, da se obvezama propisanima u skladu s prethodnim podstavkom dostatno ne rješavaju visoke i trajne gospodarske ili fizičke prepreke replikaciji kojima se ističu postojeće ili nove okolnosti na tržištu te time znatno ograničavaju konkurentni ishodi za krajnje korisnike, ono može, pod poštenim i razumnim uvjetima poslovanja, proširiti propisivanje takvih obveza pristupa nakon prve sabirne ili razdjelne točke do točke koju je utvrdilo kao najbližu krajnjim korisnicima, na kojoj se može smjestiti dovoljan broj veza krajnjih korisnika kako bi bila komercijalno održiva za učinkovite tražitelje pristupa. Nacionalno regulatorno tijelo u najvećoj mjeri uzima u obzir relevantne smjernice BEREC-a pri određivanju opsega proširenja nakon prve sabirne ili razdjelne točke. Ako je to opravdano tehničkim ili gospodarskim razlozima, nacionalna regulatorna tijela mogu propisati aktivne ili virtualne obveze pristupa.

Nacionalna regulatorna tijela pružateljima elektroničkih komunikacijskih mreža ne smiju propisivati obveze u skladu s drugim podstavkom, ako utvrde da:

▼B

(a) pružatelj ima značajke navedene u članku 80. stavku 1. te stavlja na raspolaganje održiv i sličan alternativan način dosezanja krajnjih korisnika pružanjem pristupa mreži vrlo velikog kapaciteta bilo kojem poduzetniku pod poštenim, nediskriminirajućim i razumnim uvjetima poslovanja; nacionalna regulatorna tijela ovo izuzeće mogu proširiti na druge pružatelje koji pod poštenim, nediskriminirajućim i razumnim uvjetima poslovanja nude pristup mreži vrlo velikog kapaciteta; ili

(b) propisivanje obveza ugrozilo bi gospodarsku ili financijsku održivost postavljanja nove mreže, posebice u okviru manjih lokalnih projekata.

Odstupanjem od trećeg podstavka točke (a), nacionalna regulatorna tijela mogu propisati obveze za pružatelje elektroničkih komunikacijskih mreža koji ispunjavaju kriterije iz te točke ako se dotična mreža financira javnim sredstvima.

Do 21. prosinca 2020. BEREC objavljuje smjernice kojima potiče dosljednu primjenu ovog stavka, određujući relevantne kriterije za određivanje:

(a) prve sabirne ili razdjelne točke;

(b) točke, nakon prve sabirne ili razdjelne točke, na kojoj se može smjestiti dovoljan broj veza krajnjih korisnika kako bi se učinkovitom poduzetniku omogućilo da prevlada utvrđene znatne prepreke mogućnosti replikacije;

(c) koje se postavljanje mreže može smatrati novim;

(d) koji projekti se mogu smatrati malima; i

(e) koje su gospodarske ili fizičke prepreke replikaciji visoke i trajne.

4. Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2., države članice osiguravaju da nadležna tijela imaju ovlast poduzetnicima koji pružaju ili su ovlašteni pružati elektroničke komunikacijske mreže propisati obveze povezane sa zajedničkim korištenjem pasivnom infrastrukturom ili obveze sklapanja sporazuma o lokaliziranom roaming pristupu, u oba slučaja ako je to izravno potrebno za lokalno pružanje usluga koje se oslanja na korištenje radiofrekvencijskim spektrom, u skladu s pravom Unije i pod uvjetom da nijedan poduzetnik nema na raspolaganju održiva i slična alternativna sredstva pristupa za krajnje korisnike pod poštenim i razumnim uvjetima poslovanja. Nadležna tijela mogu propisati te obveze samo ako je ta mogućnost jasno predviđena pri dodjeli prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom i ako je to opravdano na temelju toga da je, u području koje podliježe tim obvezama, tržišno uvjetovano postavljanje infrastrukture za pružanje mreža ili usluga koje se oslanjaju na korištenje radiofrekvencijskim spektrom podložno nepremostivim gospodarskim ili fizičkim preprekama te je stoga pristup krajnjih korisnika mrežama ili uslugama ozbiljno narušen ili uopće ne postoji. U tim okolnostima u kojima pristup i zajedničko korištenje pasivnom infrastrukturom sami po sebi nisu dovoljni za rješavanje te situacije nacionalna regulatorna tijela mogu propisati obveze u pogledu zajedničkog korištenja aktivnom infrastrukturom.

▼B

Nadležna tijela uzimaju u obzir:

(a) potrebu za povećanjem povezivosti u cijeloj Uniji, na glavnim prometnim pravcima i u posebnim teritorijalnim područjima, i mogućnost znatnog povećanja izbora i više kvalitete usluge za krajnje korisnike;

(b) učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom;

(c) tehničku izvedivost zajedničkog korištenja i povezanih uvjeta;

(d) stanje tržišnog natjecanja koje se temelji na infrastrukturi i koje se temelji na usluzi;

(e) tehnološke inovacije;

(f) prevladavajuću potrebu podupiranja poticaja domaćina da uopće uvede infrastrukturu.

U slučaju rješavanja sporova nadležna tijela mogu među ostalim korisniku obveze zajedničkog korištenja ili pristupa propisati obvezu zajedničkog korištenja radiofrekvencijskim spektrom s domaćinom infrastrukture u relevantnom području.

5. Obveze i uvjeti propisani u skladu s ovim člankom stavcima od 1. do 4. moraju biti objektivni, transparentni, proporcionalni i nediskriminirajući, te se moraju provoditi u skladu s postupcima iz članaka 23., 32. i 33. Nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela koja su propisala takve obveze i uvjete ocjenjuju njihove rezultate u roku od pet godina od donošenja prethodne mjere donesene u vezi s istim poduzetnicima te procjenjuje bi li bilo primjereno ukinuti ih ili izmijeniti s obzirom na uvjete koji se mijenjaju. Ta tijela obavješćuju o ishodu ocjenjivanja u skladu s postupcima iz članaka 23., 32. i 33.

6. Za potrebe stavaka 1. i 2. ovog članka, države članice osiguravaju da nacionalno regulatorno tijelo ima ovlasti da na vlastitu inicijativu intervenira kada je to opravdano, kako bi se osigurali ciljevi politike iz članka 3. u skladu s ovom Direktivom i postupcima iz članaka 23. i 32.

7. Do 21. lipnja 2020., kako bi se doprinijelo tome da nacionalna regulatorna tijela dosljedno definiraju lokaciju završnih točaka mreže, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom BEREC donosi smjernice o zajedničkim pristupima utvrđivanju završne točke mreže u različitim mrežnim topologijama. Nacionalna regulatorna tijela u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir te smjernice prilikom definiranja lokacije završnih točaka mreže.

▼B

Članak 62.

Sustavi uvjetovanog pristupa i druge mogućnosti

1. Države članice osiguravaju da se uvjeti utvrđeni u dijelu I. Priloga II. primjenjuju u vezi s uvjetovanim pristupom uslugama digitalne televizijske i radijske radiodifuzije gledateljima i slušateljima u Uniji, bez obzira na načine prijenosa.

2. Ako nakon analize tržišta koja je provedena u skladu s člankom 67. stavkom 1. nacionalno regulatorno tijelo zaključi da jedan ili više poduzetnika nemaju značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu, ono može tim poduzetnicima izmijeniti ili povući uvjete, u skladu s postupcima navedenima u člancima 23. i 32., samo u onoj mjeri u kojoj:

(a) pristup krajnjih korisnika radijskim i televizijskim programima, radiodifuzijskim kanalima i uslugama navedenima u skladu s člankom 114. ne bi tom izmjenom ili povlačenjem bio izložen negativnom djelovanju; i

(b) ako izgledi za uspješno tržišno natjecanje ne bi bili izloženi negativnom djelovanju zbog te dopune ili povlačenja:

i. maloprodajne usluge digitalne televizijske i radijske radiodifuzije; i

ii. sustave uvjetovanoga pristupa i druge povezane opreme.

Stranke na koje se ta dopuna ili povlačenje uvjeta odnose obavješćuju se u primjerenom roku.

3. Uvjeti primijenjeni u skladu s ovim člankom ne dovode u pitanje mogućnost da države članice propišu obveze u vezi s oblikom prikazivanja elektroničkoga programskog vodiča i sličnih ispisnih i navigacijskih mogućnosti.

4. Neovisno o stavku 1. ovoga članka, države članice mogu dopustiti svojem nacionalnom regulatornom tijelu da, što je prije moguće nakon 20. prosinca 2018. i periodično nakon toga, preispita uvjete koji se primjenjuju u skladu s ovim člankom putem analize tržišta u skladu s člankom 67. stavkom 1. kako bi odlučila treba li zadržati, izmijeniti ili povući primijenjene uvjete.

POGLAVLJE III.

Analiza tržišta i značajna tržišna snaga

Članak 63.

Poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom

1. Kada se ovom Direktivom od nacionalnih regulatornih tijela traži utvrđivanje ima li operator značajnu tržišnu snagu u skladu s postupkom navedenim u članku 67., primjenjuje se stavak 2. ovoga članka.

▼B

2. Smatra se da poduzetnik ima značajnu tržišnu snagu ako, pojedinačno ili zajednički s drugima, uživa položaj koji je jednak vladajućem, tj. uživa položaj ekonomske snage zbog koje se može ponašati u znatnoj mjeri neovisno o konkurentima, kupcima i konačno, potrošačima.

U postupku utvrđivanja jesu li dva ili više poduzetnika u zajedničkom vladajućem položaju na tržištu, nacionalna regulatorna tijela posebno djeluju u skladu s pravom Unije i u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage koje je Komisija objavila na temelju članka 64.

3. Ako poduzetnik ima značajnu tržišnu snagu na određenom tržištu, on također može biti određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom na usko povezanom tržištu, ako veze između dvaju tržišta dopuštaju da se tržišna snaga koja postoji na određenom tržištu prenese na tijesno povezano tržište, čime se pojačava tržišna snaga tog poduzetnika. Posljedično, regulatorne mjere za sprečavanje takvog prenošenja mogu se primijeniti na tijesno povezanom tržištu na temelju članaka 69., 70., 71. i 74.

Članak 64.

Postupci utvrđivanja i definiranja tržišta

1. Komisija, nakon javnog savjetovanja zajedno s nacionalnim regulatornim tijelima, u najvećoj mjeri vodeći računa o mišljenju BEREC-a donosi Preporuku o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga („Preporuka”). Preporukom se utvrđuju ona tržišta proizvoda i usluga u području elektroničkih komunikacija, čije značajke mogu biti takve da opravdavaju propisivanje regulatornih obveza iz ove Direktive, ne dovodeći u pitanje tržišta koja se mogu definirati u posebnim slučajevima na temelju prava tržišnog natjecanja. Komisija definira tržišta u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja.

Komisija uključuje tržišta proizvoda i usluga u Preporuku kada, nakon promatranja općih kretanja u Uniji, utvrdi da je ispunjen svaki od triju kriterija navedenih u članku 67. stavku 1.

Komisija preispituje Preporuku do 21. prosinca 2020. i redovito nakon toga.

2. Nakon savjetovanja s BEREC-om Komisija objavljuje smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage („smjernice o značajnoj tržišnoj snazi”) koje moraju biti u skladu s relevantnim načelima prava tržišnog natjecanja. Smjernice o značajno tržišnoj snazi obuhvaćaju smjernice nacionalnim regulatornim tijelima u vezi s primjenom koncepta značajne tržišne snage u specifičnom kontekstu ex ante regulacije tržišta elektroničkih komunikacija, uzimajući u obzir tri kriterija navedena u članku 67. stavku 1.

▼B

3. Nacionalna regulatorna tijela, u najvećoj mogućoj mjeri uzimajući u obzir Preporuku i smjernice o značajnoj tržišnoj snazi, definiraju relevantna tržišta primjerena nacionalnim okolnostima, posebno relevantna geografska tržišta na svojem državnom području, uzimajući u obzir, među ostalim, stupanj konkurentnosti infrastrukture u tim područjima, u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja. Ako je to relevantno, nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir i rezultate geografskog pregleda provedenoga u skladu s člankom 22. stavkom 1. Ona se moraju pridržavati postupaka iz članaka 23. i 32. prije definicije tržišta koja se razlikuju od tržišta utvrđenih u Preporuci.

Članak 65.

Postupak utvrđivanja transnacionalnih tržišta

1. Ako Komisija ili najmanje dva dotična nacionalna regulatorna tijela podnesu obrazloženi zahtjev i popratne dokaze, BEREC provodi analizu potencijalnoga transnacionalnog tržišta. Nakon savjetovanja s dionicima i uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir analizu koju je proveo BEREC, Komisija može donijeti odluke o utvrđivanju transnacionalnih tržišta u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja, pri čemu u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir Preporuku i smjernice o značajnoj tržišnoj snazi donesene u skladu s člankom 64.

2. U slučaju transnacionalnih tržišta utvrđenih u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, dotična nacionalna regulatorna tijela zajednički provode analizu tržišta, u najvećoj mogućoj mjeri uzimajući u obzir smjernice o značajnoj tržišnoj snazi te sporazumno donose odluku da se regulatorne obveze iz članka 67. stavka 4. propišu, zadrže, izmijene ili ukinu. Dotična nacionalna regulatorna tijela zajednički obavješćuju Komisiju o svojim nacrtima mjera u pogledu analize tržišta i svih regulatornih obveza na temelju članaka 32. i 33.

Dva ili više nacionalnih regulatornih tijela mogu i zajednički obavijestiti o svojim nacrtima mjera u pogledu analize tržišta i bilo kojih regulatornih obveza ako nema transnacionalnih tržišta, ako smatraju da su uvjeti tržišta u njihovim jurisdikcijama dovoljno homogeni.

Članak 66.

Postupak utvrđivanja transnacionalne potražnje

1. BEREC provodi analizu transnacionalne potražnje krajnjih korisnika za proizvode i usluge koji se pružaju unutar Unije na jednom tržištu ili više njih navedenih u Preporuci, ako primi obrazloženi zahtjev s popratnim dokazima od Komisije ili od najmanje dva dotična nacionalna regulatorna tijela u kojemu se navodi da postoji ozbiljan problem potražnje koji treba riješiti. BEREC može provesti takvu analizu i ako primi obrazloženi zahtjev od sudionika na tržištu kojim se pružaju dovoljni popratni dokazi i smatra da postoji ozbiljan problem potražnje koji treba riješiti. Analiza BEREC-a ne dovodi u pitanje nalaze transnacionalnih tržišta u skladu s člankom 65. stavkom 1. i nalaze nacionalnih regulatornih tijela u pogledu nacionalnih ili podnacionalnih geografskih tržišta u skladu s člankom 64. stavkom 3.

▼B

Ta analiza transnacionalne potražnje krajnjih korisnika može uključivati proizvode i usluge koji se pružaju u okviru tržišta proizvoda ili usluga koje je na različite načine definiralo nacionalno regulatorno tijelo ili više njih pri uzimanju u obzir nacionalnih okolnosti, pod uvjetom da su ti proizvodi i usluge mogu zamjenjivi onima koji se pružaju na jednom od tržišta navedenih u Preporuci.

2. Ako BEREC zaključi da transnacionalna potražnja krajnjih korisnika postoji, da je znatna i da je nedovoljno zadovoljena ponudom koja se pruža na komercijalnoj ili reguliranoj osnovi, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom BEREC objavljuje smjernice o zajedničkim pristupima za nacionalna regulatorna tijela kako bi odgovorio na utvrđenu transnacionalnu potražnju, među ostalim, ako je primjereno, kada ona nameću regulatorne mjere u skladu s člankom 68. Nacionalna regulatorna tijela u najvećoj mjeri uzimaju u obzir te smjernice pri obavljanju svojih regulatornih zadaća u svojim jurisdikcijama. Tim se smjernicama mogu osigurati temelji za interoperabilnost proizvoda za veleprodajni pristup diljem Unije i mogu obuhvatiti smjernice za usklađivanje tehničkih specifikacija proizvoda za veleprodajni pristup kojima se može zadovoljiti takva utvrđena transnacionalna potražnja.

Članak 67.

Postupak analize tržišta

1. Nacionalna regulatorna tijela utvrđuju je li relevantno tržište definirano u skladu s člankom 64. stavkom 3. takvo da se opravda propisivanje regulatornih obveza utvrđeno u ovoj Direktivi. Države članice osiguravaju da se analiza, ako je to primjereno, provodi u suradnji s nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje. Nacionalna regulatorna tijela u najvećoj mjeri uzimaju u obzir smjernice o značajnoj tržišnoj snazi i pridržavaju se postupaka iz članaka 23. i 32. pri provedbi takve analize.

Može se smatrati da je tržište takvo da je propisivanje regulatornih obveza utvrđenih u ovoj Direktivi opravdano ako su svi sljedeći kriteriji ispunjeni:

(a) prisutne su velike i trajne strukturne, pravne ili regulatorne prepreke ulasku;

(b) struktura tržišta ne teži učinkovitom tržišnom natjecanju u okviru relevantnog vremenskog roka, uzimajući u obzir stanje tržišnog natjecanja koje se temelji na infrastrukturi i drugih izvora tržišnog natjecanja iza prepreka ulasku;

(c) samo pravo tržišnog natjecanja nije dovoljno za odgovarajuće rješavanje utvrđenih nedostataka tržišta.

Kada nacionalno regulatorno tijelo provodi analizu tržišta koje je uključeno u Preporuku, ono smatra da su točke (a), (b) i (c) iz drugog podstavka ispunjene, osim ako nacionalno regulatorno tijelo utvrdi da jedan takav kriterij ili više njih nisu ispunjeni u posebnim nacionalnim okolnostima.

▼B

2. Kada nacionalno regulatorno tijelo provodi analizu koja se zahtijeva stavkom 1., ono razmatra razvoj događaja iz perspektive okrenute budućnosti u nedostatku regulative propisane na temelju ovog članka na tom relevantnom tržištu te uzimajući u obzir sve sljedeće okolnosti:

(a) razvoje događaja na tržištu koji utječu na vjerojatnost da se na relevantnom tržištu razvije učinkovito tržišno natjecanje;

(b) sva relevantna ograničenja tržišnog natjecanja na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini, neovisno o tome smatra li se da su izvori takvih ograničenja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga ili druge vrste usluga ili primjena koje su usporedive iz perspektive krajnjeg korisnika te neovisno o tome jesu li takva ograničenja dio relevantnog tržišta;

(c) ostale vrste propisa ili mjera koji su nametnuti i utječu na relevantno tržište ili povezano maloprodajno tržište ili tržišta tijekom relevantnog razdoblja, uključujući bez ograničenja obveze propisane u skladu s člancima 44., 60. i 61.;

(d) propise nametnute na drugim relevantnim tržištima na temelju ovog članka.

3. Ako nacionalno regulatorno tijelo zaključi da relevantno tržište ne opravdava propisivanje regulatornih obveza u skladu s postupkom iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, ili ako uvjeti utvrđeni u stavku 4. ovoga članka nisu ispunjeni, ono ne smije propisati ni zadržati nijednu specifičnu regulatornu obvezu u skladu s člankom 68. Ako već postoje specifične regulatorne obveze za taj sektor, propisane u skladu s člankom 68., ono ukida obveze koje su poduzetnicima nametnute na tom relevantnom tržištu.

Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da se za stranke na koje utječe takvo ukidanje obveza osigura odgovarajući rok za obavješćivanje, definiran uravnoteživanjem potrebe za osiguravanjem održivog prijelaza za korisnike tih obveza i krajnje korisnike, mogućnosti izbora za krajnje korisnike i da se reguliranje ne nastavi dulje nego što je potrebno. Pri utvrđivanju takvog roka za obavješćivanje nacionalna regulatorna tijela mogu utvrditi posebne uvjete i rokove za obavješćivanje u vezi s postojećim sporazumima o pristupu.

4. Ako nacionalno regulatorno tijelo utvrdi da je na nekom relevantnom tržištu opravdano propisivanje regulatornih obveza u skladu sa stavcima 1. i 2. ovoga članka, ono utvrđuje sve poduzetnike koji samostalno ili zajednički imaju značajnu tržišnu snagu na tom relevantnom tržištu u skladu s člankom 63. Nacionalno regulatorno tijelo propisuje takvim poduzetnicima primjerene posebne regulatorne obveze u skladu s člankom 68. ili zadržava ili mijenja takve obveze ako one već postoje, ako smatra da bez tih obveza rezultat za krajnje korisnike ne bi bilo djelotvorno tržišno natjecanje.

▼B

5. Mjere poduzete u skladu sa stavcima 3. i 4. ovoga članka podliježu postupcima iz članaka 23. i 32. Nacionalna regulatorna tijela provode analizu relevantnoga tržišta i obavješćuju o odgovarajućem nacrtu mjere u skladu s člankom 32.:

(a) u roku od pet godina od donošenja prethodne mjere ako je nacionalno regulatorno tijelo definiralo relevantno tržište i utvrdilo koji poduzetnici imaju značajnu tržišnu snagu; to se petogodišnje razdoblje iznimno može produljiti za najviše jednu godinu, ako nacionalno regulatorno tijelo Komisiji dostavi obrazloženje za predloženo produljenje najkasnije četiri mjeseca prije isteka petogodišnjeg razdoblja, a Komisija nije uložila prigovor u roku od mjesec dana nakon primitka obavijesti o produljenju;

(b) za tržišta o kojima Komisiji nije prethodno poslana obavijest, u roku od tri godine nakon donošenja revidirane Preporuke o relevantnim tržištima; ili

(c) za nove države članice, u roku od tri godine nakon njihova pristupanja Uniji.

6. Kada nacionalno regulatorno tijelo smatra da možda nije dovršilo ili nije obavilo svoju analizu relevantnog tržišta utvrđenoga u Preporuci u vremenskom roku utvrđenome u stavku 5. ovog članka, BEREC, na zahtjev, pruža pomoć dotičnom nacionalnom regulatornom tijelu da dovrši analizu konkretnog tržišta i posebnih obveza koje je potrebno propisati. Uz ovu pomoć dotično nacionalno regulatorno tijelo, u roku od šest mjeseci od ograničenja utvrđenoga u stavku 5. ovoga članka, obavješćuje Komisiju o nacrtu mjere u skladu s člankom 32.

POGLAVLJE IV.

Regulatorne mjere u pogledu pristupa propisane poduzetnicima sa značajnom tržišnom snagom

Članak 68.

Propisivanje, izmjena ili ukidanje obveza

1. Države članice osiguravaju da su nacionalna regulatorna tijela ovlaštena propisati obveze utvrđene u člancima od 69. do 74. te člancima od 76. do 81.

2. Ako je poduzetnik određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom na određenom tržištu kao rezultat analize tržišta provedene u skladu s člankom 67., nacionalna regulatorna tijela, ako je to primjereno, mogu propisati bilo koju obvezu utvrđenu u člancima od 69. do 74. te člancima 76. i 80. U skladu s načelom proporcionalnosti, nacionalno regulatorno tijelo odabire najmanje nametljiv način rješavanja problema utvrđenih u analizi tržišta.

▼B

3. Nacionalna regulatorna tijela propisuju obveze utvrđene u člancima od 69. do 74. te člancima 76. i 80. samo za poduzetnike koji su određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom u skladu sa stavkom 2. ovoga članka, ne dovodeći u pitanje:

(a) članke 61. i 62.;

(b) članke 44. i 17. ove Direktive, uvjet 7. u dijelu D Priloga I. kako se primjenjuje na temelju članka 13. stavka 1. ove Direktive, članke 97. i 106. ove Direktive i relevantne odredbe Direktive 2002/58/EZ koja sadržava obveze za poduzetnike koji nisu određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom; ili

(c) potrebu pridržavanja međunarodnih obveza.

U iznimnim okolnostima, ako nacionalno regulatorno tijelo namjerava poduzetnicima određenim kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom propisati obveze za pristup ili međupovezivanje koje nisu obveze utvrđene u člancima od 69. do 74. te člancima 76. i 80., ono dostavlja zahtjev Komisiji.

Komisija, uzimajući u obzir u najvećoj mogućoj mjeri mišljenje BEREC-a, donosi odluke putem provedbenih akata, kojima ovlašćuje nacionalno regulatorno tijelo da poduzima takve mjere ili ga sprečava od poduzimanja takvih mjera.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 118. stavka 3.

4. Obveze propisane u skladu s ovim člankom:

(a) temelje se na naravi problema koji je nacionalno regulatorno tijelo utvrdilo u okviru svoje analize tržišta, ako je to primjereno, uzimajući u obzir utvrđivanje transnacionalne potražnje na temelju članka 66.;

(b) proporcionalne su, uzimaju u obzir, ako je to moguće, troškove i koristi;

(c) opravdane su s obzirom na ciljeve predviđene u članku 3. i

(d) propisuju se nakon savjetovanja u skladu s člancima 23. i 32.

5. U vezi s potrebom pridržavanja međunarodnih obveza iz stavka ovog članka, nacionalna regulatorna tijela Komisiji dostavljaju odluke o propisivanju, izmjeni ili ukidanju obveza za sudionike na tržištu, u skladu s postupkom iz članka 32.

6. Nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir nova kretanja na tržištu, primjerice u vezi s komercijalnim sporazumima, uključujući sporazume o zajedničkom ulaganju, koji utječu na dinamiku tržišnog natjecanja.

▼B

Ako takva kretanja nisu dovoljno važna kako bi zahtijevala novu analizu tržišta u skladu s člankom 67., nacionalno regulatorno tijelo bez odgode ocjenjuje je li potrebno preispitati obveze propisane poduzetnicima određenima kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom i izmijeniti bilo koju prethodnu odluku, među ostalim ukidanjem obveza ili propisivanjem novih obveza, kako bi se osiguralo da takve obveze nastave ispunjavati uvjete utvrđene u stavku 4. ovoga članka. Takve se izmjene propisuju samo nakon savjetovanjâ u skladu s člancima 23. i 32.

Članak 69.

Obveza transparentnosti

1. U skladu s člankom 68. nacionalna regulatorna tijela mogu propisati obveze transparentnosti u vezi s međupovezivanjem ili pristupom, kojima se od poduzetnika traži da objave određene informacije, kao što su računovodstveni podaci, cijene, tehničke specifikacije, značajke mreže i njezin očekivani razvoj, kao i uvjeti ponude i korištenja, uključujući bilo koje uvjete kojima se mijenja pristup ili korištenje uslugama i aplikacijama, posebno u pogledu migracije s povijesne infrastrukture, ako takve uvjete dopuštaju države članice u skladu s pravom Unije.

2. Posebice, ako poduzetnik ima obveze nediskriminacije, nacionalna regulatorna tijela mogu tražiti od tog poduzetnika da objavi standardnu ponudu, koja mora biti dovoljno raščlanjena kako bi se osiguralo da se od poduzetnika ne zahtijeva da plaćaju za resurse koji nisu potrebni za traženu uslugu. Ta ponuda mora sadržavati opis relevantnih ponuda raščlanjenih na dijelove u skladu s potrebama tržišta, kao i povezane uvjete poslovanja, uključujući cijene. Nacionalno regulatorno tijelo, među ostalim, može nametnuti promjene standardne ponude kako bi se mogle provesti obveze propisane ovom Direktivom.

3. Nacionalna regulatorna tijela mogu specificirati točne informacije koje trebaju biti dostupne, potrebnu razinu detalja i način objavljivanja.

4. Do 21. prosinca 2019., kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni obveza transparentnosti, a nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, BEREC objavljuje smjernice o minimalnim kriterijima za standardnu ponudu i prema potrebi ih preispituje kako bi ih prilagodio tehnološkom i tržišnom razvoju. Pružanjem takvih minimalnih kriterija BEREC nastoji postići ciljeve iz članka 3. te u obzir uzima potrebe korisnika obveza pristupa i krajnje korisnike koji su aktivni u više država članica te sve smjernice BEREC-a u kojima se utvrđuje transnacionalna potražnja u skladu s člankom 66. te sve povezane odluke Komisije.

▼B

Neovisno o stavku 3. ovoga članka, kada neki poduzetnik ima obveze na temelju članka 72. ili 73. u vezi s veleprodajnim pristupom mrežnoj infrastrukturi, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju objavljivanje standardne ponude uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir smjernice BEREC-a o minimalnim kriterijima za standardnu ponudu, osiguravaju da su utvrđeni ključni pokazatelji uspješnosti, ako je relevantno, kao i odgovarajuće razine usluge, prate ih i osiguravaju usklađenost s njima. Uz navedeno, nacionalna regulatorna tijela mogu, ako je to potrebno, unaprijed odrediti povezane financijske sankcije u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

Članak 70.

Obveze nediskriminacije

1. Nacionalno regulatorno tijelo može u skladu s odredbama članka 68. propisati obveze nediskriminacije u vezi s međupovezivanjem ili pristupom.

2. Obveze nediskriminacije posebno osiguravaju da poduzetnik primjenjuje jednake uvjete u jednakim okolnostima prema drugim pružateljima jednakih usluga te da pruži usluge i informacije drugima prema istim uvjetima i iste kvalitete kao što to obavlja za svoje usluge ili usluge svojih društava kćeri ili partnera. Nacionalna regulatorna tijela mogu tom poduzetniku propisati obveze da pristupne proizvode i usluge pruža svim poduzetnicima, među ostalim samom sebi, uz iste vremenske rokove i uvjete poslovanja, uključujući one u pogledu cijene i razina usluge, te putem istih sustava i postupaka kako bi se osigurala jednakost pristupa.

Članak 71.

Obveza računovodstvenog razdvajanja

1. Nacionalno regulatorno tijelo može u skladu s odredbama članka 68. propisati obveze računovodstvenog razdvajanja prema određenim djelatnostima u vezi s međupovezivanjem ili pristupom.

Nacionalno regulatorno tijelo osobito može tražiti od vertikalno integriranog poduzetnika da svoje veleprodajne i unutarnje transferne cijene, učini transparentnima kako bi se, među ostalim, osiguralo ispunjavanje obveze nediskriminacije na temelju članka 70. ili, ako je potrebno, spriječilo nepošteno subvencioniranje između cjenovnih područja. Nacionalna regulatorna tijela mogu specificirati format i računovodstvenu metodologiju koja se treba upotrijebiti.

2. Ne dovodeći u pitanje članak 20., kako bi se olakšala provjera ispunjavanja obveza transparentnosti i nediskriminacije, nacionalna regulatorna tijela imaju ovlast da zatraže da se računovodstvene evidencije, uključujući podatke o prihodu primljenom od trećih strana, dostave na zahtjev. Nacionalna regulatorna tijela mogu objaviti informacije kojima bi se doprinijelo otvorenom i konkurentnom tržištu, poštujući pravila Unije i nacionalna pravila o komercijalnoj povjerljivosti.

▼B

Članak 72.

Pristup građevinskoj infrastrukturi

1. Nacionalno regulatorno tijelo može u skladu s člankom 68. propisati obveze poduzetnicima da zadovolje razumne zahtjeve za pristup građevinskoj infrastrukturi i korištenje njome, uključujući, ali ne ograničavajući se na, zgrade ili ulaze u zgrade, kabele zgrade, uključujući žičane instalacije, antene, tornjeve i druge potporne građevine, antenske stupove, kabelske kanale, cijevi, revizijska okna, šahtove i ormariće, u situacijama u kojima nacionalno regulatorno tijelo na temelju analize tržišta zaključi da bi uskraćivanje pristupa ili pristup dan pod nerazumnim uvjetima poslovanja sličnoga učinka usporili razvoj održivoga tržišnog natjecanja te da ne bi bili u interesu krajnjeg korisnika.

2. Nacionalna regulatorna tijela mogu propisati obveze poduzetniku da pruži pristup u skladu s ovim člankom, neovisno o tome je li imovina na koju se obveza odnosi dio relevantnog tržišta u skladu s analizom tržišta, pod uvjetom da je obveza nužna i proporcionalna kako bi se postigli ciljevi članka 3.

Članak 73.

Obveze pristupa posebnim mrežnim elementima i povezanoj opremi i njihova korištenja

1. Nacionalna regulatorna tijela mogu u skladu s člankom 68. propisati obveze poduzetnicima da zadovolje razumne zahtjeve za pristup i uporabu određenih mrežnih elemenata i povezane opreme, među ostalim u situacijama u kojima nacionalna regulatorna tijela smatraju da bi uskraćivanje pristupa ili nerazumni uvjeti poslovanja sličnoga učinka usporili razvoj nastanak održivog tržišnog natjecanja na maloprodajnoj razini ili da ne bi bili u interesu krajnjeg korisnika.

Nacionalna regulatorna tijela mogu od poduzetnika među ostalim zatražiti:

(a) da se trećim osobama omogući pristup posebnim fizičkim mrežnim elementima i povezanoj opremi te uporaba takvih mrežnih elemenata i opreme, kako je primjereno, uključujući izdvojeni pristup lokalnoj petlji i potpetlji;

(b) da trećim stranama omoguće pristup određenim aktivnim ili virtualnim mrežnim elementima i uslugama;

(c) da s poduzetnicima koji traže pristup pregovaraju u dobroj vjeri;

(d) da ne ukinu već dopušteni pristup opremi;

(e) da na veleprodajnoj razini pružaju određene usluge trećoj strani za daljnju prodaju;

(f) da dopuste otvoreni pristup tehničkim sučeljima, protokolima ili drugim ključnim tehnologijama koje su prijeko potrebne za interoperabilnost usluga ili usluge virtualnih mreža;

(g) da osiguraju kolokaciju ili druge oblike zajedničkog korištenja povezanom opremom;

▼B

(h) da pružaju određene usluge potrebne da se korisnicima osigura interoperabilnost usluga s kraja na kraj ili roaming u pokretnim mrežama;

(i) da pruže pristup sustavima za operativnu potporu ili sličnim programskim sustavima potrebnima za osiguravanje poštenoga tržišnog natjecanja u pružanju usluga;

(j) da međusobno povežu mreže ili mrežnu opremu;

(k) da osiguraju pristup povezanim uslugama kao što je usluga identiteta, lokacije i prisutnosti.

Nacionalna regulatorna tijela mogu odrediti da se na te obveze primjenjuju uvjeti u pogledu poštenja, opravdanosti i pravodobnosti.

2. Ako nacionalna regulatorna tijela razmatraju prikladnost propisivanja mogućih posebnih obveza iz stavka 1. ovog članka, a posebno ako procjenjuju, u skladu s načelom proporcionalnosti, bi li i kako bi se takve obveze trebale propisati, ona analiziraju bi li drugi oblici pristupa veleprodajnim ulaznim uslugama na istom ili povezanom veleprodajnom tržištu bili dovoljni kako bi se u interesu krajnjih korisnika riješio utvrđeni problem. Ta procjena uključuje ponude komercijalnog pristupa, regulirani pristup na temelju članka 61. ili postojeći ili planirani regulirani pristup drugim veleprodajnim ulaznim proizvodima na temelju ovoga članka. Nacionalna regulatorna tijela posebno uzimaju u obzir sljedeće čimbenike:

(a) tehničku i gospodarsku održivost upotrebe ili postavljanja konkurentske opreme s obzirom na razvoj tržišta, uzimajući u obzir narav i vrstu dotičnoga međupovezivanja ili pristupa, te uključujući održivost ostalih vertikalnih pristupnih proizvoda kao što je pristup kabelskim kanalima;

(b) očekivani tehnološki razvoj koji utječe na dizajniranje mreže i upravljanje njome;

(c) potrebu da se osigura tehnološka neutralnost koja strankama omogućuje dizajniranje vlastite mreže i upravljanje njome;

(d) izvedivost pružanja ponuđenog pristupa, s obzirom na raspoloživ kapacitet;

(e) početno ulaganje vlasnika opreme, uzimajući u obzir sve javne investicije i opasnosti povezane s ulaganjima posebno u pogledu ulaganja u mreže vrlo velikog kapaciteta i razine rizika povezane s njima;

(f) potrebu da se dugoročno zaštiti tržišno natjecanje, posebno uzimajući u obzir gospodarski učinkovito tržišno natjecanje koje se temelji na infrastrukturi i inovativne poslovne modele kojima se podržava održivo tržišno natjecanje poput onih koji se temelje na zajedničkom ulaganju u mreže;

▼B

(g) ako je potrebno, sva relevantna prava intelektualnog vlasništva;

(h) pružanje paneuropskih usluga.

Ako nacionalno regulatorno tijelo, u skladu s člankom 68., razmatra propisivanje obveza na temelju članka 72. ili ovoga članka, ona ispituju bi li samo propisivanje obveza u skladu s člankom 72. bilo proporcionalno sredstvo za promicanje tržišnog natjecanja i interesa krajnjih korisnika.

3. Kada poduzetniku propisuju obveze u pogledu pružanja pristupa u skladu s ovim člankom, nacionalna regulatorna tijela mogu utvrditi tehničke uvjete ili uvjete rada koje bi trebali zadovoljiti pružatelj ili korisnici takvog pristupa, ako je potrebno osigurati normalni rad mreže. Obveze o pridržavanju posebnih tehničkih normi ili tehničkih specifikacija moraju biti u skladu su s normama i tehničkim specifikacijama utvrđenima u skladu s člankom 39.

Članak 74.

Obveze nadzora cijene i vođenja troškovnog računovodstva

1. Nacionalno regulatorno tijelo može, u skladu s odredbama članka 68., odrediti obveze u vezi s povratom troškova i nadzorom cijena, uključujući i obvezu troškovne usmjerenosti cijena te obvezu vođenja troškovnog računovodstva, koje se odnose na pružanje određenih vrsta međupovezivanja ili pristupa, u slučajevima kada se na temelju analize tržišta utvrdi da nedostatak djelotvornoga tržišnog natjecanja omogućuje dotičnom operatoru zadržavanje pretjerano visoke razine cijena ili primjenu istiskivanja niskom cijenom, a na štetu krajnjih korisnika.

Pri utvrđivanju bi li obveze nadzora cijena bile prikladne, nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir potrebu za promicanjem tržišnog natjecanja te dugoročne interese krajnjih korisnika povezane s postavljanjem i prihvaćanjem mreža sljedeće generacije, a osobito mreža vrlo velikog kapaciteta. Posebice, kako bi poduzetnika potaknuli na ulaganja, uključujući ulaganja u mreže sljedeće generacije, nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir ulaganja poduzetnika. Ako nacionalna regulatorna tijela smatraju da je obveza nadzora cijene prikladna, ona poduzetniku dopuštaju razumnu stopu povrata na odgovarajući uloženi kapital, uzimajući u obzir bilo koji rizik koji je povezan s određenim novim projektom ulaganja u mreže.

Nacionalna regulatorna tijela razmatraju mogućnost nepropisivanja ili nezadržavanja obveza na temelju ovoga članka ako ustanove da je prisutno dokazivo ograničenje maloprodajne cijene te da se svakom obvezom propisanom u skladu s člancima od 69. do 73., uključujući osobito bilo koji test mogućnosti ekonomske replikacije nametnut u skladu s člankom 70. osigurava djelotvoran i nediskriminirajući pristup.

Kada nacionalna regulatorna tijela smatraju prikladnim propisati obveze nadzora cijena za pristup postojećim mrežnim elementima, ona također uzimaju u obzir prednosti predvidljivih i stabilnih veleprodajnih cijena u osiguravanju učinkovitog ulaska na tržište i dovoljnih poticaja za sve poduzetnike da uvedu nove i poboljšane mreže.

▼B

2. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da svi propisani mehanizmi povrata troškova ili metodologija određivanja cijena služe poticanju postavljanja novih i poboljšanih mreža, djelotvornosti i održivoga tržišnog natjecanja te najvećih održivih koristi za krajnje korisnike. U tom smislu, nacionalna regulatorna tijela također mogu uzeti u obzir cijene na usporedivim konkurentnim tržištima.

3. Poduzetnik kojem je određena obveza troškovne usmjerenosti cijena snosi teret dokazivanja da pristojbe proizlaze iz troškova, uključujući prihvatljivu razumnu stopu povrata ulaganja. U svrhu izračuna troškova učinkovitog pružanja usluga nacionalna regulatorna tijela mogu primijeniti metodologiju troškovnog računovodstva neovisno o metodologiji koju primjenjuje taj poduzetnik. Nacionalna regulatorna tijela mogu zatražiti od poduzetnika cjelovito obrazloženje njegovih cijena, a prema potrebi i prilagodbu tih cijena.

4. Ako je obveza primjene sustava troškovnog računovodstva propisana radi podupiranja nadzora cijena, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da opis sustava troškovnog računovodstva bude javno dostupan te da pokazuje barem glavne kategorije prema kojima se troškovi razvrstavaju, a pravila primjenjuju, u svrhu raspodjele troškova. Kvalificirano neovisno tijelo provjerava usklađenost sa sustavom troškovnog računovodstva i jednom godišnje objavljuje izjavu o usklađenosti.

Članak 75.

Cijene završavanja poziva

1. Komisija do 31. prosinca 2020., uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir mišljenje BEREC-a, donosi delegirani akt u skladu s člankom 117. dopunjujući ovu Direktivu utvrđivanjem jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama u cijeloj Uniji i jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u nepokretnim mrežama u cijeloj Uniji (zajedno „cijene završavanja glasovnih poziva u cijeloj Uniji”), koje se propisuju za svakog pružatelja usluga završavanja glasovnih poziva u pokretnim odnosno nepokretnim mrežama u bilo kojoj državi članici.

U tu svrhu Komisija mora:

(a) pridržavati se načela, kriterija i parametara predviđenih u Prilogu III.;

(b) pri prvom utvrđivanju cijena završavanja glasovnih poziva u cijeloj Uniji, uzeti u obzir ponderirani prosjek učinkovitih troškova u nepokretnim i pokretnim mrežama uspostavljenima u skladu s načelima predviđenima Prilogom III. koja se primjenjuju u cijeloj Uniji; cijene završavanja glasovnih poziva u cijeloj Uniji u prvom delegiranom aktu ne smiju biti više od najviših cijena koje su bile na snazi šest mjeseci prije donošenja tog delegiranog akta u svim državama članicama, nakon potrebnih prilagodbi s obzirom na iznimne nacionalne okolnosti;

▼B

(c) uzeti u obzir ukupni broj krajnjih korisnika u svakoj državi članici kako bi osigurala pravilno ponderiranje maksimalnih cijena završavanja poziva te nacionalne okolnosti koje rezultiraju znatnim razlikama među državama članicama pri utvrđivanju maksimalnih cijena završavanja poziva u Uniji;

(d) uzeti u obzir informacije o tržištu koje pružaju BEREC, nacionalna regulatorna tijela ili izravno poduzetnici koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge; i

(e) razmotriti potrebu za omogućivanjem prijelaznog razdoblja od najviše 12 mjeseci kako bi se u državama članicama u kojima je to potrebno mogle provesti prilagodbe s obzirom na prethodno propisane cijene.

2. Komisija preispituje delegirane akte donesene na temelju ovoga članka svakih pet godina, pri čemu u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje BEREC-a, te u svakoj takvoj prilici razmatra postoji li daljnja potreba za utvrđivanjem cijena završavanja glasovnih poziva u cijeloj Uniji, pri čemu primjenjuje kriterije iz članka 67. stavka 1. Ako slijedom svog preispitivanja u skladu s ovim podstavkom Komisija odluči ne propisati maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama ili maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u nepokretnim mrežama ili nijednu od tih cijena, nacionalna regulatorna tijela mogu provesti analize tržištâ usluga završavanja glasovnih poziva u skladu s člankom 67., kako bi se ocijenila potreba propisivanja regulatornih obveza. Ako kao rezultat takve analize nacionalno regulatorno tijelo na relevantnom tržištu propiše troškovno usmjerene cijene završavanja poziva, ono pritom mora slijediti načela, kriterije i parametre utvrđene u Prilogu III. te njegov nacrt mjere podliježe postupcima iz članaka 23., 32. i 33.

3. Nacionalna regulatorna tijela pomno prate primjenjuju li pružatelji usluga završavanja glasovnih poziva cijene završavanja glasovnih poziva u cijeloj Uniji i osiguravaju njihovo poštovanje. Nacionalna regulatorna tijela mogu od pružatelja usluga završavanja glasovnih poziva u bilo kojem trenutku zahtijevati izmjenu cijene koju zaračunava drugim poduzetnicima, ako je ona neusklađena s delegiranim aktom iz stavka 1. Nacionalna regulatorna tijela svake godine podnose izvješće Komisiji i BEREC-u u vezi s provedbom ovog članka.

Članak 76.

Regulatorni tretman novih mrežnih elemenata vrlo velikog kapaciteta

1. Poduzetnici određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom na jednom ili više relevantnih tržišta u skladu s člankom 67. mogu nuditi obveze u skladu s postupkom iz članka 79. i podložno drugom podstavku ovog stavka kako bi postavljanje nove mreže vrlo velikog kapaciteta koja se do prostora krajnjeg korisnika ili bazne stanice sastoji od elemenata od optičkih vlakana otvorili za zajedničko ulaganje, primjerice tako da ponude suvlasništvo ili dugoročnu podjelu rizika putem sufinanciranja ili sporazumâ o kupnji čime nastaju posebna prava strukturne naravi od strane drugih pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.

▼B

Nacionalno regulatorno tijelo pri ocjeni tih obveza osobito utvrđuje ispunjava li ponuda za zajedničko ulaganje sve sljedeće uvjete:

(a) otvorena je u bilo kojem trenutku tijekom radnog vijeka mreže bilo kojem pružatelju elektroničkih komunikacijskih usluga ili mreža;

(b) drugim suulagateljima koji su pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga omogućila bi dugoročno učinkovito i održivo tržišno natjecanje na silaznim tržištima na kojima je poduzetnik određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom aktivno, pod uvjetima koji uključuju:

i. pravedne, razumne i nediskriminirajuće uvjete, kojima se omogućuje pristup punom kapacitetu mreže u mjeri u kojoj je ona predmet zajedničkog ulaganja;

ii. fleksibilnost u pogledu vrijednosti i vremenskog rasporeda sudjelovanja svakog suulagatelja;

iii. mogućnost povećanja takvog sudjelovanja u budućnosti; i

iv. recipročna prava koja suulagatelji dodjeljuju nakon postavljanja infrastrukture koja je predmet zajedničkog ulaganja;

(c) poduzetnik je pravodobno objavljuje te, ako poduzetnik nema značajke navedene u članku 80. stavku 1. najmanje šest mjeseci prije početka postavljanja nove mreže; to se razdoblje može produljiti na temelju nacionalnih okolnosti;

(d) tražitelji pristupa koji ne sudjeluju u zajedničkom ulaganju mogu iskoristiti istu kvalitetu, brzinu, uvjete i doseg krajnjih korisnika koji su bili raspoloživi prije postavljanja, popraćeno mehanizmom postupne prilagodbe koji je potvrdilo nacionalno regulatorno tijelo s obzirom na kretanja na povezanim maloprodajnim tržištima, kojima se zadržavaju poticaji za sudjelovanje u zajedničkom ulaganju; takvim se mehanizmom osigurava da tražitelji pristupa imaju pristup elementima vrlo velikog kapaciteta u toj mreži u istom trenutku i na temelju transparentnih i nediskriminirajućih uvjeta kojima se primjereno odražavaju stupnjevi rizika pojedinačnih suulagatelja u različitim fazama postavljanja te uzima u obzir stanje tržišnog natjecanja na maloprodajnim tržištima;

(e) minimalno ispunjava kriterije iz Priloga IV. te je dana u dobroj vjeri.

2. Ako nacionalno regulatorno tijelo, uzimajući u obzir rezultate ispitivanja tržišta provedenoga u skladu s člankom 79. stavkom 2., zaključi da ponuđena obveza zajedničkog ulaganja ispunjava uvjete utvrđene u stavku 1. ovoga članka, ono u skladu s člankom 79. stavkom 3. čini tu obvezu obvezujućom te ne smije propisati nikakve dodatne obveze na temelju članka 68. u pogledu elemenata nove mreže vrlo velikog kapaciteta koji su predmet obveza ako je najmanje jedan potencijalni suulagatelj sklopio sporazum o zajedničkom ulaganju s poduzetnikom određenim kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom.

▼B

Prvim podstavkom ne dovodi se u pitanje regulatorno postupanje u pogledu okolnosti koje, uzimajući u obzir rezultate bilo kojeg ispitivanja tržišta provedenoga u skladu s člankom 79. stavkom 2., ne ispunjavaju uvjete utvrđene u stavku 1. ovoga članka, ali koje utječu na tržišno natjecanje i uzimaju se u obzir za potrebe članaka 67. i 68.

Odstupajući od prvog podstavka ovog stavka nacionalno regulatorno tijelo može u opravdanim okolnostima propisati, zadržati ili prilagoditi regulatorne mjere u skladu s člancima od 68. do 74. u pogledu novih mreža vrlo velikog kapaciteta kako bi se riješili znatni problemi u području tržišnog natjecanja na određenim tržištima, ako je nacionalno regulatorno tijelo utvrdilo da se navedeni problemi u pogledu tržišnog natjecanja ne bi inače riješili s obzirom na posebne značajke tih tržišta.

3. Nacionalna regulatorna tijela redovno prate usklađenost s uvjetima iz stavka 1. te od poduzetnika određenoga kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom mogu zatražiti dostavu godišnjih izjava o usklađenosti.

Ovim se člankom ne dovodi u pitanje ovlast nacionalnoga regulatornog tijela da donosi odluke u skladu s člankom 26. stavkom 1. u slučaju spora između poduzetnika u vezi sa sporazumom o zajedničkom ulaganju za koji je ono smatra da ispunjava uvjete iz stavka 1. ovoga članka.

4. BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, objavljuje smjernice u okviru kojih nacionalna regulatorna tijela potiče na dosljednu primjenu kriterija iz stavka 1. i kriterija utvrđenih u Prilogu IV.

Članak 77.

Funkcionalno razdvajanje

1. Ako nacionalno regulatorno tijelo zaključi da se odgovarajućim obvezama propisanima na temelju članaka od 69. do 74. nije postiglo djelotvorno tržišno natjecanje te da postoje važni i trajni problemi u tržišnom natjecanju ili neuspjesi na tržištu utvrđeni u vezi s veleprodajnom opskrbom određenih tržišta pristupnim proizvodima, ono iznimno može, u skladu s člankom 68. stavkom 3. drugim podstavkom, propisati obvezu vertikalno integriranim poduzetnicima da aktivnosti povezane s veleprodajnim pružanjem relevantnih pristupnih proizvoda prenesu na poslovni subjekt koji posluje samostalno.

Takav poslovni subjekt mora nuditi pristupne proizvode i pružati usluge svim poduzetnicima, među ostalim i drugim poslovnim subjektima unutar matičnoga društva, na temelju istih rokova i uvjeta poslovanja, uključujući i one koji se odnose na razinu cijena i usluga, te pomoću istih sustava i postupaka.

▼B

2. Kada nacionalno regulatorno tijelo namjerava propisati obvezu funkcionalnog razdvajanja, ono Komisiji dostavlja zahtjev koji uključuje:

(a) dokaz koji opravdava zaključke nacionalnoga regulatornog tijela iz stavka 1.;

(b) obrazloženu procjenu kojom se zaključuje da ne postoje ili ima malo izgleda za postojanje djelotvornog i održivoga tržišnog natjecanja koje se temelji na infrastrukturi u razumnom roku;

(c) analizu očekivanog utjecaja na nacionalno regulatorno tijelo, na poduzetnika, posebno na radnu snagu funkcionalno odvojenoga poduzetnika i na područje elektroničkih komunikacija u cjelini, te na inicijative za ulaganje u njega, posebno u vezi s potrebom da se osigura društvena i teritorijalna povezanost, te na druge dionike, posebno uključujući očekivani utjecaj na tržišno natjecanje i svaku moguću posljedicu na potrošače;

(d) analizu razloga zbog kojih bi ta obveza bila najučinkovitije sredstvo kojim se provode regulatorne mjere kojima je cilj rješavanje utvrđenih problema tržišnog natjecanja ili neuspjeha na tržištu.

3. Nacrt mjere uključuje sljedeće elemente:

(a) točnu prirodu i razinu razdvajanja, posebno navodeći pravni položaj odvojenoga poslovnog subjekta;

(b) utvrđivanje imovine odvojenoga poslovnog subjekta te proizvoda ili usluga koje će taj poslovni subjekt nuditi;

(c) dogovore o upravljanju kako bi se osigurala neovisnost osoblja koje zapošljava odvojeni poslovni subjekt, te odgovarajuća struktura poticaja;

(d) pravila kojima se osigurava ispunjenje obveza;

(e) pravila kojima se osigurava transparentnost operativnih postupaka, posebno prema dionicima;

(f) program praćenja kako bi se osiguralo ispunjenje obveza, uključujući objavu godišnjeg izvješća.

Pridržavajući se odluke Komisije donesene u skladu s člankom 68. stavkom 3. o tom nacrtu mjere, nacionalno regulatorno tijelo provodi usklađenu analizu različitih tržišta koja se tiču pristupne mreže u skladu s postupkom utvrđenim u članku 67. Na temelju te analize nacionalno regulatorno tijelo propisuje, zadržava, mijenja ili ukida obveze u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 23. i 32.,.

▼B

4. Na poduzetnika kojemu je nametnuto funkcionalno razdvajanje može se odnositi bilo koja obveza iz članaka od 69. do 74., na bilo kojem tržištu na kojem je određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom u skladu s člankom 67., ili bilo koja druga obveza koju je odobrila Komisija na temelju članka 68. stavka 3.

Članak 78.

Dobrovoljno razdvajanje vertikalno integriranog poduzetnika

1. Poduzetnici koji su određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom na jednom ili nekoliko relevantnih tržišta u skladu s člankom 67. obavješćuju nacionalno regulatorno tijelo najkasnije tri mjeseca prije namjeravanog prijenosa svoje imovine lokalne pristupne mreže ili njezin značajan dio na odvojeni pravni subjekt u drugom vlasništvu, ili osnivanja odvojenog poslovnog subjekta kako bi svim maloprodajnim pružateljima, uključujući i vlastite maloprodajne odjele, osigurala potpuno jednake pristupne proizvode.

Ti poduzetnici također obavješćuju nacionalno regulatorno tijelo o svakoj promjeni te namjere, kao i o konačnom rezultatu postupka razdvajanja.

Takvi poduzetnici ujedno mogu nuditi obveze u pogledu uvjeta pristupa koje se treba primjenjivati na njihovu mrežu tijekom razdoblja provedbe i nakon provedbe predloženog oblika razdvajanja radi osiguravanja djelotvornog i nediskriminirajućeg pristupa trećih osoba. Ponuda obveza obuhvaća dovoljno pojedinosti, uključujući u pogledu određivanja vremena provedbe i trajanja, kako bi se nacionalnom regulatornom tijelu omogućilo da izvodi svoje zadaće u skladu sa stavkom 2. ovoga članka. Takve se obveze mogu produljiti nakon maksimalnog trajanja za preispitivanje tržišta utvrđenog u članku 67. stavku 5.

2. Nacionalno regulatorno tijelo procjenjuje učinak namjeravane transakcije, zajedno s ponuđenim obvezama ako je to primjenjivo, na postojeće regulatorne obveze na temelju ove Direktive.

U tu svrhu nacionalno regulatorno tijelo provodi analizu različitih tržišta povezanih s pristupnom mrežom u skladu s postupkom utvrđenim u članku 67.

Nacionalno regulatorno tijelo uzima u obzir sve obveze koje poduzetnik nudi, pri čemu osobito uvažava ciljeve utvrđene u članku 3. Pritom se nacionalno regulatorno tijelo savjetuje s trećim stranama u skladu s člankom 23., a osobito se obraća onim trećim stranama na koje namjeravana transakcija izravno utječe.

Nacionalno regulatorno tijelo na temelju svoje analize propisuje, zadržava, mijenja ili ukida obveze, u skladu s postupcima utvrđenim u člancima 23. i 32., pri čemu, ako je to primjereno, primjenjuje članak 80. Nacionalno regulatorno tijelo može u svojoj odluci obveze učiniti obvezujućima, u cijelosti ili djelomično. Odstupajući od članka 67. stavka 5. nacionalno regulatorno tijelo može učiniti obveze obvezujućima, u cijelosti ili djelomično, tijekom cijelog razdoblja za koje su ponuđene.

▼B

3. Ne dovodeći u pitanje članak 80., pravno ili operativno odvojeni poslovni subjekt koji je određen kao subjekt koje ima značajnu tržišnu snagu na bilo kojem tržištu u skladu s člankom 67. može podlijegati, ako je to primjereno, obvezama iz članaka od 69. do 74. ili bilo kojim drugim obvezama koje je odobrila Komisija na temelju članka 68. stavka 3., ako su ponuđene obveze nedovoljne za postizanje ciljeva utvrđenih u članku 3.

4. Nacionalno regulatorno tijelo prati provedbu obveza koje nude poduzetnici, koju je učinilo obvezujućom u skladu sa stavkom 2. i razmatra njihovo produljenje kada istekne razdoblje tijekom kojeg su prvotno ponuđene.

Članak 79.

Postupak preuzimanja obveze

1. Poduzetnici određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom nacionalnim regulatornim tijelima mogu ponuditi obveze u pogledu uvjeta za pristup, uvjeta za zajedničko ulaganje, ili u pogledu i jednih i drugih uvjeta, primjenjivih na njihove mreže, u odnosu na, među ostalim:

(a) dogovore o suradnji relevantne za procjenu primjerenih i proporcionalnih obveza na temelju članka 68.;

(b) zajedničko ulaganje u mreže vrlo velikog kapaciteta na temelju članka 76.; ili

(c) učinkovit i nediskriminirajući pristup trećih strana na temelju članka 78. i tijekom provedbenog razdoblja dobrovoljnog odvajanja vertikalno integriranog poduzetnika i nakon provedbe predloženog oblika odvajanja.

Ponuda obveza mora biti dovoljno detaljna, među ostalim i u odnosu na vremenski raspored, opseg njihove provedbe te njihovo trajanje, kako bi se nacionalnom regulatornom tijelu omogućilo da provede svoju procjenu na temelju stavka 2. ovog članka. Takve obveze mogu biti dulje od razdobljâ za provedbu analize tržišta utvrđenih u članku 67. stavku 5.

2. Kako bi procijenilo sve obveze koje poduzetnik nudi na temelju stavka 1. ovog članka, nacionalno regulatorno tijelo, uz iznimku slučajeva u kojima se takvim obvezama očito ne udovoljava jednom relevantnom uvjetu ili kriteriju, ili više njih, obavlja ispitivanje tržišta, koje se osobito odnosi na ponuđene uvjete, provedbom javnog savjetovanja sa zainteresiranim stranama, osobito trećim stranama na koje su izravno zahvaćene. Potencijalni suulagatelji ili tražitelji pristupa mogu dati mišljenja o usklađenosti ponuđenih obveza s uvjetima iz članka 68., 76. ili 78., kako je primjenjivo, te mogu predložiti promjene.

▼B

U pogledu obveza ponuđenih na temelju ovog članka, nacionalno regulatorno tijelo pri procjeni obveza na temelju članka 68. stavka 4. osobito vodi računa o:

(a) dokazima da su ponuđene obveze poštene i razumne;

(b) otvorenosti obveza za sve sudionike na tržištu;

(c) pravodobnoj raspoloživosti pristupa, među ostalim i mrežama vrlo velikog kapaciteta, pod poštenim, razumnim i nediskriminirajućim uvjetima, prije pokretanja povezanih maloprodajnih usluga; te

(d) općoj primjerenosti ponuđenih obveza kako bi se omogućilo održivo tržišno natjecanje na silaznim tržištima i olakšalo zajedničko postavljanje i prihvaćanje mreža vrlo velikog kapaciteta u interesu krajnjih korisnika.

Uzimajući u obzir sva mišljenja iznesena tijekom savjetovanja i opseg u kojem ta mišljenja odražavaju mišljenja različitih dionika, nacionalno regulatorno tijelo obavješćuje poduzetnika određenog kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom o svojim preliminarnim zaključcima o tome jesu li ponuđene obveze usklađene s ciljevima, kriterijima i postupcima utvrđenim u ovom članku i člancima 68., 76. ili 78., kako je primjenjivo, te o uvjetima pod kojima može razmotriti mogućnost da te obveze učini obvezujućima. Poduzetnik može revidirati svoju prvotnu ponudu kako bi uzeo u obzir preliminarne zaključke nacionalnoga regulatornog tijela te ispunio kriterije iz ovog članka i, kako je primjenjivo, članaka 68., 76. ili 78.

3. Ne dovodeći u pitanje članak 76. stavak 2. prvi podstavak, nacionalno regulatorno tijelo može odlučiti učiniti obveze obvezujućima, u cijelosti ili djelomično.

Odstupajući od članka 67. stavka 5., nacionalno regulatorno tijelo može učiniti neke ili sve obveze obvezujućima tijekom određenog razdoblja, koje može biti cijelo razdoblje za koje se one nude, dok u slučaju obveza u pogledu zajedničkog ulaganja koje su učinjene obvezujućima na temelju članka 76. stavka 2. prvog podstavka, ono ih čini obvezujućima za razdoblje od najmanje sedam godina.

Podložno članku 76., ovim se člankom ne dovodi u pitanje primjena postupka analize tržišta na temelju članka 67. i propisivanje obveza na temelju članka 68.

Ako nacionalno regulatorno tijelo učini obveze obvezujućima na temelju ovog članka, ono na temelju članka 68. ocjenjuje posljedice te odluke za razvoj tržišta i primjerenost bilo koje obveze koju je propisalo ili bi je, ako nema tih obveza, razmatralo propisati na temelju tog članka ili članaka od 69. do 74. Pri obavješćivanju o relevantnom nacrtu mjere na temelju članka 68. u skladu s člankom 32., nacionalno regulatorno tijelo uz obavijesti o nacrtu mjere prilaže odluku o obvezama.

▼B

4. Nacionalno regulatorno tijelo prati, nadzire i osigurava usklađenost s obvezama koje nude poduzetnici i koje je učinilo kao obvezujuće u skladu sa stavkom 3. ovoga članka na isti način na koji prati, nadzire i osigurava usklađenost s obvezama propisanima člankom 68. te razmatra produljenje razdoblja za koje su one učinjene obvezujućima nakon što prvotno razdoblje istekne. Ako zaključi da poduzetnik ne ispunjava obveze koje su učinjene obvezujućima u skladu sa stavkom 3. ovoga članka, nacionalno regulatorno tijelo može izreći sankcije tom poduzetniku u skladu s člankom 29. Ne dovodeći u pitanje postupak za osiguravanje usklađenosti s posebnim obvezama na temelju članka 30., nacionalno regulatorno tijelo može ponovno ocijeniti obveze koje su nametnute u skladu s člankom 68. stavkom 6.

Članak 80.

Isključivo veleprodajni poduzetnici

1. Nacionalno regulatorno tijelo koje poduzetnika, koji nije ni na jednom maloprodajnom tržištu elektroničkih komunikacijskih usluga, odredi kao poduzetnika sa značajnom tržišnom snagom na jednom veleprodajnom tržištu ili nekoliko njih u skladu s člankom 67., razmatra ima li taj poduzetnik sljedeće značajke:

(a) sva društva i poslovne jedinice unutar poduzetnika, sva društva koje kontrolira isti krajnji vlasnik a koje nisu nužno u njegovu potpunom vlasništvu, i svaki dioničar koji je u stanju izvršavati kontrolu nad poduzetnikom, obavljaju aktivnosti, trenutačne i planirane za budućnost, samo na veleprodajnim tržištima elektroničkih komunikacijskih usluga te stoga ne obavljaju aktivnosti na bilo kojim maloprodajnim tržištima elektroničkih komunikacijskih usluga koje se pružaju krajnjim korisnicima u Uniji;

(b) poduzetnik nije dužan poslovati s pojedinim i odvojenim poduzetnikom koji posluje silazno i aktivan je na bilo kojem maloprodajnom tržištu elektroničkih komunikacijskih usluga koje se pružaju krajnjim korisnicima zbog isključivog sporazuma ili sporazuma koji je de facto isključivi sporazum.

2. Ako zaključi da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 1. ovoga članka, nacionalno regulatorno tijelo tom poduzetniku može propisati samo obveze na temelju članaka 70. i 73. ili u odnosu na pošteno i razumno određivanje cijena, ako je to opravdano na temelju analize tržišta, uključujući prospektivnu procjenu vjerojatnoga ponašanja poduzetnika koji je određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom.

3. Nacionalno regulatorno tijelo preispituje obveze propisane poduzetniku u skladu s ovim člankom u bilo kojem trenutku ako zaključi da uvjeti utvrđeni u stavku 1. ovoga članka više nisu ispunjeni te, ako je to primjereno, primjenjuje članke od 67. do 74. Poduzetnike bez nepotrebne odgode obavješćuju nacionalno regulatorno tijelo o svakoj promjeni okolnosti relevantnoj za stavak 1. točke (a) i (b) ovoga članka.

▼B

4. Nacionalno regulatorno tijelo ujedno preispituje obveze propisane poduzetniku u skladu s ovim člankom ako, na temelju dokaza u pogledu uvjeta poslovanja koje poduzetnik nudi svojim silaznim kupcima, zaključi da su se problemi tržišnog natjecanja pojavili ili je vjerojatno da će se pojaviti na štetu krajnjih korisnika i da zahtijevaju određivanje jedne obveze ili više njih predviđenih u člancima 69., 71., 72. ili 74., ili izmjenu obveza propisanih u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

5. Propisivanje obveza i njihovo preispitivanje u skladu s ovim člankom provodi se u skladu s postupcima iz članaka 23., 32. i 33.

Članak 81.

Migracija s povijesne infrastrukture

1. Poduzetnici koji su određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom na jednom relevantnom tržištu ili nekoliko njih u skladu s člankom 67. unaprijed i pravodobno obavješćuju nacionalno regulatorno tijelo kada planiraju staviti izvan uporabe ili zamijeniti novom infrastrukturom dijelove mreže, uključujući povijesnu infrastrukturu potrebnu za rad bakrene mreže, koji podliježu obvezama na temelju članaka od 68. do 80.

2. Nacionalno regulatorno tijelo osigurava da postupak stavljanja izvan uporabe ili zamjene uključuje transparentan raspored i uvjete, obuhvaćajući, među ostalim, odgovarajući rok za obavješćivanje za prijelazno razdoblje, te utvrđuje dostupnost alternativnih proizvoda koji su barem usporedive kvalitete i kojima se pruža pristup unaprjeđenoj infrastrukturi mreže za nadomještanje zamijenjenih elemenata ako je to potrebno za zaštitu tržišnog natjecanja i prava krajnjih korisnika.

U pogledu imovine čije se stavljanje izvan uporabe ili zamjena predlažu, nacionalno regulatorno tijelo može povući obveze nakon što je utvrdilo:

(a) da je pružatelj pristupa utvrdio odgovarajuće uvjete za migraciju, uključujući stavljanje na raspolaganje alternativnog pristupnog proizvoda barem usporedive kvalitete onoj koja je bila dostupna korištenjem povijesnom infrastrukturom, pritom omogućujući tražiteljima pristupa obuhvaćanje istih krajnjih korisnika; i

(b) da se pružatelj pristupa pridržavao uvjeta i postupka o kojima je obavijestio nacionalno regulatorno tijelo u skladu s ovim člankom.

Takvo se povlačenje provodi u skladu s postupcima iz članaka 23., 32. i 33.

3. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje dostupnost reguliranih proizvoda koje je nacionalno regulatorno tijelo nametnulo za unaprjeđenu infrastrukturu mreže u skladu s postupcima utvrđenim u člancima 67. i 68.

▼B

Članak 82.

Smjernice BEREC-a o mrežama vrlo velikog kapaciteta

BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, do 21. prosinca 2020. izdaje smjernice o kriterijima koje mreža treba ispunjavati kako bi se smatrala mrežom vrlo velikog kapaciteta, osobito u pogledu propusne širine silazne i uzlazne veze, otpornosti, parametara povezanih s pogreškama te latencije i njezine varijacije. Nacionalna regulatorna tijela u najvećoj mogućoj mjeri vode računa o tim smjernicama. BEREC ažurira smjernice do 31. prosinca 2025. i redovito nakon toga.

POGAVLJE V.

Regulatorna kontrola maloprodajnih usluga

Članak 83.

Regulatorna kontrola maloprodajnih usluga

1. Države članice mogu osigurati da nacionalna regulatorna tijela propisuju odgovarajuće regulatorne obveze poduzetnicima određenim kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom na određenom maloprodajnom tržištu u skladu s člankom 63., ako:

(a) nacionalno regulatorno tijelo utvrdilo je na temelju analize tržišta provedene u skladu s člankom 67. da određeno maloprodajno tržište utvrđeno u skladu s člankom 64. nije stvarno konkurentno; i

(b) nacionalno regulatorno tijelo zaključi da obveze propisane na temelju članaka od 69. do 74. ne bi rezultirale postizanjem ciljeva iz članka 3.

2. Obveze propisane na temelju stavka 1. ovog članka moraju se temeljiti na prirodi utvrđenog problema te moraju biti proporcionalne i opravdane s obzirom na ciljeve iz članka 3. Obveze koje su propisane mogu uključivati zahtjeve prema kojima utvrđeni poduzetnici ne smiju naplaćivati pretjerane cijene, sprečavati ulazak na tržište ili ograničavati tržišno natjecanje određivanjem predatorskih cijena, neopravdano davati prednost posebnim krajnjim korisnicima odnosno nerazumno povezivati usluge. Nacionalna regulatorna tijela mogu na takve poduzetnike primjenjivati odgovarajuće mjere ograničavanja najviših maloprodajnih cijena, mjere kontrole pojedinačnih tarifa, odnosno mjere za približavanje tarifa troškovima ili cijenama na usporedivim tržištima, s ciljem zaštite interesa krajnjih korisnika i istodobnoga promicanja djelotvornoga tržišnog natjecanja.

3. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju primjenu potrebnih i odgovarajućih sustava troškovnog računovodstva kada se na poduzetnika primjenjuju regulacija maloprodajnih tarifa ili druge relevantne maloprodajne kontrole. Nacionalna regulatorna tijela mogu specificirati format i računovodstvenu metodologiju koju treba upotrijebiti. Kvalificirano neovisno tijelo provjerava usklađenost sa sustavom troškovnog računovodstva. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da se svake godine objavi izjava o usklađenosti.

▼B

4. Ne dovodeći u pitanje članke 85. i 88., nacionalna regulatorna tijela ne primjenjuju mehanizme kontrole maloprodaje na temelju stavka 1. ovoga članka na geografska odnosno maloprodajna tržišta, ako smatraju da na njima postoji djelotvorno tržišno natjecanje.

DIO III.

USLUGE

GLAVA I.

OBVEZE PRUŽANJA UNIVERZALNE USLUGE

Članak 84.

Cjenovno pristupačna univerzalna usluga

1. Države članice osiguravaju da na njihovu državnim područjima te s obzirom na posebne nacionalne uvjete svi potrošači po pristupačnoj cijeni imaju pristup dostupnoj usluzi odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu i uslugama glasovnih komunikacija, uz kvalitetu koja je utvrđena na njihovim državnim područjima, uključujući osnovni priključak na fiksnoj lokaciji.

2. Nadalje, države članice mogu osigurati i cjenovnu pristupačnost usluga iz stavka 1. koje se ne pružaju na fiksnoj lokaciji, ako smatraju da je to potrebno kako bi se osiguralo potpuno socijalno i gospodarsko sudjelovanje potrošača u društvu.

3. Svaka država članica, s obzirom na nacionalne uvjete i minimalnu širinu pojasa kojom raspolaže većina potrošača na državnom području te države članice te uzimajući u obzir izvješće BEREC-a o najboljim praksama, utvrđuje uslugu odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu za potrebe iz stavka 1. kako bi se osigurala širina pojasa potrebna za socijalno i gospodarsko sudjelovanje u društvu. Usluga odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu mora biti takva da se njome osigurava širina pojasa potrebna za potporu barem minimalnom skupu usluga utvrđenih u Prilogu V.

Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni ovoga članka, BEREC do 21. lipnja 2020., nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom te uzimajući u obzir dostupne podatke Komisije (Eurostata), izrađuje izvješće o najboljim praksama država članica u svrhu podrške definiranju usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu na temelju prvog podstavka. To se izvješće redovito ažurira kako bi se uvažio tehnološki napredak i promjene u potrošačkim navikama u pogledu uporabe.

4. Ako potrošač to zatraži, veza iz stavka 1. i, ako je to primjenjivo, stavka 2. može se ograničiti tako da podržava samo usluge glasovne komunikacije.

5. Države članice mogu proširiti područje primjene ovog članka na krajnje korisnike koji su mikropoduzetnici, mali i srednji poduzetnici i neprofitne organizacije.

▼B

Članak 85.

Pružanje cjenovno pristupačne univerzalne usluge

1. Nacionalna regulatorna tijela u suradnji s drugim nadležnim tijelima prate razvoj i razinu maloprodajnih cijena za usluge iz članka 84. stavka 1. koje su dostupne na tržištu, osobito u vezi s nacionalnim cijenama i nacionalnim dohotkom potrošačâ.

2. Ako države članice s obzirom na nacionalne uvjete utvrde da maloprodajne cijene za usluge iz članka 84. stavku 1. nisu cjenovno pristupačne jer se potrošačima s niskim primanjima ili posebnim socijalnim potrebama sprečava pristup takvim uslugama, one poduzimaju mjere kako bi se takvim potrošačima osigurala cjenovna pristupačnost usluga odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu i glasovnih komunikacija, barem na fiksnoj lokaciji.

Države članice mogu u tu svrhu osigurati da se takvim potrošačima osigura podrška za potrebe komunikacije ili mogu zahtijevati od pružatelja takvih usluga da tim potrošačima ponude tarifne opcije ili pakete koji se razlikuju od onih koji se pružaju u uobičajenim komercijalnim uvjetima, ili mogu primijeniti obje mogućnosti. Države članice mogu u tu svrhu zahtijevati od takvih pružatelja da na cijelom državnom području primjenjuju zajedničke tarife, uključujući geografsko uprosječivanje.

U iznimnim okolnostima, osobito ako bi propisivanja obveza na temelju drugog podstavka ovog stavka svim pružateljima dovelo do prekomjernog administrativnog ili financijskog opterećenja za pružatelje ili državu članicu, država članica iznimno može odlučiti propisati obvezu ponude tih posebnih tarifnih opcija ili paketa samo za poduzetnike koje je odredila. Članak 86. primjenjuje se, mutatis mutandis, na takve odluke. Ako je odredila poduzetnike, država članica osigurava da svi potrošači s niskim prihodima ili posebnim socijalnim potrebama imaju koristi od mogućnosti odabira među poduzetnicima koji nude tarifne opcije u skladu s njihovim potrebama, osim ako je osiguravanje takvog odabira nemoguće ili bi dovelo do prekomjernoga dodatnog organizacijskog ili financijskog opterećenja.

Države članice osiguravaju da potrošači koji imaju pravo na takve tarifne opcije ili pakete imaju pravo sklopiti ugovor s pružateljem usluge iz članka 84. stavku 1. ili s poduzetnikom utvrđenim u skladu s ovim stavkom i da im njihov broj ostane dostupan tijekom odgovarajućeg razdoblja te da se izbjegne neopravdani prekid pružanja usluge.

3. Države članice osiguravaju da poduzetnici koja pružaju tarifne opcije ili pakete potrošačima s nižim primanjima ili posebnim socijalnim potrebama na temelju stavka 2. redovito obavješćuju nacionalna regulatorna i druga nadležna tijela o pojedinostima takvih ponuda. Nacionalna regulatorna tijela u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima osiguravaju da su uvjeti pod kojima poduzetnici pružaju tarifne opcije ili pakete na temelju stavka 2. potpuno transparentni i da se objavljuju i primjenjuju u skladu s načelom nediskriminacije. Nacionalna regulatorna tijela u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima mogu zahtijevati izmjenu odnosno ukidanje takvih tarifnih opcije ili paketa.

▼B

4. Države članice osiguravaju da se s obzirom na nacionalne uvjete potrošačima s invaliditetom pruži odgovarajuća podrška i da se, ako je to primjereno, poduzimaju druge posebne mjere s ciljem osiguravanja raspoloživosti i cjenovne pristupačnosti povezane terminalne opreme te posebne opreme i posebnih usluga kojima se poboljšava jednak pristup, što prema potrebi uključuje usluge cjelokupnog razgovora i usluge prijenosa.

5. Pri primjeni ovoga članka države članice nastoje na najmanju mjeru svesti narušavanje tržišta.

6. Države članice mogu proširiti područje primjene ovog članka na krajnje korisnike koji su mikropoduzetnici, mali i srednji poduzetnici i neprofitne organizacije.

Članak 86.

Dostupnost univerzalne usluge

1. Ako država članica utvrdi, uzimajući u obzir rezultate, ako su dostupni, geografskog pregleda provedenoga u skladu s člankom 22. stavkom 1. te, prema potrebi, sve dodatne dokaze da se dostupnost na fiksnoj lokaciji usluge odgovarajućega pristupa internetu kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3. i usluga glasovnih komunikacija ne može osigurati u uobičajenim komercijalnim okolnostima ili putem drugih potencijalnih alata javne politike na njezinu državnom području ili različitim dijelovima njezina nacionalnog područja, ona može propisati odgovarajuće obveze pružanja univerzalne usluge kako bi odgovorila na sve razumne zahtjeve krajnjih korisnika za pristup tim uslugama na relevantnim dijelovima njezina državnog područja.

2. Države članice određuju najučinkovitiji i najprikladniji pristup osiguravanju dostupnosti na fiksnoj lokaciji usluge odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3. i usluge glasovnih komunikacija, poštujući pritom načela objektivnosti, transparentnosti, nediskriminacije i proporcionalnosti. Države članice nastoje na najmanju moguću mjeru svesti narušavanje tržišnog natjecanja, osobito kada je riječ o pružanju usluga po cijenama ili pod drugim uvjetima poslovanja koji odstupaju od uobičajenih tržišnih uvjeta, pri čemu štite javni interes.

3. Ako odluče propisati obveze osiguravanja dostupnosti na fiksnoj lokaciji usluge odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu za krajnje korisnike kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3. i usluga glasovnih komunikacija, države članice mogu odrediti jednog poduzetnika ili više njih za osiguravanje takve dostupnosti na cijelom državnom području. Države članice mogu odrediti različite poduzetnike za pružanje usluge odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu i usluga glasovnih komunikacija ili radi pokrivanja različitih dijelova državnog područja.

▼B

4. Kada države članice određuju poduzetnike u dijelu odnosno na cijelom državnom području, kao pružatelje koji imaju obvezu osiguravanja dostupnosti usluga u skladu sa stavkom 3. ovog članka, one se koriste učinkovitim, objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim mehanizmom određivanja, pri čemu nijedan poduzetnik nije a priori isključen iz određivanja. Takvim metodama određivanja osigurava se troškovno učinkovito pružanje usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu i usluge glasovnih komunikacija na fiksnoj lokaciji te se one mogu uporabiti kao način za utvrđivanje neto troška obveze pružanja univerzalne usluge u skladu s člankom 89.

5. Kada poduzetnik koji je određen u skladu sa stavkom 3. ovog članka namjerava ustupiti znatan dio ili svoju cjelokupnu imovinu lokalne pristupne mreže, odvojenom pravnom subjektu, koji je u drugom vlasništvu, on o tome unaprijed i pravodobno obavješćuje nacionalno regulatorno tijelo ili drugo nadležno tijelo, kako bi tom tijelu omogućilo da procijeni učinak namjeravane transakcije na pružanje na fiksnoj lokaciji usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3. i usluga glasovnih komunikacija. Nacionalno regulatorno tijelo ili drugo nadležno tijelo može propisati, izmijeniti ili ukinuti posebne obveze u skladu s člankom 13. stavkom 2.

Članak 87.

Status postojećih univerzalnih usluga

Države članice mogu nastaviti osiguravati dostupnost ili cjenovnu pristupačnost drugih usluga koje nisu usluga odgovarajućeg širokopojasnog pristupa internetu kako je definirana u skladu s člankom 84. stavkom 3. ni usluge glasovnih komunikacija na fiksnoj lokaciji koje su bile na snazi 20. prosinca 2018. ako se s obzirom na nacionalne okolnosti utvrdi potreba za takvim uslugama. Kada države članice za pružanje tih usluga određuju poduzetnike u dijelu, odnosno na cijelom državnom području, primjenjuje se članak 86. Financiranje tih obveza u skladu je s člankom 90.

Države članice preispituju obveze propisane na temelju ovoga članka do 21. prosinca 2021., a nakon toga svake tri godine.

Članak 88.

Kontrola izdataka

1. Države članice osiguravaju da pri pružanju različitih mogućnosti i usluga pored onih iz članka 84., pružatelji usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu i usluga glasovnih komunikacija u skladu s člancima od 84. do 87. utvrđuju uvjete poslovanja tako da krajnji korisnik nije obvezan plaćati mogućnosti i usluge koje nisu potrebne ili se ne zahtijevaju za zatraženu uslugu.

2. Države članice osiguravaju da pružatelji usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu ili usluga glasovnih komunikacija iz članka 84., koji pružaju usluge na temelju članka 85., nude posebne mogućnosti i usluge navedene u dijelu A Priloga VI., kako je primjenjivo, kako bi potrošači mogli pratiti i kontrolirati izdatke. Države članice osiguravaju da takvi pružatelji uspostave sustav za

▼B

izbjegavanje neopravdanoga prekida pružanja usluga glasovnih komunikacija ili usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu potrošačima kako je navedeno u članku 85., uključujući odgovarajući mehanizam za provjeru stalnog interesa za korištenje uslugom.

Države članice mogu proširiti područje primjene ovog stavka na krajnje korisnike koji su mikropoduzetnici, mali i srednji poduzetnici i neprofitne organizacije.

3. Svaka država članica osigurava da nadležno tijelo može odlučiti ne primijeniti zahtjeve iz stavka 2. na cijelom svom državnom području, ili njegovu dijelu, ako smatra da je navedena mogućnost široko dostupna.

Članak 89.

Trošak obveza pružanja univerzalne usluge

1. Ako nacionalna regulatorna tijela smatraju da pružanje usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu, kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3., te usluge glasovnih komunikacija kako su utvrđene u člancima 84., 85. i 86., ili nastavak postojeće univerzalne usluge, kako je utvrđeno u članku 87., mogu predstavljati neopravdano opterećenje za pružatelje takvih usluga koji zahtijevaju nadoknadu, nacionalna regulatorna tijela izračunavaju neto troškove takvog pružanja.

U tu svrhu, nacionalna regulatorna tijela:

(a) izračunavaju neto trošak obveze pružanja univerzalne usluge, uzimajući u obzir svaku tržišnu korist koju ostvaruje pružatelj usluge odgovarajućeg širokopojasnoga pristupa internetu, kako je utvrđena u skladu s člankom 84. stavkom 3., i usluga glasovnih komunikacija, kako su utvrđene u člancima 84., 8. i 86., ili nastavak postojeće univerzalne usluge, kako je utvrđeno u članku 87., u skladu s Prilogom VII.; ili

(b) koriste se neto troškovima pružanja univerzalne usluge utvrđene mehanizmom određivanja u skladu s člankom 86. stavkom 4.

2. Računovodstvenu dokumentaciju i druge informacije, koji predstavljaju osnovu za izračun neto troška obveza pružanja univerzalne usluge na temelju stavka 1. drugog podstavka točke (a), revidira ili provjerava nacionalno regulatorno tijelo ili tijelo neovisno o relevantnim stranama te ih odobrava nacionalno regulatorno tijelo. Rezultati izračuna troškova kao i zaključci revizije javno su dostupni.

Članak 90.

Financiranje obveza pružanja univerzalne usluge

1. Ako na temelju izračuna neto troška iz članka 89. nacionalna regulatorna tijela utvrde da je pružatelj izložen neopravdanom opterećenju, države članice na zahtjev dotičnog pružatelja odlučuju učiniti jedno od sljedećeg ili oboje:

▼B

(a) uvesti mehanizam kojim se dotičnom pružatelju iz javnih sredstava nadoknađuju utvrđeni neto troškovi pod transparentnim uvjetima;

(b) podijeliti neto trošak obveze pružanja univerzalne usluge među pružateljima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

2. U slučaju podjele neto troška u skladu sa stavkom 1. točkom (b) ovoga članka, države članice uspostavljaju mehanizam podjele troškova kojim upravlja nacionalno regulatorno tijelo ili tijelo neovisno o korisnicima pod nadzorom nacionalnog regulatornoga tijela. Može se financirati samo neto trošak, kako je utvrđen u skladu s člankom 89., koji proizlazi iz obveza utvrđenih u člancima od 84. do 87.

Mehanizmom podjele troškova moraju se uvažavati načela transparentnosti, minimalnog narušavanja tržišta, nediskriminacije i proporcionalnosti, u skladu s načelima utvrđenim u dijela B Priloga VII. Države članice mogu odlučiti ne zahtijevati doprinose od poduzetnika čiji je nacionalni prihod ispod određene gornje granice.

Sve pristojbe povezane s podjelom troška obveza pružanja univerzalne usluge moraju biti razdvojene te se moraju utvrditi za svakog poduzetnika zasebno. Takve pristojbe ne nameću se niti prikupljaju od poduzetnika koji ne pružaju usluge na državnom području države članice koja je uspostavila mehanizam podjele troškova.

Članak 91.

Transparentnost

1. Ako se neto trošak obveza pružanja univerzalne usluge treba izračunavati u skladu s člankom 89., nacionalna regulatorna tijela osiguravaju javnu dostupnost načela izračuna neto troškova, uključujući pojedinosti metodologije koju treba upotrijebiti.

Ako je uspostavljen mehanizam za podjelu neto troška obveza pružanja univerzalne usluge iz članka 90. stavka 2., nacionalna regulatorna tijela osiguravaju javnu dostupnost načela podjele troškova i nadoknade neto troška.

2. Podložno propisima Unije i nacionalnim propisima o komercijalnoj povjerljivosti, nacionalna regulatorna tijela objavljuju godišnje izvješće kojim se pružaju pojedinosti o izračunanom trošku obveze pružanja univerzalne usluge te u kojem se navode doprinosi svih uključenih poduzetnika, uključujući sve tržišne pogodnosti koje su mogli ostvariti poduzetnici na temelju utvrđenih obveza pružanja univerzalne usluge iz članaka od 84. do 87.

Članak 92.

Dodatne obvezne usluge

Države članice mogu odlučiti na svojim državnim područjima učiniti javno dostupnima usluge koje su dodatne uslugama uključenim u obveze pružanja univerzalne usluge iz članaka od 84. do 87. U takvim se slučajevima ne smije nametnuti mehanizam nadoknade koji bi uključivao konkretne poduzetnike.

▼B

GLAVA II.

BROJEVNI RESURSI

Članak 93.

Brojevni resursi

1. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela kontroliraju dodjelu prava korištenja svih nacionalnih brojevnih resursa i upravljanje nacionalnim planovima numeriranja te da osiguravaju odgovarajuće brojevne resurse za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga. Države članice osiguravaju utvrđivanje objektivnih, transparentnih i nediskriminirajućih postupaka dodjele prava korištenja za nacionalne brojevne resurse.

2. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela ujedno mogu dodijeliti prava korištenja brojevnim resursima iz nacionalnih planova numeriranja za pružanje posebnih usluga poduzetnicima koji nisu pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, uz uvjet stavljanja na raspolaganje odgovarajućih brojevnih resursa za zadovoljavanje trenutačne i predvidive buduće potražnje. Ti poduzetnici dokazuju da su sposobni upravljati brojevnim resursima i ispunjavati sve relevantne zahtjeve utvrđene na temelju članka 94. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela mogu suspendirati daljnju dodjelu prava korištenja brojevnim resursima takvim poduzetnicima ako se dokaže postojanje rizika od iscrpljivanja brojevnih resursa.

Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni ovog stavka, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom BEREC do 21. lipnja 2020. donosi smjernice o zajedničkim kriterijima za ocjenjivanje sposobnosti upravljanja brojevnim resursima i procjene rizika iscrpljivanja brojevnih resursa.

3. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela osiguravaju da se nacionalni planovi i postupci numeriranja primjenjuju tako da se jednako postupa prema svim pružateljima javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga i poduzetnicima koji su prihvatljivi u skladu sa stavkom 2. Države članice osobito osiguravaju da poduzetnik kojemu je dodijeljeno pravo korištenja brojevnim resursima ne diskriminira druge pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga u pogledu brojevnih resursa koji se upotrebljavaju za pristup njihovim uslugama.

4. Svaka država članica osigurava da nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela stave na raspolaganje raspon nezemljopisnih brojeva koji se mogu upotrebljavati za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu interpersonalne komunikacijske usluge na cijelom području Unije, ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 531/2012 i članak 97. stavak 2. ove Direktive. Ako su prava korištenja brojevnim resursima dodijeljena u skladu sa stavkom 2. ovoga članka poduzetnicima koji nisu pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, ovaj se stavak primjenjuje na posebne usluge za čije su pružanje dodijeljena prava korištenja.

▼B

Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela osiguravaju da su uvjeti navedeni u dijelu E Priloga I. koji mogu biti priloženi pravima korištenja brojevnim resursima koji se upotrebljavaju za pružanje usluga izvan države članice kôda države, i njihova provedba jednako strogi kao uvjeti i provedba primjenjivi na usluge koje se pružaju u državi članici kôda države, u skladu s ovom Direktivom. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela ujedno osiguravaju u skladu s člankom 94. stavkom 6. da pružatelji koji upotrebljavaju brojevne resurse svojeg kôda države u drugim državama članicama udovoljavaju pravilima o zaštiti potrošača i drugim nacionalnim pravilima u vezi s korištenjem brojevnim resursima primjenjivima u tim državama članicama u kojima se upotrebljavaju brojevni resursi. Tom se obvezom ne dovode u pitanje izvršne ovlasti nadležnih tijela tih država članica.

BEREC pomaže nacionalnim regulatornim ili drugim nadležnim tijelima na njihov zahtjev pri koordinaciji njihovih aktivnosti kako bi se osiguralo djelotvorno upravljanje brojevnim resursima s pravom izvanteritorijalnoga korištenja unutar Unije.

Kako bi se nacionalnim regulatornim ili drugim nadležnim tijelima olakšalo praćenje usklađenosti sa zahtjevima iz ovog stavka, BEREC uspostavlja bazu podataka o brojevnim resursima s pravom izvanteritorijalnoga korištenja unutar Unije. U tu svrhu nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela BEREC-u dostavljaju relevantne informacije. Ako nacionalno regulatorno tijelo ne dodjeljuje brojevne resurse s pravom izvanteritorijalnoga korištenja unutar Unije, nadležno tijelo odgovorno za njihovo dodjeljivanje ili upravljanje savjetuje se s nacionalnim regulatornim tijelom.

5. Države članice osiguravaju kôd „00” kao standardni međunarodni pristupni kôd. Za korištenje brojevno utemeljenim interpersonalnim komunikacijskim uslugama među susjednim lokacijama preko granica između država članica mogu se uspostaviti posebni uvjeti ili se uporaba tih uvjeta nastaviti.

Države članice mogu se dogovoriti da dijele zajednički plan numeriranja za sve ili posebne kategorije brojeva.

Krajnji korisnici na koje takvi uvjeti ili dogovori utječu moraju biti u potpunosti obaviješteni.

6. Ne dovodeći u pitanje članak 106., države članice, ako je to tehnički izvedivo, potiču prenošenje na daljinu kako bi se promjena pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga olakšala krajnjim korisnicima, osobito pružateljima i korisnicima usluga komunikacije između strojeva.

7. Države članice osiguravaju objavljivanje nacionalnog plana numeriranja i svih njegovih kasnijih izmjena, uz ograničenja koja se mogu propisati samo iz razloga povezanih s nacionalnom sigurnosti.

▼B

8. Države članice podržavaju usklađivanje posebnih brojeva ili raspona numeriranja unutar Unije kada se njime promiče funkcioniranje unutarnjeg tržišta i razvoj paneuropskih usluga. Ako je to potrebno radi rješavanja nepokrivene prekogranične ili paneuropske potražnje za brojevnim resursima, Komisija donosi provedbene akte kojima se usklađuju posebni brojevi ili rasponi brojeva, pri čemu u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir mišljenje BEREC-a.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

Članak 94.

Postupak za dodjelu prava korištenja brojevnim resursima

1. Ako je potrebno dodijeliti pojedinačna prava korištenja brojevnim resursima, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela na zahtjev dodjeljuju takva prava bilo kojem poduzetniku za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u okviru općeg ovlaštenja iz članka 12., podložno članku 13. i članku 21. stavku 1. točki (c) te svim drugim pravilima kojima se osigurava učinkovito korištenje tim brojevnim resursima u skladu s ovom Direktivom.

2. Prava korištenja brojevnim resursima dodjeljuju se na temelju otvorenih, objektivnih, transparentnih, nediskriminirajućih i proporcionalnih postupaka.

Pri dodjeli prava korištenja brojevnim resursima, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela određuju može li nositelj prava prenositi ta prava te pod kojim uvjetima.

Ako nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela dodijele prava korištenja brojevnim resursima na ograničeno vremensko razdoblje, trajanje tog razdoblja mora biti prilagođeno dotičnoj usluzi s obzirom na cilj koji se želi postići, vodeći računa o potrebi predviđanja odgovarajućeg razdoblja za amortizaciju ulaganja.

3. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela donose odluke o dodjeli prava korištenja brojevnim resursima u najkraćem mogućem roku po primitku potpunog zahtjeva, a u roku od tri tjedna u slučaju brojevnih resursa koji su dodijeljeni za posebne namjene u okviru nacionalnog plana numeriranja. Takve se odluke objavljuju.

4. Ako su nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela, nakon savjetovanja sa zainteresiranim stranama u skladu s člankom 23., odlučila da prava korištenja brojevnim resursima od iznimne gospodarske vrijednosti treba dodijeliti putem natječajnih postupaka ili postupaka uspoređivanja, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela mogu produljiti rok od tri tjedna iz stavka 3. ovog članka za najviše dodatna tri tjedna.

▼B

5. Nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela ne smiju ograničavati broj pojedinačnih prava korištenja koje treba dodijeliti, osim kada je to potrebno da bi se osiguralo djelotvorno korištenje brojevnim resursima.

6. Ako prava korištenja brojevnim resursima uključuju njihovo izvanteritorijalno korištenje unutar Unije u skladu s člankom 93. stavkom 4., nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela uz prava korištenja prilažu posebne uvjete kako bi se osigurala usklađenost sa svim relevantnim nacionalnim pravilima o zaštiti potrošača i nacionalnim zakonima u vezi s korištenjem brojevnim resursima primjenjivima u državama članicama u kojima se upotrebljavaju brojevni resursi.

Na zahtjev nacionalnog regulatornoga tijela ili drugog nadležnog tijela iz države članice u kojoj se upotrebljavaju brojevni resursi, koje je dokazalo kršenje relevantnih pravila zaštite potrošača ili nacionalnih zakona u vezi s korištenjem brojevnim resursima te države članice, nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela države članice u kojoj su dodijeljena prava korištenja brojevnim resursima provodi uvjete koji su priloženi na temelju prvog podstavka ovog stavka u skladu s člankom 30., među ostalim u ozbiljnim slučajevima oduzimanjem prava izvanteritorijalnoga korištenja brojevnim resursima dodijeljenima dotičnom poduzetniku.

BEREC olakšava i koordinira razmjenu informacija između nadležnih tijela različitih uključenih država članica i osigurava odgovarajuću koordinaciju posla među njima.

7. Ovaj članak primjenjuje se i kada nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela dodjeljuju prava korištenja brojevnim resursima poduzetnicima koji nisu pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u skladu s člankom 93. stavkom 2.

Članak 95.

Naknade za prava korištenja brojevnim resursima

Države članice mogu nacionalnom regulatornom ili drugim nadležnim tijelima dopustiti da propišu naknade za prava korištenja brojevnim resursima kojima se odražava potreba za osiguravanjem optimalnoga korištenja tim resursima. Države članice osiguravaju da su takve naknade objektivno opravdane, transparentne, nediskriminirajuće i proporcionalne u odnosu na njihovu predviđenu namjenu te uzimaju u obzir ciljeve utvrđene u članku 3.

Članak 96.

Dežurne linije za prijavu nestanka djece i za pomoć djeci

1. Države članice krajnjim korisnicima osiguravaju besplatan pristup liniji dežurne službe za prijavu nestanka djeteta. Dežurna linija dostupna je pod brojem „116000”.

▼B

2. Države članice krajnjim korisnicima s invaliditetom u najvećoj mogućoj mjeri osiguravaju mogućnost pristupa uslugama na broju „116000”. Mjere poduzete kako bi se krajnjim korisnicima s invaliditetom olakšao pristup takvim službama tijekom putovanja u drugim državama članicama temelje se na usklađenosti s relevantnim normama ili specifikacijama utvrđenim u skladu s člankom 39.

3. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale da tijelo ili poduzetnik kojemu je dodijeljen broj „116000” osigura potrebna sredstva za upravljanje dežurnom linijom.

4. Države članice i Komisija osiguravaju da su krajnji korisnici odgovarajuće obaviješteni o postojanju i uporabi usluga koje se pružaju na brojevima „116000” i, ako je primjereno, „116111”.

Članak 97.

Pristup brojevima i uslugama

1. Ako je to ekonomski održivo te uz iznimku slučajeva u kojima je nazvani krajnji korisnik iz komercijalnih razloga odlučio ograničiti pristup pozivateljima koji se nalaze na posebnim geografskim područjima, države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela poduzimaju sve potrebne korake kako bi osigurala da krajnji korisnici imaju mogućnosti:

(a) pristupa uslugama i njihove uporabe korištenjem nezemljopisnih brojeva unutar Unije; i

(b) pristupa svim brojevima u Uniji, neovisno o tehnologiji i uređajima kojima se koristi operator, uključujući brojeve u nacionalnim planovima numeriranja država članica i univerzalne međunarodne brojeve besplatnih telefonskih usluga.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela mogu od pružatelja javnih elektroničkih komunikacijskih mreža ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga zahtijevati da u pojedinačnim slučajevima blokiraju pristup brojevima ili uslugama kada je to opravdano zbog prijevara ili zlouporaba, kao i zahtijevati da pružatelji elektroničkih komunikacijskih usluga u takvim slučajevima uskrate relevantne prihode od međupovezivanja ili drugih usluga.

GLAVA III.

PRAVA KRAJNJIH KORISNIKA

Članak 98.

Izuzeće određenih mikropoduzetnika

Uz iznimku članaka 99. i 100., ova se glava ne primjenjuje na mikropoduzetnike koji pružaju brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge, osim ako oni pružaju i druge elektroničke komunikacijske usluge.

▼B

Države članice osiguravaju da krajnji korisnici budu obaviješteni o izuzeću iz prvog stavka prije sklapanja ugovora s mikropoduzetnikom koji se koristi tim izuzećem.

Članak 99.

Nediskriminacija

Pružatelji elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga ne smiju na krajnje korisnike primjenjivati nikakve različite zahtjeve ili opće uvjete na pristup tim mrežama ili uslugama, odnosno na korištenje tim mrežama ili uslugama, iz razloga povezanih s državljanstvom, boravištem ili mjestom poslovnog nastana krajnjeg korisnika, osim ako takvo različito postupanje nije objektivno opravdano.

Članak 100.

Zaštitne mjere u području temeljnih prava

1. Nacionalnim mjerama koje se odnose na pristup krajnjih korisnika uslugama i aplikacijama, ili njihovo korištenje tim uslugama i aplikacijama, putem elektroničkih komunikacijskih mreža moraju se poštovati Povelja temeljnih prava Unije („Povelja”) i opća načela prava Unije.

2. Bilo koja mjera koja se odnosi na pristup krajnjih korisnika uslugama i aplikacijama, ili njihovo korištenje tim uslugama i aplikacijama, putem elektroničkih komunikacijskih mreža, kojom bi se moglo ograničiti ostvarivanje prava i sloboda koje priznaje Povelja, smije se propisati samo ako je predviđena zakonom te se njome poštuju ta prava ili slobode, ako proporcionalna i potrebna te se njome stvarno ispunjavaju ciljevi od općeg interesa koji se priznaju pravom Unije ili potreba za zaštitom prava i sloboda drugih u skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje i općim načelima prava Unije, uključujući pravo na učinkovita pravna sredstva i pošteno suđenje. Sukladno tome, takve se mjere smiju poduzeti samo uz dužno poštovanje načela pretpostavke nedužnosti i prava na privatnost. Jamči se prethodan, pošten i nepristran postupak, uključujući pravo na saslušanje dotične osobe ili osoba, uz uvažavanje potrebe za odgovarajućim uvjetima i postupovnim dogovorima u valjano obrazloženim hitnim slučajevima u skladu s Poveljom.

Članak 101.

Razina usklađivanja

1. Države članice ne smiju zadržavati ni uvoditi u svoje nacionalno pravo odredbe o zaštiti krajnjih korisnika koje odstupaju od članaka od 102. do 115., uključujući strože ili blaže odredbe kako bi se osigurala drugačija razina zaštite, osim ako je drukčije utvrđeno u ovoj glavi.

2. Do 21. prosinca 2021. države članice mogu nastaviti primjenjivati strože nacionalne odredbe za zaštitu potrošača, koje se razlikuju od onih utvrđenih u člancima od 102. do 115., uz uvjet da su te odredbe bile na snazi 20. prosinca 2018. te da su sva ograničenja funkcioniranja unutarnjeg tržišta koja iz njih proizlaze proporcionalna cilju zaštite potrošača.

▼B

Države članice do 21. prosinca 2019. obavješćuju Komisiju o svim nacionalnim odredbama koje treba primjenjivati na temelju ovog stavka.

Članak 102.

Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore

1. Prije nego što se potrošač obveže ugovorom ili bilo kojom odgovarajućom ponudom, pružatelji javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koje nisu usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva, dužni su pružiti informacije iz članaka 5. i 6. Direktive 2011/83/EU, kao i informacije navedene u Prilogu VIII. ovoj Direktivi u mjeri u kojoj se te informacije odnose na uslugu koju pružaju.

Te se informacije pružaju na jasan i razumljiv način na trajnom nosaču podataka kako je definiran u članku 2. točki 10. Direktive 2011/83/EU ili, ako pružanje takvih informacija na trajnom nosaču podataka nije izvedivo, u dokumentu koji je pružatelj stavio na raspolaganje za lako preuzimanje. Pružatelj mora izričito ukazati krajnjem korisniku na dostupnost tog dokumenta i važnost njegova preuzimanja za potrebe dokumentiranja, budućeg pretraživanja i nepromijenjenog umnožavanja.

Te se informacije na zahtjev pružaju u formatu dostupnom za krajnje korisnike s invaliditetom u skladu s pravom Unije kojim se usklađuju zahtjevi u pogledu dostupnosti proizvoda i usluga.

2. Informacije iz stavaka 1., 3. i 5. pružaju se i krajnjim korisnicima koji su mikropoduzetnici ili mali poduzetnici ili neprofitne organizacije, osim ako su izričito pristali odreći se tih odredaba u cijelosti ili dijelom.

3. Pružatelji javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva dužni su potrošačima osigurati jezgrovit i lako čitljiv sažetak ugovora. U tom se sažetku utvrđuju glavni elementi zahtjeva u vezi s informacijama u skladu sa stavkom 1. Ti glavni elementi uključuju barem:

(a) naziv, adresu i kontaktne informacije pružatelja te, ako se razlikuju, kontaktne informacije za eventualne pritužbe;

(b) glavne značajke svake pružene usluge,

(c) cijene aktiviranja elektroničke komunikacijske usluge i odgovarajući iznos svih ponavljajućih pristojbi ili pristojbi povezanih s potrošnjom, ako se usluga pruža u zamjenu za izravno novčano plaćanje;

(d) trajanje ugovora i uvjete za njegovu obnovu i raskid,

▼B

(e) opseg u kojem su proizvodi i usluge osmišljeni za krajnje korisnike s invaliditetom;

(f) u pogledu usluga pristupa internetu, sažetak informacija koje se zahtijevaju na temelju članka 4. stavka 1. točaka (d) i (e) Uredbe (EU) 2015/2120.

Nakon što provede savjetovanje s BEREC-om, Komisija do 21. prosinca 2019. donosi provedbene akte kojima se utvrđuje predložak sažetka ugovora kojim se pružatelji trebaju koristiti kako bi ispunili svoje obveze na temelju ovog stavka.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 118. stavka 4.

Pružatelji koji podliježu obvezama na temelju stavka 1. propisno ispunjavaju taj predložak sažetka ugovora traženim informacijama te sažetak ugovora besplatno osiguravaju potrošačima prije sklapanja ugovora, uključujući ugovore na daljinu. Ako je u tome trenutku zbog objektivnih tehničkih razloga nemoguće osigurati sažetak ugovora, on se osigurava naknadno i bez nepotrebne odgode te ugovor postaje važeći čim krajnji korisnik potvrdi svoju suglasnost nakon primitka sažetka ugovora.

4. Informacije iz stavaka 1. i 3. postaju sastavni dio ugovora te se ne mijenjaju, osim ako se ugovorne stranke izričito dogovore drukčije.

5. Ako se usluge pristupa internetu ili javno dostupne interpersonalne komunikacijske usluge obračunavaju na temelju vremenskog razdoblja ili potrošene količine, njihovi pružatelji nude potrošačima mogućnost praćenja i kontrole uporabe svake od tih usluga. Ta mogućnost uključuje pristup pravodobnim informacijama o razini potrošnje usluga koje su uključene u tarifni plan. Pružatelji osobito obavješćuju potrošače prije dosezanja bilo kakvog ograničenja potrošnje koje su nadležna tijela utvrdila u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima, i koji su uključeni u njihov tarifni plan, te kada je usluga uključena u njihov tarifni plan u potpunosti iskorištena.

6. Države članice u svojem nacionalnom pravu mogu zadržati ili u njega uvesti odredbe kojima se od pružatelja usluga zahtijeva osiguravanje dodatnih informacija o razini potrošnje te odredbe za privremeno sprečavanje daljnjeg korištenja relevantnom uslugom u slučaju premašivanja financijskog ili količinskog ograničenja koje utvrdi nadležno tijelo.

7. Države članice i dalje mogu u svojem nacionalnom pravu zadržati ili u njega uvesti odredbe o aspektima koji nisu uređeni ovim člankom, posebice s ciljem odgovora na novonastale situacije.

▼B

Članak 103.

Transparentnost, uspoređivanje ponuda i objava informacija

1. U slučaju da pružatelji usluga pristupa internetu ili javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga takve usluge pružaju pod uvjetima poslovanja, nadležna tijela, ako je to relevantno u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelima, osiguravaju da svi takvi pružatelji ili samo nadležno tijelo, ako je to relevantno u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelom, objavljuju informacije iz Priloga IX. na jasan, sveobuhvatan i strojno čitljiv način te u formatu koji je dostupan krajnjim korisnicima s invaliditetom, u skladu s pravom Unije kojim se usklađuju zahtjevi za dostupnost proizvoda i usluga. Takve se informacije redovito ažuriraju. Nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima mogu utvrditi dodatne zahtjeve u pogledu oblika u kojem treba objaviti takve informacije. Navedene se informacije, na zahtjev, prije objave dostavljaju nadležnom tijelu i, ako je to relevantno, nacionalnom regulatornom tijelu.

2. Nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima osiguravaju da krajnji korisnici imaju besplatan pristup najmanje jednom neovisnom alatu za usporedbu koji im omogućuje usporedbu i evaluaciju različitih usluga pristupa internetu i javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga, te, ako je to primjenjivo, javno dostupnih brojevno neovisnih komunikacijskih usluga, u pogledu:

(a) cijena i tarifa usluga koje se pružaju u zamjenu za izravna novčana plaćanja koja su ponavljajuća ili se temelje na potrošnji; te

(b) kvalitete izvođenja usluge, ako je ponuđena minimalna kvaliteta usluge ili se od poduzetnika zahtijeva objavljivanje takvih informacija na temelju članka 104.

3. Alat za usporedbu iz stavka 2. mora:

(a) biti operativno neovisan od pružatelja takvih usluga, osiguravajući time da se prema svim pružateljima usluga jednako postupa u rezultatima pretraživanja;

(b) jasno otkrivati vlasnike i operatore alata za usporedbu;

(c) sadržavati jasne i objektivne kriterije na kojima se treba temeljiti usporedba;

(d) se služi jednostavnim i nedvosmislenim jezikom;

(e) pružati točne i ažurirane informacije te navoditi vrijeme posljednjeg ažuriranja;

▼B

(f) biti otvoren svakom pružatelju usluga pristupa internetu ili javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, koji je stavio na raspolaganje relevantne informacije, obuhvaćati širok raspon ponuda kojima je pokriven znatan dio tržišta te, u slučaju da predstavljene informacije ne pružaju potpun pregled tržišta, o tome navesti jasnu izjavu prije nego što prikaže rezultate;

(g) osiguravati učinkovit postupak za prijavljivanje netočnih informacija;

(h) omogućivati usporedbu cijena, tarifa i kvalitete izvođenja usluge među ponudama koje su dostupne potrošačima te, ako to zahtijevaju države članice, između tih ponuda i standardnih javno dostupnih ponuda namijenjenih drugim krajnjim korisnicima.

Nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima na zahtjev pružatelja alata certificiraju alate za usporedbu koji udovoljavaju uvjetima iz točaka od (a) do (h).

Treće strane imaju pravo besplatnog korištenja informacijama u otvorenim formatima podataka, koje objavljuju pružatelji usluga pristupa internetu /ili javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, kako bi se omogućila dostupnost takvih neovisnih alata za usporedbu.

4. Države članice mogu zahtijevati da pružatelji usluga pristupa internetu i/ili javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga besplatno šire informacije od javnog interesa postojećim i novim krajnjim korisnicima, prema potrebi sredstvima koje uobičajeno upotrebljavaju u komunikaciji s krajnjim korisnicima. U tom slučaju relevantna tijela javne vlasti pružaju te informacije od javnog interesa u standardiziranom formatu te one, među ostalim, obuhvaćaju sljedeće teme:

(a) najuobičajenije načine korištenja uslugama pristupa internetu i javno dostupnim brojevno utemeljenim interpersonalnim komunikacijskim uslugama za počinjenje nezakonitih radnji ili širenje štetnog sadržaja, osobito kada time dovodi u pitanje poštovanje prava i sloboda drugih, uključujući kršenja prava na zaštitu podataka, autorskog i srodnih prava te njihove pravne posljedice; i

(b) načine zaštite od rizika za osobnu sigurnost, privatnost i osobne podatke kod korištenja uslugama pristupa internetu i javno dostupnim brojevno utemeljenim interpersonalnim komunikacijskim uslugama.

▼B

Članak 104.

Kvaliteta usluge povezane s pristupom internetu i javno dostupnim interpersonalnim komunikacijskim uslugama

1. Nacionalna regulatorna tijela u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima mogu od pružatelja usluga pristupa internetu i javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga zahtijevati da za krajnje korisnike objave sveobuhvatne, usporedive, pouzdane, korisniku prilagođene i ažurirane informacije o kvaliteti njihovih usluga, u mjeri u kojoj se barem neki elementi mreže nalaze pod njihovom kontrolom izravno ili na temelju sporazuma o razini usluge u tu svrhu, te o mjerama koje su poduzete kako bi se osigurala jednakost u pristupu za krajnje korisnike s invaliditetom. Nacionalna regulatorna tijela u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima ujedno mogu od pružatelja javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga zahtijevati da obavijeste potrošače ako kvaliteta usluga koje pružaju ovisi o bilo kakvim vanjskim čimbenicima, kao što su kontrola prijenosa signala ili mrežna povezivost.

Navedene se informacije prije objave na zahtjev dostavljaju nacionalnim regulatornim tijelima i, ako je to relevantno, drugim nadležnim tijelima.

Te mjere za osiguravanje kvalitete usluge moraju biti u skladu s Uredbom (EU) 2015/2120.

2. Nacionalna regulatorna tijela u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima određuju, uzimajući u najvećoj mjeri smjernice BEREC-a, parametre kvalitete usluga koje treba mjeriti, primjenjive metode mjerenja, kao i sadržaj, oblik i način objave informacija, uključujući moguće mehanizme certificiranja kvalitete. Ako je to primjereno, upotrebljavaju se parametri, definicije i metode mjerenja iz Priloga X.

Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni ovog stavka i Priloga X., a nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, BEREC do 21. lipnja 2020. donosi smjernice koje sadrže pojedinosti o relevantnim parametrima kvalitete usluga, uključujući parametre relevantne za krajnje korisnike s invaliditetom, primjenjive metode mjerenja, sadržaj i format objave informacija te mehanizme certificiranja kvalitete.

Članak 105.

Trajanje i raskid ugovora

1. Države članice osiguravaju da se uvjetima i postupcima za raskid ugovora ne odvraća od promjene pružatelja usluga te da se ugovorima sklopljenima između potrošača i pružatelja javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koje nisu brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge niti su usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva, ne uvjetuje obvezujuće razdoblje dulje od 24 mjeseca. Države članice mogu donijeti ili zadržati odredbe kojima se uvjetuju kraća maksimalna ugovorna obvezujuća razdoblja.

▼B

Ovaj se stavak ne primjenjuje na trajanje ugovora o obročnom plaćanju kada je potrošač u zasebnom ugovoru pristao na obročna plaćanja isključivo za postavljanje fizičke veze, posebice, s mrežama vrlo velikog kapaciteta. Ugovor o obročnom plaćanju za postavljanje fizičke veze ne uključuje terminalnu opremu, kao što je ruter ili modem i ne sprečava potrošače da ostvare svoja prava na temelju ovog članka.

2. Stavak 1. primjenjuje se i na krajnje korisnike koji su mikropoduzetnici, mali poduzetnici ili neprofitne organizacije, osim ako nisu izrijekom pristali na odricanje od tih odredaba.

3. Ako se ugovorom ili nacionalnim pravom predviđa automatsko produljenje ugovora s fiksnim trajanjem za elektroničke komunikacijske usluge, koje nisu brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge niti su usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga između strojeva, države članice osiguravaju da nakon takvog produljenja krajnji korisnici imaju pravo na raskid ugovora u bilo kojem trenutku uz maksimalni otkazni rok od mjesec dana koji su utvrdile države članice, i bez bilo kakvih troškova, uz iznimku pristojbi za primanje usluge tijekom otkaznog roka. Prije automatskog produljenja ugovora pružatelji na razumljiv način i pravodobno te na trajnom nosaču podataka obavješćuju krajnje korisnike o prestanku ugovorne obveze i o načinima raskida ugovora. Uz navedeno, pružatelji istodobno krajnje korisnike savjetuju o najboljim tarifama u vezi sa svojim uslugama. Pružatelji krajnjim korisnicima pružaju informacije o najboljim tarifama najmanje jednom godišnje.

4. Krajnji korisnici imaju pravo raskinuti svoj ugovor bez dodatnih troškova nakon obavijesti o promjenama ugovornih uvjeta koje je predložio pružatelj javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge, osim ako su predložene promjene isključivo u korist krajnjeg korisnika ili su isključivo administrativne naravi i ne utječu negativno na krajnjeg korisnika ili su izravno propisane pravom Unije ili nacionalnim pravom.

Pružatelji obavješćuju krajnje korisnike najmanje mjesec dana unaprijed o svakoj promjeni ugovornih uvjeta te istodobno o njihovu pravu na raskid ugovora bez dodatnih troškova ako ne prihvaćaju nove uvjete. Pravo na raskid ugovora može se ostvariti u roku od mjesec dana nakon obavješćivanja. Države članice mogu taj rok produljiti za tri mjeseca. Države članice osiguravaju da se obavješćivanje izvodi na jasan i razumljiv način i na trajnom mediju.

5. Svako znatno odstupanje, koje je trajno ili se često ponavlja, između stvarne izvedbe elektroničke komunikacijske usluge, koja nije usluga pristupa internetu niti brojevno neovisna interpersonalna komunikacijska usluga, i izvedbe navedene u ugovoru smatra se osnovom za aktiviranje pravnih sredstava koja su potrošaču dostupna u skladu s nacionalnim pravom, uključujući pravo na besplatan raskid ugovora.

▼B

6. Ako krajnji korisnik ima pravo na raskid ugovora za javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu, koja nije brojevno neovisna interpersonalna komunikacijska usluga, prije isteka dogovorenog ugovornog razdoblja na temelju ove Direktive ili drugih odredaba prava Unije ili odredaba nacionalnog prava, krajnji korisnik ne plaća nikakvu nadoknadu, osim one za zadržanu subvencioniranu terminalnu opremu.

Ako krajnji korisnik odluči zadržati terminalnu opremu obuhvaćenu ugovorom u trenutku njegova sklapanja, nastala nadoknada ne smije premašivati njezinu vrijednost *pro rata temporis* kako je dogovorena u trenutku sklapanja ugovora ili preostali dio naknade za uslugu do isteka ugovora, ovisno o tome koji je iznos manji.

Države članice mogu utvrditi druge metode izračuna visine nadoknade, uz uvjet da takve metode ne rezultiraju razinom nadoknade koja premašuje onu izračunatu u skladu s drugim podstavkom.

Pružatelj, u trenutku koji utvrde države članice, a najkasnije po plaćanju nadoknade, besplatno uklanja sve uvjete u vezi s korištenjem terminalnom opremom na drugim mrežama.

7. Kad je riječ o uslugama prijenosa koje se koriste za usluge komunikacije između strojeva, pravima iz stavaka 4. i 6. smiju se koristiti samo krajnji korisnicima koji su potrošači, mikropoduzetnici, mali poduzetnici ili neprofitne organizacije.

Članak 106.

Promjena pružatelja i prenosivost broja

1. U slučaju promjene pružatelja usluga pristupa internetu, dotični pružatelji krajnjem korisniku pružaju odgovarajuće informacije prije i tijekom postupka promjene pružatelja te osiguravaju neprekinutost usluge pristupa internetu, osim ako je to tehnički neizvedivo. Novi pružatelj osigurava da se aktivacija usluge pristupa internetu odvije u najkraćem mogućem roku na datum i u roku koji su izričito dogovoreni s krajnjim korisnikom. Zamijenjeni pružatelj nastavlja pružati svoje usluge pristupa internetu pod istim uvjetima sve dok novi pružatelj ne aktivira svoje usluge pristupa internetu. Prekid pružanja usluge tijekom postupka promjene pružatelja usluga ne smije trajati dulje od jednog radnog dana.

Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju učinkovitost i jednostavnost postupka promjene pružatelja za krajnjeg korisnika.

2. Države članice osiguravaju da svi krajnji korisnici s brojevima obuhvaćenima nacionalnim planom numeriranja imaju pravo, na zahtjev, zadržati svoje brojeve neovisno o poduzetniku koji pruža uslugu, u skladu s dijelom C Priloga VI.

▼B

3. Ako krajnji korisnik raskine ugovor, države članice krajnjem korisniku osiguravaju mogućnost da prenese broj obuhvaćen nacionalnim planom numeriranja kod drugog pružatelja tijekom najmanje mjesec dana od datuma raskida, osim ako se krajnji korisnik odrekne tog prava.

4. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da određivanje cijena među pružateljima usluga u vezi s osiguravanjem prenosivosti broja ovisi o trošku te da se nikakve izravne pristojbe ne zaračunavaju krajnjim korisnicima.

5. Prenošenje brojeva i njihova kasnija aktivacija obavljaju se u najkraćem mogućem roku na datum koji je izričito dogovoren s krajnjim korisnikom. U svakom slučaju, krajnjim korisnicima koji su sklopili ugovor za prenošenje broja na novog pružatelja, taj se broj aktivira u roku od jednog radnog dana od datuma dogovorenoga s krajnjim korisnikom. U slučaju da postupak prenošenja broja nije uspješan, zamijenjeni pružatelj ponovno aktivira broj i povezane usluge krajnjeg korisnika sve do uspješnog završetka postupka prenošenja broja. Zamijenjeni pružatelj nastavlja pružati svoje usluge pod istim uvjetima poslovanja do aktivacije usluga novog pružatelja. U svakom slučaju, prekid pružanja usluge tijekom postupka promjene pružatelja usluga i prenošenja brojeva ne smije trajati dulje od jednog radnog dana. Operatori čijim se pristupnim mrežama ili opremom koriste zamijenjeni ili novi pružatelj, ili oboje, osiguravaju da nema prekida usluge kojim bi se odgodio postupak promjene pružatelja i prenošenja broja.

6. Novi pružatelj vodi postupak promjene pružatelja i prenošenja broja utvrđen u stavcima 1. i 5. te novi i zamijenjeni pružatelj međusobno surađuju u dobroj vjeri. Oni ne smiju odgađati niti zlorabiti postupke promjene pružatelja i prenošenja broja niti smiju prenositi brojeve ili mijenjati krajnje korisnike bez njihova izričitoga pristanka. Ugovori krajnjih korisnika sa zamijenjenim pružateljem automatski se raskidaju čim završi postupak promjene pružatelja.

Nacionalna regulatorna tijela mogu uspostaviti pojedinosti postupaka promjene pružatelja i prenošenja broja, uzimajući u obzir nacionalne odredbe o ugovorima, tehničku izvedivost i potrebu za održavanjem neprekinutosti usluge za krajnje korisnike. To uključuje zahtjev da se prenošenje broja obavi na daljinu, ako je to tehnički izvedivo, osim ako krajnji korisnik zahtijeva drukčije. Nacionalna regulatorna tijela mogu poduzeti i primjerene mjere kojima se osigurava odgovarajuće informiranje i zaštita krajnjih korisnika tijekom cijelog postupka promjene pružatelja i prenošenja broja te sprečavanje promjene pružatelja protiv volje krajnjih korisnika.

Zamijenjeni pružatelji potrošačima na njihov zahtjev daju povrat cjelokupnog preostalog iznosa unaprijed plaćenih usluga. Na povrat se može zaračunati naknada samo ako je tako predviđeno u ugovoru. Takva naknada mora biti proporcionalna i primjerena stvarnim troškovima koji nastaju za zamijenjenoga pružatelja pri davanju povrata.

▼B

7. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama u slučaju da pružatelj ne ispunjava obveze utvrđene u ovom članku, uključujući odgodu postupka prenošenja broja ili zlouporabe prenošenja broja, koje izvodi pružatelj ili koje se izvodi u njegovo ime.

8. Države članice utvrđuju pravila o nadoknadi koju krajnjim korisnicima plaćaju njihovi pružatelji na jednostavan načini pravodobno u slučaju da pružatelj ne ispunjava obveze utvrđene u ovom članku te u slučaju odgode u postupku prenošenja broja ili promjene pružatelja ili zlouporaba prenošenja broja i promjene pružatelja, te u slučaju propuštanja dogovorenoga termina za pružanje usluge i instalaciju.

9. Uz informacije koje se zahtijevaju na temelju Priloga VIII., države članice osiguravaju da su krajnji korisnici odgovarajuće obaviješteni o postojanju tog prava na nadoknadu iz stavaka 7. i 8.

Članak 107.

Ponude u paketu

1. Ako paket usluga ili paket usluga i terminalne opreme koji se nudi potrošaču sadrži najmanje uslugu pristupa internetu ili javno dostupne brojevno utemeljene interpersonalne komunikacijske usluge, članak 102. stavak 3., članak 103. stavak 1., članak 105. i članak 106. stavak 1. primjenjuju se na sve elemente paketa, uključujući, mutatis mutandis, one elemente koji inače nisu obuhvaćeni tim odredbama.

2. Ako potrošač na temelju prava Unije ili nacionalnog prava u skladu s pravom Unije ima pravo raskinuti bilo koji element paketa kako je navedeno u stavku 1. prije isteka dogovorena ugovornog roka zbog neusklađenosti s ugovorom ili nepružanja usluge, države članice potrošaču osiguravaju pravo da raskine ugovor u pogledu svih elemenata paketa.

3. Pretplatom na dodatne usluge ili terminalnu opremu, koje pruža ili distribuira isti pružatelj usluga pristupa internetu ili javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga, ne produljuje se početno trajanje ugovora kojem se takve usluge ili terminalna oprema dodaju, osim ako potrošač izričito pristane na to pri uzimanju pretplate na dodatne usluge ili terminalnu opremu.

4. Stavci 1. i 3. primjenjuju se na krajnje korisnike koji su mikropoduzetnici, mali poduzetnici ili neprofitne organizacije, osim ako su izričito pristali odreći se tih odredaba u cijelosti ili dijelom.

5. Države članice mogu primijeniti stavak 1. i u pogledu ostalih odredaba iz ove glave.

▼B

Članak 108.

Dostupnost usluga

Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale najveću moguću dostupnost usluga glasovnih komunikacija i usluga pristupa internetu koje se pružaju putem javnih elektroničkih komunikacijskih mreža u slučaju izuzetno teškog kvara mreže ili u slučajevima više sile. Države članice osiguravaju da pružatelji usluga glasovnih komunikacija poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurali neprekinut pristup hitnim službama i neprekinut prijenos javnih upozorenja.

Članak 109.

Komunikacije prema hitnim službama i jedinstveni europski broj za hitne slučajeve

1. Države članice osiguravaju da svi krajnji korisnici usluge navedene u stavku 2., uključujući i korisnike javnih glasovnica, imaju mogućnost besplatnog pristupa hitnim službama putem komunikacija prema hitnim službama, bez uporabe bilo kakvih sredstava plaćanja, korištenjem jedinstvenim europskim brojem za hitne slučajeve „112” i bilo kojim drugim nacionalnim brojem za hitne slučajeve koji su utvrdile države članice.

Države članice promiču pristup hitnim službama preko jedinstvenog europskog broja za za hitne slučajeve „112” iz elektroničkih komunikacijskih mreža koje nisu javno dostupne no kojima se omogućuju pozivi prema javnim mrežama, osobito ako poduzetnik koji je odgovoran za tu mrežu ne osigurava alternativan i jednostavan pristup hitnoj službi.

2. Države članice nakon savjetovanja s nacionalnim regulatornim tijelima, hitnim službama i pružateljima elektroničkih komunikacijskih usluga, osiguravaju da pružatelji javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga, ako se tim uslugama krajnjim korisnicima omogućuju pozivi prema broju iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeriranja, pruže pristup hitnim službama putem komunikacija prema hitnim službama putem najprimjerenijeg PSAP-a.

3. Države članice osiguravaju da se na sve komunikacije prema hitnim službama upućene na jedinstveni europski broj za hitne slučajeve „112” primjereno odgovara te da se obrađuju na način koji je najprimjereniji nacionalnoj organizaciji sustava hitnih službi. Na takve se komunikacije prema hitnim službama mora odgovarati te se one moraju obrađivati barem jednakom brzinom i učinkovitošću kao i komunikacije prema hitnim službama na nacionalne brojeve za hitne slučajeve, ako se oni nastave upotrebljavati.

4. Do 21. prosinca 2020. i svake dvije godine nakon toga Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o učinkovitosti provedbe europskog broja za hitne slučajeve „112”.

▼B

5. Države članice osiguravaju da krajnji korisnici s invaliditetom imaju pristup hitnim službama koji je dostupan putem komunikacija prema hitnim službama te je jednak pristupu drugih krajnjih korisnika u skladu s pravom Unije kojim se usklađuju zahtjevi za dostupnost proizvoda i usluga. Komisija te nacionalna regulatorna ili druga nadležna tijela poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da tijekom putovanja u drugoj državi članici krajnji korisnici s invaliditetom imaju pristup hitnim službama uz jednake uvjete kao i drugi krajnji korisnici, ako je to izvedivo, bez prethodne registracije. Tim se mjerama nastoji osigurati interoperabilnost u svim državama članicama te se one u najvećoj mogućoj mjeri moraju temeljiti na europskim normama ili specifikacijama utvrđenima u skladu s člankom 39. Takvim mjerama ne sprečava se države članice da donesu dodatne zahtjeve radi ostvarivanja ciljeva iz ovog članka.

6. Države članice osiguravaju da su informacije o lokaciji pozivatelja stavljene na raspolaganje najprikladnijem PSAP-u bez odgode nakon uspostavljanja komunikacije prema hitnim službama. To uključuje informacije o lokaciji na temelju mreže te, ako je to izvedivo, informacije o lokaciji pozivatelja koje se dobivaju iz mobilnog uređaja. Države članice osiguravaju da su utvrđivanje i prijenos informacija o lokaciji pozivatelja besplatni za krajnjeg korisnika i PSAP u pogledu svih komunikacija prema hitnim službama na jedinstveni europski broj za hitne slučajeve „112”. Države članice mogu proširiti opseg te obveze tako da se odnosi i na komunikacije prema hitnim službama na nacionalne brojeve za hitne slučajeve. Nadležna regulatorna tijela, koja se, prema potrebi, savjetuju s BEREC-om, utvrđuju kriterije za preciznost i pouzdanost informacija o lokaciji pozivatelja.

7. Države članice osiguravaju da su krajnji korisnici odgovarajuće obaviješteni o postojanju i uporabi jedinstvenog europskog broja za hitne slučajeve „112”, kao i o njegovim značajkama pristupačnosti, među ostalim i putem inicijativa koje su posebno namijenjene osobama koje putuju iz jedne države članice u drugu i krajnjim korisnicima s invaliditetom. Te se informacije pružaju u lako dostupnim formatima koji su prilagođeni različitim vrstama invaliditeta. Komisija podupire i dopunjuje djelovanje država članica.

8. Kako bi se osigurao učinkovit pristup hitnim službama komunikacijom prema jedinstvenom europskom broju za hitne slučajeve „112” u državama članicama, Komisija, nakon što provede savjetovanje s BEREC-om, donosi delegirane akte u skladu s člankom 117., kojima se dopunjuju stavci 2., 5. i 6. ovoga članka, o mjerama potrebnima za osiguravanje kompatibilnosti, interoperabilnosti, kvalitete, pouzdanosti i neprekinutosti komunikacija prema hitnim službama u Uniji u pogledu rješenja za utvrđivanje lokacije pozivatelja, pristupa za krajnje korisnike s invaliditetom i preusmjeravanje poziva na najprikladniji PSAP. Prvi takvi delegirani akt donosi se do 21. prosinca 2022.

Pri donošenju delegiranih akata ne dovodi se u pitanje organizacija hitnih službi, niti se na nju utječe, ona ostaje u isključivoj nadležnosti država članica.

▼B

Komisija vodi bazu podataka s brojevima hitnih službi država članica u formatu E.164, kako bi se osiguralo da hitne službe u različitim državama članicama mogu stupiti u kontakt jedna s drugom, u slučaju da takvu bazu podataka ne vodi druga organizacija.

Članak 110.

Sustav upozoravanja javnosti

1. Ako postoje sustavi upozoravanja javnosti u vezi s trenutačnim ili nastupajućim izvanrednim okolnostima i katastrofama velikih razmjera, države članice do 21. lipnja 2022. osiguravaju da pružatelji brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga u mreži pokretnih komunikacija dostavljaju javna upozorenja dotičnim krajnjim korisnicima.

2. Neovisno o stavku 1., države članice mogu odrediti da se upozorenja javnosti dostavljaju putem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koje nisu usluge iz stavka 1. niti su usluge radiodifuzije, ili s pomoću mobilne aplikacije koja se temelji na usluzi pristupa internetu, uz uvjet da je sustav upozoravanja javnosti jednako učinkovit u smislu pokrivenosti i kapaciteta za stupanje u kontakt s krajnjim korisnicima, među ostalim i onima koji se samo privremeno nalaze u dotičnom području, pri čemu se u najvećoj mogućoj mjeri uvažavaju smjernice BEREC-a. Krajnji korisnici moraju moći na laki način primiti upozorenja javnosti.

Do 21. lipnja 2020. i nakon savjetovanja s tijelima nadležnima za PSAP-ove, BEREC objavljuje smjernice o tome kako procijeniti je li učinkovitost sustavâ upozoravanja javnosti iz ovog stavka jednaka učinkovitosti onih iz stavka 1.

Članak 111.

Jednaki pristup i izbor za krajnje korisnike s invaliditetom

1. Države članice osiguravaju da nadležna tijela utvrde zahtjeve koje pružatelji javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga trebaju zadovoljiti kako bi se osiguralo da krajnji korisnici s invaliditetom:

(a) imaju pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama, uključujući povezane ugovorne informacije koje se pružaju na temelju članka 102., koje su jednake uslugama koje su dostupne većini krajnjih korisnika; i

(b) imaju na izbor odgovarajući izbor poduzetnika i usluga koji su dostupni većini krajnjih korisnika.

2. Države članice pri poduzimanju mjera iz stavka 1. ovoga članka potiču usklađenost s relevantnim normama ili specifikacijama utvrđenima u skladu s člankom 39.

▼B

Članak 112.

Usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika

1. Države članice osiguravaju da svi pružatelji brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga koji dodjeljuju brojeve iz plana numeriranja udovoljavaju svim razumnim zahtjevima za stavljanje na raspolaganje relevantnih informacija u dogovorenom formatu, pod uvjetima koji su pošteni, objektivni, nediskriminirajući i ovise o trošku, za potrebe pružanja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika.

2. Nacionalna regulatorna tijela ovlaštena su propisati obveze i uvjete poduzetnicima koji kontroliraju pristup krajnjih korisnika pri pružanju usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika u skladu s člankom 61. Takve obveze i uvjeti moraju biti objektivni, pravedni, nediskriminirajući i transparentni.

3. Države članice ne smiju zadržati nikakva regulatorna ograničenja kojima se krajnje korisnike u jednoj državi članici sprečava da izravno pristupe uslugama davanja obavijesti o brojevima pretplatnika u drugoj državi članici putem glasovnog poziva ili tekstualne poruke (SMS) te poduzimaju mjere kako bi osigurale takav pristup u skladu s člankom 97.

4. Ovaj članak primjenjuje se ovisno o zahtjevima prava Unije o zaštiti osobnih podataka i privatnosti te, osobito, članka 12. Direktive 2002/58/EZ.

Članak 113.

Interoperabilnost automobilskih radioprijamnika, potrošačkih radioprijamnika i potrošačke digitalne televizijske opreme

1. Države članice osiguravaju interoperabilnost automobilskih radioprijamnika i potrošačke digitalne televizijske opreme u skladu s Prilogom XI.

2. Države članice mogu donijeti mjere za osiguravanje interoperabilnosti drugih potrošačkih radioprijamnika, pri čemu ograničavaju učinak na tržište prijamnike radijske difuzije te osiguravaju da se takve mjere ne primjenjuju na proizvode koji sadržavaju radioprijamnik samo pomoćne naravi, kao što su pametni telefoni, te na opremu kojom se koriste radioamateri.

3. Države članice potiču pružatelje digitalnih televizijskih usluga da, ako je to primjereno, osiguraju interoperabilnost digitalne televizijske opreme koju stavljaju na raspolaganje krajnjim korisnicima kako bi se, ako je to tehnički izvedivo, terminalna oprema ponovno mogla upotrijebiti kod drugih pružatelja digitalnih televizijskih usluga.

▼B

Ne dovodeći u pitanje članak 5. stavak 2. Direktive 2012/19/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([1]), države članice osiguravaju da krajnji korisnici nakon raskida ugovora digitalnu televizijsku opremu mogu vratiti u okviru besplatnog i jednostavnoga postupka, osim ako pružatelj dokaže da je ona u potpunosti interoperabilna s uslugama digitalne televizije drugih pružatelja, među ostalim novog pružatelja krajnjeg korisnika.

Za digitalnu televizijsku opremu, koja udovoljava usklađenim normama čiji su referentni brojevi objavljeni u *Službenom listu Europske unije*, ili dijelovima tih normi, smatra se da je usklađena sa zahtjevom u pogledu interoperabilnosti iz drugog podstavka, koji je obuhvaćen tim normama ili dijelovima tih normi.

Članak 114.

„Obveze prijenosa”

1. Države članice mogu poduzetnicima koji su u njihovoj nadležnosti i koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge, koje se upotrebljavaju za distribuciju radijskih ili televizijskih radiodifuzijskih kanala za javnost, propisati razumne „obveze prijenosa” utvrđenih radijskih i televizijskih radiodifuzijskih kanala i povezanih komplementarnih usluga, osobito usluga pristupa, kako bi se omogućio odgovarajući pristup krajnjim korisnicima s invaliditetom, te podataka kojima se podržavaju usluge umrežene televizije i elektroničkih programskih vodiča, kada se znatan broj krajnjih korisnika takvih mreža i usluga njima koristi kao primarnim načinom primanja radijskih i televizijskih radiodifuzijskih kanala. Takve se obveze propisuju samo ako su nužne za ispunjavanje ciljeva od općeg interesa, kako ih je jasno utvrdila svaka država članica, te one moraju biti proporcionalne i transparentne.

2. Do 21. prosinca 2019. i svakih pet godina nakon toga, države članice preispituju obveze iz stavka 1., osim ako su takvo preispitivanje provele unutar prethodne četiri godine.

3. Ni stavkom 1. ovoga članka niti člankom 59. stavkom 2. ne dovodi se u pitanje sposobnost država članica da eventualno utvrde odgovarajuću nadoknadu u vezi s mjerama koje se poduzimaju u skladu s ovim člankom, pri čemu osiguravaju da u sličnim okolnostima nema diskriminacije u pogledu postupanja pružatelja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga. Ako je predviđena nadoknada, države članice osiguravaju da je obveza isplate nadoknade, uključujući, ako je to relevantno, kriterije za njezin izračun, jasno utvrđena nacionalnim pravom. Države članice ujedno osiguravaju da se ona primjenjuje na proporcionalan i transparentan način.

([1]) Direktiva 2012/19/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO) (SL L 197, 24.7.2012., str. 38.).

▼B

Članak 115.

Osiguravanje dodatnih mogućnosti

1. Ne dovodeći u pitanje članak 88. stavak 2., države članice osiguravaju da nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima imaju mogućnost zatražiti od pružatelja usluga pristupa internetu ili javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga da besplatno stave na raspolaganje sve dodatne mogućnosti navedene u dijelu B Priloga VI., ili dio takvih mogućnosti, ovisno o tehničkoj izvedivosti, kao i sve dodatne mogućnosti navedene u dijelu A Priloga VI., ili dio takvih mogućnosti.

2. Prilikom primjene stavka 1. države članice mogu postupiti i izvan popisa dodatnih mogućnosti u dijelovima A i B Priloga VI.,, kako bi osigurale višu razinu zaštite potrošača.

3. Država članica može odlučiti ne primjenjivati stavak 1. na cijelom svom državnom području, ili njegovu dijelu, ako smatra, uzevši u obzir mišljenja zainteresiranih strana, kako postoji dostatan pristup tim mogućnostima.

Članak 116.

Prilagodba prilogâ

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 117. o izmjeni prilogâ V., VI., IX., X. i XI. kako bi se uvažio tehnološki i društveni razvoj ili promjene u potražnji na tržištu.

DIO IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 117.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 75., 109. i 116. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od 20. prosinca 2018. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 75., 109. i 116. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

▼B

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 75., 109. i 116. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 118.

Odbor

1. Komisiji pomaže odbor („Odbor za komunikacije”). Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

2. Za provedbene akte iz članka 28. stavka 4. drugog podstavka Komisiji pomaže Odbor za radiofrekvencijski spektar osnovan na temelju članka 3. stavka 1. Odluke br. 676/2002/EZ. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Kada se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva član odbora. U tom slučaju predsjednik saziva sjednicu odbora u razumnom roku.

4. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011, uzimajući u obzir članak 8.

Kada se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva član odbora. U tom slučaju predsjednik saziva sjednicu odbora u razumnom roku.

Članak 119.

Razmjena informacija

1. Komisija Odboru za komunikacije dostavlja sve relevantne informacije o ishodu redovnih savjetovanja s predstavnicima mrežnih operatora, pružatelja usluga, korisnika, potrošača, proizvođača i sindikata, kao i trećih zemalja i međunarodnih organizacija.

▼B

2. Odbor za komunikacije, uzimajući u obzir politiku Unije o elektroničkim komunikacijama, potiče razmjenu informacija među državama članicama i između država članica i Komisije o stanju i razvoju regulativnih aktivnosti u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama.

Članak 120.

Objava informacija

1. Države članice osiguravaju javno objavljivanje ažuriranih informacija u vezi s provedbom ove Direktive na način da je svim zainteresiranim stranama zajamčen jednostavan pristup tim informacijama. One objavljuju obavijest u svojim nacionalnim službenim listovima u kojoj se opisuje kako i gdje se te informacije objavljuju. Prva takva obavijest objavljuje se prije 21. prosinca 2020., a nakon toga obavijest se objavljuje svaki put kad nastupi promjena tamo navedenih informacija.

2. Države članice Komisiji dostavljaju primjerak svih takvih obavijesti u trenutku njihova objavljivanja. Ako je to primjereno, Komisija dostavlja te informacije Odboru za komunikacije.

3. Države članice osiguravaju da se sve relevantne informacije o pravima, uvjetima, postupcima, pristojbama, naknadama i odlukama u vezi s općim ovlaštenjima, pravima korištenja i pravima o instaliranju opreme objavljuju i ažuriraju na prikladan način kako bi se svim zainteresiranim stranama omogućio jednostavan pristup tim informacijama.

4. Ako se informacije iz stavka 3. čuvaju na različitim upravnim razinama, osobito informacije u pogledu postupaka i uvjeta za prava na instalaciju opreme, nadležno tijelo ulaže sve razumne napore, uzimajući u obzir troškove koji iz toga proizlaze, da izradi pregled svih takvih informacija prilagođen korisniku, uključujući informacije o relevantnim državnim razinama i odgovornim tijelima, s ciljem olakšavanja podnošenja zahtjeva za dodjelu prava na instalaciju opreme.

5. Države članice osiguravaju da se posebne obveze propisane poduzetnicima na temelju ove Direktive objavljuju te da se utvrde specifična tržišta proizvoda i usluga i geografska tržišta. Podložno potrebi zaštite komercijalne povjerljivosti, one osiguravaju da ažurirane informacije budu javno dostupne na način da je svim zainteresiranim stranama zajamčen jednostavan pristup tim informacijama.

6. Države članice dostavljaju Komisiji informacije koje učine javno dostupnim na temelju stavka 5. Komisija te informacije stavlja na raspolaganje u izravno dostupnom obliku te, ako je to primjereno, dostavlja ih Odboru za komunikacije.

▼B

Članak 121.

Obavješćivanje i praćenje

1. Nacionalna regulatorna tijela do 21. prosinca 2020. te odmah nakon bilo kakve kasnije promjene obavješćuju Komisiju o nazivima poduzetnika koji su određeni kao poduzetnici koji imaju obvezu pružanja univerzalne usluge na temelju članka 85. stavka 2., članaka 86. ili 87.

2. Nacionalna regulatorna tijela obavješćuju Komisiju o nazivima poduzetnika koji su određeni kao poduzetnici sa značajnom tržišnom snagom za potrebe ove Direktive i obvezama koje su im propisane na temelju ove Direktive. Komisiju se bez odgode obavješćuje o svim promjenama koje utječu na obveze propisane poduzetnicima ili o poduzetnicima na koja utječe ova Direktiva.

Članak 122.

Postupci preispitivanja

1. Do 21. prosinca 2025. i svakih pet godina nakon toga, Komisija preispituje funkcioniranje ove Direktive te o tome izvješćuje Europski parlament i Vijeće.

Tim se preispitivanjima osobito ocjenjuju učinak koji članak 61. stavak 3. i članci 76., 78. i 79. imaju na tržište te jesu li ex ante intervencijske ovlasti i druge intervencijske ovlasti na temelju ove Direktive dostatne kako bi se nacionalnim regulatornim tijelima omogućilo rješavanje oligopolnih tržišnih struktura protivnih propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, kao i daljnje ostvarivanje koristi za krajnje korisnike na temelju nastavka jačanja tržišnog natjecanja na tržištima elektroničkih komunikacija.

U tu svrhu Komisija može od država članica zatražiti informacije, koje su one dužne dostaviti bez nepotrebne odgode.

2. Do 21. prosinca 2025. i svakih pet godina nakon toga, Komisija preispituje opseg univerzalne usluge, osobito kako bi Europskom parlamentu i Vijeću predložila promjenu opsega ili njegovo ponovno utvrđivanje.

To preispitivanje poduzima se u kontekstu društvenog, gospodarskog i tehnološkog razvoja, pri čemu se uzimaju u obzir, među ostalim, mobilnost i brzina prijenosa podataka u kontekstu dominantnih tehnologija kojima se koristi većina krajnjih korisnika. Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u vezi s ishodom preispitivanja.

3. Do 21. prosinca 2021. i svake tri godine nakon toga BEREC objavljuje mišljenje o nacionalnoj provedbi i funkcioniranju općeg ovlaštenja te o njihovu učinku na funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

▼B

Komisija može, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir mišljenje BEREC-a, objaviti izvješće o primjeni dijela I. glave II. poglavlja II. i Priloga I. te može podnijeti zakonodavni prijedlog za izmjenu tih odredaba ako to smatra potrebnim za uklanjanje prepreka pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

Članak 123.

Poseban postupak preispitivanja prava krajnjih korisnika

1. BEREC prati tržišna i tehnološka kretanja u vezi s različitim vrstama elektroničkih komunikacijskih usluga te do 21. prosinca 2021. i svake tri godine nakon toga, ili na obrazloženi zahtjev najmanje dvije svoje države članice, objavljuje mišljenje o takvim kretanjima i o njihovu učinku na primjenu dijela III. glave III.

U okviru tog mišljenja BEREC procjenjuje u kojoj mjeri se dijelom III. glavom III. ispunjavaju ciljevi iz članka 3. Tim mišljenjem osobito se uzima u obzir područje primjene dijela III. glave III. u pogledu obuhvaćenih vrsta elektroničkih komunikacijskih usluga. Za potrebe svojeg mišljenja BEREC osobito analizira:

(a) mjeru u kojoj krajnji korisnici svih elektroničkih komunikacijskih usluga imaju mogućnost donijeti samostalne i utemeljene odluke, među ostalim i na temelju potpunih ugovornih informacija, te mjeru u kojoj imaju mogućnost lako promijeniti pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga;

(b) mjeru u kojoj zbog nedostatka mogućnosti iz točke (a) dolazi do narušavanja tržišta ili nastaje šteta za krajnje korisnike;

(c) mjeru u kojoj je zbog nedostatka interoperabilnosti ili tehnološkog razvoja osjetno ugrožen učinkovit pristup hitnim službama, osobito zbog povećane uporabe brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga;

(d) vjerojatan trošak svih mogućih ponovnih prilagodbi obveza iz dijela III. glave III. ili učinak na inovacije za pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga.

2. Komisija, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir mišljenje BEREC-a, objavljuje izvješće o primjeni dijela III. glave III. i podnosi zakonodavni prijedlog za izmjenu te glave ako smatra da je to potrebno radi osiguravanja daljnjeg ispunjavanja ciljeva iz članka 3.

Članak 124.

Prenošenje

1. Države članice do 21. prosinca 2020. donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.

Države članice primjenjuju te mjere od 21. prosinca 2020.

▼B

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. One sadržavaju i izjavu da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na direktive stavljene izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. Države članice određuju načine tog upućivanja i oblik te izjave.

2. Odstupajući od stavka 1. ovoga članka, članak 53. stavci 2., 3. i 4. ove Direktive primjenjuju se od 20. prosinca 2018. ako su tehničkim provedbenim mjerama u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ utvrđeni usklađeni uvjeti kako bi se omogućila uporaba radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopojasne mreže i usluge. U odnosu na pojaseve radiofrekvenijskog spektra u pogledu kojih usklađeni uvjeti nisu utvrđeni do 20. prosinca 2018., članak 53. stavci 2., 3. i 4. ove Direktive primjenjuju se od datuma donošenja tehničkih provedbenih mjera u skladu s člankom 4. Odluke br. 676/2002/EZ.

Odstupajući od stavka 1. ovog članka, države članice primjenjuju mjere potrebne za usklađivanje s člankom 54. od 31. prosinca 2020.

3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 125.

Stavljanje izvan snage

Direktive 2002/19/EZ, 2002/20/EZ, 2002/21/EZ, 2002/22/EZ, navedene u Prilogu XII. dijelu A, stavljaju se izvan snage s učinkom od 21. prosinca 2020., ne dovodeći u pitanje obveze država članica u pogledu rokova za prenošenje u nacionalno pravo i datuma početka primjene direktiva navedenih u Prilogu XII. dijelu B.

Članak 5. Odluke 243/2012/EU briše se s učinkom od 21. prosinca 2020.

Upućivanja na direktive stavljene izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga XIII.

Članak 126.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu trećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 127.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

▼B

PRILOG I.

POPIS UVJETA POVEZANIH S OPĆIM OVLAŠTENJIMA, PRAVIMA KORIŠTENJA RADIOFREKVENCIJSKIM SPEKTROM I PRAVIMA KORIŠTENJA BROJEVNIM RESURSIMA

Ovim Prilogom predviđa se potpuni popis uvjeta koji se mogu priložiti općim ovlaštenjima za elektroničke komunikacijske mreže i usluge, uz iznimku brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, (dio A), elektroničkih komunikacijskih mreža (dio B), elektroničkih komunikacijskih usluga, uz iznimku brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, (dio C) te prava korištenja radiofrekvencijskim spektrom (dio D) i prava korištenja brojevnim resursima (dio E).

A Opći uvjeti koji se mogu priložiti općem ovlaštenju

1. Administrativne pristojbe u skladu s člankom 16.

2. Zaštita osobnih podataka i privatnosti svojstvena području elektroničkih komunikacija u skladu s Direktivom 2002/58/EZ

3. Informacije koje treba pružiti na temelju postupka obavješćivanja u skladu s člankom 12. i za druge namjene koje su navedene u članku 21.

4. Omogućivanje legalnoga presretanja od strane nadležnih nacionalnih tijela u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 i Direktivom 2002/58/EZ.

5. Uvjeti uporabe za komunikacije tijela javne vlasti prema široj javnosti radi upozorenja javnosti na neposredne prijetnje i za ublažavanje posljedica katastrofa velikih razmjera.

6. Uvjeti uporabe tijekom katastrofa velikih razmjera ili nacionalnih kriznih situacija radi osiguravanja komunikacije između hitnih službi i tijela vlasti.

7. Obveze pristupa koje nisu obveze predviđene u članku 13., koje se primjenjuju na poduzetnike koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge.

8. Mjere osmišljene radi osiguravanja usklađenosti s normama ili specifikacijama iz članka 39.

9. Obveze transparentnosti za pružatelje javnih elektroničkih komunikacijskih mreža, koji pružaju javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge za osiguravanje povezivosti s kraja na kraj u skladu s ciljevima i načelima utvrđenima u članku 3. i, kada je to nužno i proporcionalno, pristup nadležnih tijela takvim informacijama koje su potrebne za potvrđivanje točnosti takve objave.

B. Posebni uvjeti koji mogu biti priloženi općem ovlaštenju za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža

1. Međupovezivanje mreža u skladu s ovom Direktivom.

2. „Obveze prijenosa” u skladu s ovom Direktivom.

3. Mjere za zaštitu javnog zdravlja od elektromagnetskih polja izazvanih elektroničkim komunikacijskim mrežama u skladu s pravom Unije, osobito uzimajući u obzir Preporuku 1999/519/EZ.

▼B

4. Održavanje integriteta javnih elektroničkih komunikacijskih mreža u skladu s ovom Direktivom, uključujući uvjete za sprečavanje elektromagnetske interferencije između elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u skladu s Direktivom 2014/30/EU.

5. Zaštita javnih mreža od neovlaštenog pristupa u skladu sa Direktivom 2002/58/EZ.

6. Uvjeti za korištenje radiofrekvencijskim spektrom, u skladu s člankom 7. stavkom 2. Direktive 2014/53/EU, u slučaju da takvo korištenje nije uvjetovano dodjelom individualnih prava korištenja u skladu s člankom 46. stavkom 1. i člankom 48. ove Direktive.

C. Posebni uvjeti koji mogu biti priloženi općem ovlaštenju za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga, uz iznimku brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga

1. Interoperabilnost usluga u skladu s ovom Direktivom.

2. Dostupnost za krajnje korisnike brojevima iz nacionalnog plana numeriranja, brojevima iz univerzalnih međunarodnih brojeva besplatnih telefonskih usluga te, ako je to tehnički i gospodarski izvedivo, iz planova drugih država članica, te uvjeti u skladu s ovom Direktivom.

3. Pravila o zaštiti potrošača svojstvena području elektroničkih komunikacija.

4. Ograničenja u vezi s prijenosom nezakonitih sadržaja, u skladu s Direktivom 2000/31/EZ i ograničenja u vezi s prijenosom štetnih sadržaja u skladu s Direktivom 2010/13/EU.

D. Uvjeti koji se mogu priložiti pravima korištenja radiofrekvencijskim spektrom

1. Obveza osiguravanja usluge ili uporabe vrste tehnologije unutar ograničenja članka 45., uključujući, ako je to primjereno, zahtjeve u vezi s pokrivenosti i kvalitetom usluge.

2. Djelotvorno i učinkovito korištenje radiofrekvencijskim spektrom u skladu s ovom Direktivom.

3. Tehnički i operativni uvjeti potrebni za izbjegavanje štetnih smetnji i za zaštitu javnog zdravlja od elektromagnetskih polja, osobito uzimajući u obzir Preporuku 1999/519/EZ ako se ti uvjeti razlikuju od onih iz općeg ovlaštenja.

4. Maksimalno trajanje u skladu s člankom 49., pri čemu se uvažavaju sve promjene u nacionalnom planu namjene frekvencija.

5. Prijenos ili najam prava na inicijativu nositelja prava i uvjeti za takav prijenos u skladu s ovom Direktivom.

6. Naknade za prava korištenja u skladu s člankom 42.

7. Sve obveze koje je poduzetnik koji stječe prava korištenja preuzeo u okviru postupka ovlaštenja ili postupka obnove ovlaštenja prije nego li je ovlaštenje izdano ili, ako je to primjenjivo, prije poziva za podnošenje zahtjeva za dodjelu prava korištenja.

8. Obveze udruživanja ili zajedničke uporabe radiofrekvencijskog spektra ili dopuštanja pristupa radiofrekvencijskom spektru za druge korisnike u posebnim regijama ili na nacionalnoj razini.

▼B

9. Obveze na temelju relevantnih međunarodnih sporazuma u vezi s korištenjem pojasevima radiofrekvencijskog spektra.

10. Obveze svojstvene eksperimentalnom korištenju pojasevima radiofrekvencijskog spektra.

E. Uvjeti koji se mogu priložiti pravima korištenja brojevnim resursima

1. Određivanje usluge za koju se upotrebljava broj, uključujući bilo koje zahtjeve povezane s pružanjem te usluge i, kako bi se izbjegle nedoumice, tarifnim načelima i maksimalnim cijenama koje se mogu primijeniti u određenom brojevnom rasponu za potrebe osiguravanja zaštite potrošača u skladu s člankom 3. stavkom 2. točkom (d).

2. Djelotvorno i učinkovito korištenje brojevnim resursima u skladu s ovom Direktivom.

3. Zahtjevi u pogledu prenosivosti broja u skladu s ovom Direktivom.

4. Obveza pružanja informacija o krajnjim korisnicima iz javnih imenika za potrebe članka 112.

5. Maksimalno trajanje u skladu s člankom 94., pri čemu se uvažavaju sve promjene u nacionalnom planu namjene frekvencija.

6. Prijenos prava na inicijativu nositelja prava i uvjeti za takav prijenos u skladu s ovom Direktivom, uključujući bilo koji uvjet da pravo korištenja brojem bude obvezujuće za sve poduzetnike na koja se prenose prava.

7. Naknade za prava korištenja u skladu s člankom 95.

8. Sve obveze koje je poduzetnik koji stječe prava korištenja preuzelo tijekom natječajnog postupka ili postupka uspoređivanja.

9. Obveze iz relevantnih međunarodnih sporazuma koje se odnose na korištenje brojevima.

10. Obveze u pogledu izvanteritorijalne upotrebe brojeva unutar Unije radi osiguravanja usklađenosti s pravilima o zaštiti potrošača i drugim pravilima povezanima s brojevima u državama članicama, koji nisu kôd države.

▼B

PRILOG II.

UVJETI ZA PRISTUP GLEDATELJA I SLUŠATELJA USLUGAMA DIGITALNE TELEVIZIJSKE I RADIJSKE RADIODIFUZIJE U UNIJI

Dio I.

Uvjeti za režima uvjetovanoga pristupa koje treba primjenjivati u skladu s člankom 62. stavkom 1.

U pogledu uvjetovanog pristupa gledatelja i slušatelja uslugama digitalne televizijske i radijske radiodifuzije u Uniji, neovisno o načinima prijenosa, države članice moraju osigurati primjenu sljedećih uvjeta u skladu s člankom 62.:

(a) neovisno o načinima prijenosa, svi poduzetnici koji pružaju usluge uvjetovanoga pristupa, koji pružaju usluge pristupa uslugama digitalne televizije i radija i o čijim uslugama pristupa ovise radiodifuzijske kuće kako bi došle do potencijalnih gledatelja ili slušatelja, trebaju:

— ponuditi svim radiodifuzijskim kućama, na poštenoj, razumnoj i nediskriminirajućoj osnovi koja je uskladiva s pravom tržišnog natjecanja Unije, tehničke usluge kojima se gledateljima ili slušateljima s pomoću dekodera kojima upravljaju operatori usluga omogućuje da pristupe digitalno prenesenim uslugama radiodifuzijskih kuća, te postupati u skladu s pravom tržišnog natjecanja Unije,

— voditi zasebno financijsko računovodstvo za aktivnosti koje obavljaju kao pružatelji uvjetovanog pristupa.

(b) pri izdavanju dozvola proizvođačima potrošačke opreme, nositelji prava industrijskog vlasništva za proizvode i sustave uvjetovanoga pristupa trebaju se pobrinuti da se ta dodjela odvija prema poštenim, razumnim i nediskriminirajućim načelima. Uzimajući u obzir tehničke i komercijalne čimbenike, nositelji prava ne smiju izdavanje dozvola podvrgnuti uvjetima kojima se zabranjuje, onemogućava ili destimulira uključivanje u isti proizvod:

— zajedničkog sučelja kojim se omogućuje povezivanje s nekoliko drugih pristupnih sustava, ili

— dijelova svojstvenih drugim pristupnim sustavima, uz uvjet da nositelj dozvole udovoljava relevantnim i razumnim uvjetima kojima se jamči, u onoj mjeri u kojoj se to na njega odnosi, sigurnost transakcija operatora režima uvjetovanoga pristupa.

Dio II.

Druge mogućnosti na koje se mogu primijeniti uvjeti na temelju članka 61. stavka 2. točke (D)

(a) pristup API-jima;

(b) pristup EPG-ovima.

▼B

PRILOG III.

KRITERIJI ZA UTVRĐIVANJE VELEPRODAJNIH CIJENA ZAVRŠAVANJA GLASOVNIH POZIVA

Načela, kriteriji i parametri za utvrđivanje veleprodajnih cijena završavanja glasovnih poziva na tržištima komunikacija u nepokretnoj i pokretnoj mreži iz članka 75. stavka 1.:

(a) cijene se temelje na povratu troškova koje snosi učinkovit operator; evaluacija učinkovitih troškova temelji se na trenutačnim vrijednostima troška; metodologija troškova za izračun učinkovitih troškova temelji se na pristupu modeliranja odozdo prema gore upotrebom dugoročnih inkrementalnih troškova pružanja veleprodajne usluge završavanja glasovnih poziva trećim stranama, ovisnih o prometu;

(b) relevantni inkrementalni troškovi veleprodajne usluge završavanja glasovnih poziva utvrđuju se na temelju razlike između ukupnih dugoročnih troškova operatora koji pruža svoj puni raspon usluga i ukupnih dugoročnih troškova istog operatora koji trećim stranama ne pruža veleprodajnu uslugu završavanja glasovnih poziva;

(c) relevantnoj inkrementalnoj usluzi završavanja pripisuju se samo oni troškovi ovisni o prometu koji bi se izbjegli u slučaju nepružanja veleprodajne usluge završavanja glasovnih poziva;

(d) troškovi koji se odnose na dodatni mrežni kapacitet uključuju se samo u mjeri u kojoj ovise o potrebi za povećanjem kapaciteta u svrhu izvedbe dodatnoga prometa zbog veleprodajne usluge završavanja glasovnih poziva;

(e) naknade za korištenje radiofrekvencijskim spektrom ne uključuju se u inkrementalnu uslugu završavanja glasovnih poziva u pokretnoj mreži;

(f) uključuju se samo oni veleprodajni komercijalni troškovi koji se izravno odnose na pružanje veleprodajne usluge završavanja glasovnih poziva trećim stranama;

(g) smatra se da svi operatori u nepokretnoj mreži, neovisno o svojoj veličini, pružaju usluge završavanja glasovnog poziva uz jednake jedinične troškove koje ima i učinkoviti operator;

(h) za operatore u pokretnoj mreži minimalni razmjer učinkovitosti utvrđen je tržišnim udjelom koji nije manji od 20 %;

(i) ekonomska amortizacija relevantan je pristup za amortizaciju imovine; i

(j) tehnološki odabir modeliranih mreža usmjeren je na budućnost i temelji se na IP jezgrenoj mreži, uzimajući u obzir različite tehnologije koje će se vjerojatno upotrebljavati u razdoblju važenja maksimalne cijene; u slučaju nepokretnih mreža smatra se da su pozivi isključivo komutirani u paketu.

▼B

PRILOG IV.

KRITERIJI ZA OCJENU PONUDA ZAJEDNIČKOG ULAGANJA

Pri procjeni ponude zajedničkog ulaganja na temelju članka 76. stavka 1., nacionalno regulatorno tijelo provjerava jesu li ispunjeni najmanje sljedeći kriteriji. Nacionalna regulatorna tijela mogu razmotriti dodatne kriterije u mjeri u kojoj su oni potrebni kako bi se osigurala dostupnost zajedničkog ulaganja za potencijalne ulagatelje s obzirom na posebne lokalne uvjete i strukturu tržišta:

(a) Ponuda zajedničkog ulaganja otvorena je svakom poduzetniku tijekom životnog vijeka mreže izgrađene u okviru ponude zajedničkog ulaganja na nediskriminirajućoj osnovi. Poduzetnik koji je određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom može u ponudu uključiti razumne uvjete u pogledu financijske sposobnosti svakog poduzetnika, čime bi, primjerice, potencijalni suulagatelji morali dokazati svoju sposobnost obročnoga plaćanja na temelju kojeg se planira postavljanje, prihvaćanje strateškog plana na temelju kojeg se pripremaju planovi srednjoročnog postavljanja itd.

(b) Ponuda zajedničkog ulaganja mora biti transparentna:

— ponuda mora biti dostupna i jednostavno se pronaći na internetskim stranicama poduzetnika koji je određen kao poduzetnik sa značajnom tržišnom snagom,

— potpuni i detaljni uvjeti moraju se bez nepotrebne odgode staviti na raspolaganje svakom potencijalnom ponuditelju koji je izrazio interes, uključujući pravni oblik sporazuma o zajedničkom ulaganju i, ako je to relevantno, glavne točke pravila upravljanja instrumentom zajedničkog ulaganja, i

— proces, kao i plan za uspostavu i razvoj projekta zajedničkog ulaganja, mora biti utvrđen unaprijed te jasno i u pisanom obliku objašnjen svakom potencijalnom suulagatelju, pri čemu se svi ključni ishodi moraju priopćiti svim poduzetnicima bez diskriminacije.

(c) Ponuda zajedničkog ulaganja uključuje uvjete za potencijalne suulagatelje kojima se potiče održivo dugoročno tržišno natjecanje, osobito:

— svim poduzetnicima moraju se ponuditi pošteni, razumni i nediskriminirajući uvjeti za sudjelovanje u sporazumu o zajedničkom ulaganju ovisno o trenutku njihova uključivanja, među ostalim i u smislu financijskoga doprinosa potrebnoga za stjecanje određenih prava, u smislu zaštite osigurane suulagateljima na temelju tih prava i tijekom faze izgradnje i tijekom faze korištenja, primjerice dodjelom neotuđivih prava korištenja tijekom očekivanoga životnog vijeka mreže koja je predmet zajedničkog ulaganja, te u smislu uvjeta za pridruživanje sporazumu o zajedničkom ulaganju odnosno za potencijalno raskidanje tog sporazuma. Nediskriminirajući uvjeti u tom kontekstu ne znače da se svim potencijalnim suulagateljima moraju ponuditi jednaki uvjeti, uključujući financijske uvjete, nego da razlike u tim uvjetima moraju biti utemeljene na istim objektivnim, transparentnim, nediskriminirajućim i predvidljivim kriterijima, primjerice broju linija za krajnje korisnike za koje se preuzima obveza.

— Ponuda mora omogućivati fleksibilnost u pogledu vrijednosti i vremenskog rasporeda obveze koju preuzima svaki suulagatelj, primjerice u obliku dogovorenog i potencijalno rastućeg postotka ukupnih linija za krajnje korisnike na određenom području na koji se suulagatelji mogu postupno obvezati i koji se utvrđuje na jediničnoj razini kojom se manjim suulagateljiima s ograničenim resursima omogućuje da pristupe zajedničkom ulaganju na razumnoj minimalnoj razini te da postupno povećaju svoje sudjelovanje uz istodobno osiguravanje primjerene razine početne obveze. Utvrđivanje financijskoga doprinosa koji treba osigurati svaki suulagatelj treba odražavati činjenicu da rani ulagatelji prihvaćaju veće rizike i ranije angažiraju kapital.

▼B

— Premiju koja se povećava tijekom vremena mora se smatrati opravdanom za obveze preuzete u kasnijim fazama i nove suulagatelje koji pristupaju zajedničkom ulaganju nakon početka projekta, kako bi se odrazilo smanjivanje rizika i neutralizirao pokušaj zadržavanja kapitala u ranijim fazama.

— Sporazumom o zajedničkom ulaganju mora se omogućiti prijenos stečenih prava suulagatelja drugim suulagateljima ili trećim stranama koje žele pristupiti sporazumu o zajedničkom ulaganju, uz uvjet da je poduzetnik koji preuzima obveze obvezan ispuniti sve izvorne obveze poduzetnika koji prenosi obveze na temelju sporazuma o zajedničkom ulaganju.

— Suulagatelji si moraju uzajamno odobriti prava na poštene i razumne uvjete pristupa infrastrukturi koja je predmet zajedničkog ulaganja radi silaznog pružanja usluga, uključujući krajnje korisnike, u skladu s transparentnim uvjetima koji kao takvi moraju biti u ponudi zajedničkog ulaganja i naknadnom sporazumu, osobito ako su suulagatelji pojedinačno i zasebno odgovorni za postavljanje određenih dijelova mreže. Ako se uspostavi, instrumentom zajedničkog ulaganja mora se omogućiti izravan ili neizravan pristup mreži svim suulagateljima na temelju jednakovrijednosti doprinosa i u skladu s poštenim i razumnim uvjetima, uključujući financijske uvjete kojima se odražavaju različite razine rizika koje su prihvatili pojedinačni suulagatelji.

(d) Ponudom zajedničkog ulaganja osigurava se održivo ulaganje za koje je vjerojatno da će ispuniti buduće potrebe postavljanjem novih mrežnih elemenata kojima se znatno doprinosi postavljanju mreža vrlo velikog kapaciteta.

▼B

PRILOG V.

MINIMALNI SKUP USLUGA KOJE JE USLUGA ODGOVARAJUĆEG ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA INTERNETU U SKLADU S ČLANKOM 84. STAVKOM 3. U MOGUĆNOSTI PODRŽAVATI

(1) elektronička pošta

(2) pretraživači kojima se omogućuje potraga za svim vrstama informacija i njihovo pronalaženje

(3) osnovni internetski alati za osposobljavanje i obrazovanje

(4) novine ili vijesti dostupne na internetu

(5) kupnja ili naručivanje robe i usluga na internetu

(6) potraga za poslom i alati za traženje posla

(7) profesionalno umrežavanje

(8) internetsko bankarstvo

(9) korištenje uslugama e-uprave

(10) društveni mediji i trenutačna razmjena poruka

(11) pozivi i videopozivi (standardna kvaliteta)

▼B

PRILOG VI.

OPIS MOGUĆNOSTI I USLUGA IZ ČLANKA 88. (KONTROLA IZDATAKA), ČLANKA 115. (DODATNE MOGUĆNOSTI) I ČLANKA 106. (PROMJENA PRUŽATELJA USLUGA I PRENOSIVOST BROJA)

Dio A

Mogućnosti i usluge iz članaka 88. I 115.

Kada se primjenjuje na temelju članka 88. dio A primjenjiv je na potrošače i druge kategorije krajnjih korisnika kada su države članice proširile korisnike članka 88. stavka 2.

Kada se primjenjuje na temelju članka 115., dio A primjenjiv je na kategorije krajnjih korisnika koje odrede države članice, uz iznimku točaka (c), (d) i (g) ovog dijela koje su primjenjive samo na potrošače.

(a) Raščlanjeni računi po stavkama

Države članice osiguravaju da nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima, ovisno o zahtjevima relevantnog prava o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, mogu utvrditi osnovnu razinu raščlanjenih računa po stavkama koja pružatelji besplatno nude krajnjim korisnicima, kako bi im se omogućilo:

i. da provjere i kontroliraju pristojbe za korištenje uslugama pristupa internetu i/ili uslugama glasovnih komunikacija, ili brojevno utemeljenim interpersonalnim komunikacijskim uslugama u slučaju članka 115.; i

ii. odgovarajući nadzor nad svojim korištenjem i izdacima, čime im se omogućuje razumna razina kontrole nad vlastitim računima.

Ako je to primjereno, krajnjim korisnicima mogu se po razumnim tarifama ili besplatno ponuditi dodatne razine pojedinosti.

Na takvim raščlanjenim računima po stavkama izričito se navodi identitet dobavljača i trajanje naplaćenih usluga prema bilo kojem broju s posebnim tarifama, osim ako je krajnji korisnik zatražio da se te informacije ne navode.

Pozivi koji su besplatni za pozivatelja koji je ujedno krajnji korisnik, uključujući pozive prema službama za korisnike, ne moraju se navesti na računu sa stavkama pozivatelja koji je ujedno krajnji korisnik.

Nacionalna regulatorna tijela mogu od operatora zahtijevati besplatno pružanje mogućnosti prikaza broja pozivatelja.

(b) Besplatno selektivno sprečavanje izlaznih poziva ili SMS i MMS poruka s posebnim tarifama ili, ako je to tehnički izvedivo, drugih vrsta sličnih aplikacija,

tj. mogućnost prema kojoj krajnji korisnici na vlastiti zahtjev od pružatelja usluga glasovnih komunikacija, ili brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga u slučaju članka 115., mogu zatražiti besplatno sprečavanje izlaznih poziva ili SMS i MMS poruka s posebnim tarifama, ili drugih vrsta sličnih aplikacija utvrđenih vrsta ili prema utvrđenim vrstama brojeva.

▼B

(c) Sustavi plaćanja unaprijed

Države članice osiguravaju da nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima mogu od pružatelja zahtijevati da potrošačima ponude načine plaćanja za pristup javnoj komunikacijskoj mreži i uporabu usluga glasovnih komunikacija, ili usluge pristupa internetu, ili brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga u slučaju članka 115., prema uvjetima o plaćanju unaprijed.

(d) Obročno plaćanje naknada za priključak

Države članice osiguravaju da nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima mogu od pružatelja zahtijevati da potrošačima omoguće plaćanje priključka na javnu elektroničku komunikacijsku mrežu na temelju obročnih plaćanja raspoređenih na dulje vremensko razdoblje.

(e) Neplaćanje računa

Države članice odobravaju posebne mjere, koje trebaju biti proporcionalne, nediskriminirajuće i objavljene te koje se odnose na neplaćanje računa koje izdaju pružatelji. Navedenim mjerama treba se osigurati prethodno i odgovarajuće obavješćivanje krajnjeg korisnika u obliku upozorenja o predstojećem prekidu ili isključenju usluge. Uz iznimku slučajeva prijevare, učestaloga kašnjenja pri plaćanju ili neplaćanja, navedenim mjerama mora se osigurati, u mjeri u kojoj je to tehnički izvedivo, ograničavanje prekida usluge samo na dotičnu uslugu. Do isključenja zbog neplaćanja računa smije doći samo nakon upućivanja odgovarajućih upozorenja krajnjim korisnicima. Države članice mogu omogućiti razdoblje ograničene usluge koji prethodi potpunom isključenju, tijekom kojeg su dopušteni samo pozivi koji ne predstavljaju dodatne troškove za krajnje korisnike, na primjer pozivi prema broju „112” te minimalnu razinu usluge pristupa internetu, koju utvrđuju države članice s obzirom na nacionalne okolnosti.

(f) Savjetovanje u vezi s odabirom tarifa

tj. mogućnost s pomoću koje krajnji korisnici mogu od pružatelja zatražiti da ponudi informacije o alternativnim tarifama nižih cijena, ako one postoje.

(g) Kontrola troškova

tj. mogućnost s pomoću koje pružatelji nude druge načine kontroliranja troškova usluga glasovnih komunikacija ili brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga u slučaju članka 115., uključujući besplatno obavješćivanje potrošača u slučaju neuobičajenih ili pretjeranih obrazaca potrošnje, uz uvjet da su te načine kontroliranja troškova odobrila nadležna tijela u koordinaciji, ako je to relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima.

(h) Mogućnost deaktivacije izdavanja računa od strane trećih strana

tj. mogućnost s pomoću koje krajnji korisnici mogu deaktivirati mogućnost da treća strana koja je pružatelj usluge izda račun za svoje proizvode ili usluge na temelju računa pružatelja usluge pristupa internetu ili pružatelja javno dostupne interpersonalne komunikacijske usluge.

Dio B

Mogućnosti iz članka 115.

(a) Identifikacija pozivne linije

tj. broj pozivatelja vidljiv je na zaslonu primatelja prije preuzimanja poziva.

▼B

Ta se mogućnost mora osigurati u skladu s relevantnim pravom o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, posebice s Direktivom 2002/58/EZ.

U mjeri u kojoj je to tehnički izvedivo operatori moraju osigurati podatke i signale kako bi se ponuda identifikacije pozivne linije te tonskog biranja omogućila i preko granica država članica.

(b) Prosljeđivanje poruka elektroničke pošte ili pristup njima nakon raskida ugovora s pružateljem usluge pristupa internetu.

Ovom mogućnošću omogućuje se, na zahtjev i besplatno, krajnjim korisnicima koji raskinu ugovor s pružateljem usluge pristupa internetu da pristupe svojim porukama elektroničke pošte zaprimljenima na adresu ili adrese elektroničke pošte, koje se temelje na komercijalnom imenu ili trgovačkoj oznaci njihova bivšeg pružatelja, tijekom razdoblja koje nacionalno regulatorno tijelo smatra potrebnim i proporcionalnim, ili mogu prenijeti poruke elektroničke pošte koje su poslali na tu adresu ili adrese u tom razdoblju na novu adresu elektroničke pošte koju je krajnji korisnik naveo.

Dio C

Provedba odredaba o prenosivosti broja iz članka 106.

Zahtjev prema kojem svi krajnji korisnici s brojevima iz nacionalnog plana numeriranja mogu na zahtjev zadržati svoje brojeve primjenjuje se neovisno o poduzetniku koji pruža uslugu:

(a) u slučaju zemljopisnih brojeva, na određenoj lokaciji; i

(b) u slučaju nezemljopisnih brojeva, na bilo kojoj lokaciji.

Ovaj se dio ne primjenjuje na prenošenje brojeva između mreža kojima se osiguravaju usluge na fiksnoj lokaciji i pokretnih mreža.

▼B

PRILOG VII.

IZRAČUN MOGUĆEG NETO TROŠKA OBVEZA PRUŽANJA UNIVERZALNE USLUGE I USPOSTAVA MEHANIZMA NADOKNADE ILI PODJELE TROŠKOVA U SKLADU S ČLANCIMA 89. I 90.

Dio A

Izračun neto troškova

Obveze pružanja univerzalne usluge odnose se na one obveze koje je država članica odredila poduzetniku te se tiču pružanja univerzalne usluge iz članaka od 84. do 87.

Nacionalna regulatorna tijela trebaju razmotriti sve načine kojima se osiguravaju odgovarajući poticaji za poduzetnika (neovisno o tome jesu li određena ili ne) kako bi na troškovno učinkovit način pružali obveze univerzalne usluge. Neto trošak obveza pružanja univerzalne usluge izračunava se kao razlika između neto troška svakog poduzetnika dok obavlja obveze pružanja univerzalne usluge te neto troška kada ne obavlja obveze pružanja univerzalne usluge. Dužnu pozornost treba posvetiti pravilnoj procjeni troškova koje bi svaki poduzetnik htio izbjeći kada ne bi postojale obveze pružanja univerzalne usluge. Pri izračunu neto troška procjenjuju se koristi za pružatelja univerzalne usluge, uključujući nematerijalnu korist.

Izračun treba temeljiti na troškovima koji se mogu pripisati:

i. elementima utvrđenih usluga koje se mogu pružiti samo uz gubitak ili pod troškovnim uvjetima koji izlaze iz okvira uobičajenih komercijalnih standarda.

   U tu kategoriju mogu se uključiti elementi usluga kao što su pristup telefonskim uslugama za pristup hitnim službama, osiguravanje određenih javnih telefonskih govornica, pružanje određenih usluga ili opreme za krajnje korisnike s invaliditetom, itd.;

ii. posebnim krajnjim korisnicima ili skupinama krajnjih korisnika kojima se, uz uvažavanje troška osiguravanja posebne mreže i usluge, ostvarenoga prihoda te eventualnoga geografskog uprosječivanja cijena kojeg je propisala država članica, usluga može pružiti isključivo uz gubitak ili pod troškovnim uvjetima koji izlaze iz okvira uobičajenih komercijalnih standarda.

   U tu su kategoriju uključeni oni krajnji korisnici odnosno skupine krajnjih korisnika kojima komercijalni pružatelj bez obveze pružanja univerzalne usluge ne bi pružao uslugu.

Neto trošak posebnih aspekata obveza pružanja univerzalne usluge potrebno je izračunati zasebno kako bi se na taj način izbjeglo dvostruko uzimanje u obzir bilo kakve izravne ili neizravne koristi i troškova. Ukupni neto trošak obveza pružanja univerzalne usluge potrebno je za svakog poduzetnika izračunati kao zbroj neto troškova koji proistječu iz posebnih sastavnica obveza pružanja univerzalne usluge, pri čemu se uzimaju u obzir sve nematerijalne koristi. Nacionalno regulatorno tijelo odgovorno je za provjeru neto troška.

▼B

Dio B

nadoknada neto troškova iz obveza pružanja univerzalne usluge

Povrat odnosno financiranje svih neto troškova obveza pružanja univerzalne usluge mogu zahtijevati da poduzetnici koji imaju obvezu pružanja univerzalne usluge prime nadoknadu za usluge koje pružaju pod nekomercijalnim uvjetima. Budući da takva nadoknada uključuje financijske prijenose, države članice trebaju osigurati da se oni provode na objektivan, transparentan, nediskriminirajući i proporcionalan način. To znači da ti prijenosi rezultiraju minimalnim narušavanjem tržišnog natjecanja i korisničke potražnje.

U skladu s člankom 90. stavkom 3. mehanizam podjele troškova zasnovan na fondu mora se koristiti transparentnim i neutralnim sredstvima za prikupljanje doprinosa kojima se izbjegava rizik od dvostrukog nametanja doprinosa odnosno na teret inputa i outputa poduzetnika.

Neovisno tijelo koje upravlja fondom treba biti odgovorno za prikupljanje doprinosa od poduzetnika koji se u državi članici smatraju poduzetnicima koji podliježu plaćanju doprinosa neto trošku obveza pružanja univerzalne usluge i nadgleda prijenos dospjelih sredstava ili administrativnih plaćanja poduzetnicima koji imaju pravo na primitak plaćanja iz fonda.

▼B

PRILOG VIII.

ZAHTJEVI U VEZI S INFORMACIJAMA KOJE TREBA PRUŽITI U SKLADU S ČLANKOM 102. (ZAHTJEVI U VEZI S INFORMACIJAMA ZA UGOVORE)

A. Zahtjevi u vezi s informacijama za pružatelje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva

Pružatelji javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva pružaju sljedeće informacije:

1. kao dio glavnih značajki svake pružene usluge, sve minimalne razine kvalitete usluge u mjeri u kojoj se one nude te, za usluge koje nisu usluge pristupa internetu, posebni zajamčeni parametri kvalitete.

   Ako nisu ponuđene minimalne razine kvalitete usluge, izdaje se izjava o tome.

2. kao dio informacija o cijeni, ako je i u mjeri u kojoj je to primjenjivo, dotične cijene aktiviranja elektroničke komunikacijske usluge i iznos svih ponavljajućih pristojbi ili pristojbi povezanih s potrošnjom,

3. kao dio informacija o trajanju ugovora i uvjeta za obnovu i raskid ugovora, uključujući moguće naknade za raskid, u mjeri u kojoj se takvi uvjeti primjenjuju:

   i. najmanju uporabu ili trajanje potrebno za ostvarivanje pogodnosti iz promotivnih uvjeta;

   ii. sve pristojbe povezane s promjenom pružatelja usluga i mehanizme nadoknada i povrata u slučaju kašnjenja ili zlouporabe promjene pružatelja usluga, kao i informacije o dotičnim postupcima;

   iii. informacije o pravu potrošača koji se koriste unaprijed plaćenim uslugama da na zahtjev dobiju povrat eventualnoga preostalog iznosa unaprijed plaćenih usluga u slučaju promjene pružatelja usluga, u skladu s člankom 106. stavkom 6.

   iv. sve naknade koje se plaćaju u slučaju ranijeg raskida ugovora, uključujući informacije o otključavanju terminalne opreme i sve povrate troškova povezanih s terminalnom opremom;

4. sve mehanizme nadoknada i povrata, uključujući, ako je to primjenjivo, izričito upućivanje na prava potrošača, koji se primjenjuju ako razine kvalitete ugovorene usluge nisu zadovoljene ili ako pružatelj na neodgovarajući način odgovori na sigurnosni incident, prijetnju ili ranjivost;

5. vrstu djelovanja koju bi pružatelj mogao poduzeti kao odgovor na sigurnosne incidente ili prijetnje ili ranjivost.

B. Zahtjevi u vezi s informacijama za pružatelje usluga pristupa internetu i javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga

I. Uz zahtjeve utvrđene u dijelu A. pružatelji usluga pristupa internetu i javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga pružaju sljedeće informacije:

▼B

1. kao dio glavnih značajki svake pružene usluge:

   i. sve minimalne razine kvalitete usluge u mjeri u kojoj su ponuđene te uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir smjernice BEREC-a donesene u skladu s člankom 104. stavkom 2. u pogledu:

      — za usluge pristupa internetu: najmanje latenciju, varijacije kašnjenja i gubitak paketa;

      — za javno dostupne interpersonalne komunikacijske usluge čiji pružatelji kontroliraju barem neke elemente mreže ili su u tu svrhu sklopili sporazum o razini usluge s poduzetnicima koji pružaju pristup mreži: najmanje trajanje isporuke osnovnoga priključka, vjerojatnost kvarova te kašnjenja u signaliziranju poziva u skladu s Prilogom X. i

   ii. ne dovodeći u pitanje pravo krajnjih korisnika na uporabu terminalne opreme prema vlastitom izboru u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EU) 2015/2120, sve uvjete, uključujući naknade, koje pružatelj propiše za korištenje isporučenom terminalnom opremom;

2. kao dio informacija o cijeni, ako je i u mjeri u kojoj je to primjenjivo, dotične cijene aktivacije elektroničke komunikacijske usluge i iznos svih ponavljajućih pristojbi ili pristojbi povezanih s potrošnjom:

   i. pojedinosti posebnog tarifnoga plana ili planova na temelju ugovora te, za svaki takav tarifni plan, vrste ponuđenih usluga, među ostalim, ako je to primjenjivo, količina komunikacije (primjerice, megabajti, minute, poruke) uključene u obračunsko razdoblje te cijena dodatnih jedinica komunikacije;

   ii. u slučaju tarifnoga plana ili planova s unaprijed utvrđenom količinom komunikacija, mogućnost za potrošače da prenesu neiskorištenu količinu iz prethodnog obračunskog razdoblja u sljedeće obračunsko razdoblje, ako je ta mogućnost predviđena ugovorom;

   iii. mogućnosti za osiguravanje transparentnosti računa i praćenje razine potrošnje,

   iv. tarifne informacije u pogledu brojeva ili usluga na koje se primjenjuju posebni uvjeti određivanja cijene; s obzirom na pojedinačne kategorije usluga, nadležna tijela u koordinaciji, ako je relevantno, s nacionalnim regulatornim tijelima mogu ujedno zahtijevati da se takve informacije pruže neposredno prije uspostavljanja poziva ili povezivanja s pružateljem usluge;

   v. za pakete usluga i pakete koji uključuju usluge i terminalnu opremu, cijena pojedinačnih elemenata paketa u mjeri u kojoj se odvojeno stavljaju na tržište;

   vi. pojedinosti i uvjeti, uključujući naknade, u pogledu svih poslijeprodajnih usluga, održavanja i podrške kupcima te

   vii. način na koji se mogu dobiti ažurirane informacije o svim primjenjivim tarifama i pristojbama za održavanje;

▼B

3. kao dio informacija o trajanju ugovora za pakete usluga i uvjetima za obnovu i raskid ugovora, ako je to primjenjivo, uvjete raskida paketa ili njegovih elemenata;

4. ne dovodeći u pitanje članak 13. Uredbe (EU) 2016/679, informacije o osobnim podacima koje treba staviti na raspolaganje prije početka izvođenja usluge ili prikupiti u kontekstu pružanja usluge;

5. pojedinosti o proizvodima i uslugama osmišljenima za krajnje korisnike s invaliditetom i načinu dobivanja ažuriranih informacija u pogledu toga;

6. načine pokretanja postupaka za rješavanje sporova, uključujući nacionalne i prekogranične sporove, u skladu s člankom 25.;

II. Uz zahtjeve utvrđene u dijelu A. i na temelju točke I. pružatelji javno dostupnih brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga stavljaju na raspolaganje i sljedeće informacije:

1. sva ograničenja pristupa hitnim službama ili informacijama o lokaciji pozivatelja zbog tehničke neizvedivosti u mjeri u kojoj se uslugom krajnjim korisnicima omogućuje uspostava poziva prema broju u nacionalnom ili međunarodnom planu numeriranja;

2. pravo krajnjeg korisnika da odabere hoće li se njegovi osobni podaci unijeti u imenik, te vrstu dotičnih podataka, u skladu s člankom 12. Direktive 2002/58/EZ;

III. Uz zahtjeve utvrđene u dijelu A i na temelju točke I. pružatelji usluga pristupa internetu ujedno stavljaju na raspolaganje informacije koje se zahtijevaju na temelju članka 4. stavka 1. Uredbe (EU) 2015/2120.

▼B

PRILOG IX.

INFORMACIJE KOJE TREBA OBJAVITI U SKLADU S ČLANKOM 103. (TRANSPARENTNOST I OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA)

Nadležno tijelo, ako je to relevantno u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelom, odgovorno je za osiguravanje objavljivanja informacija u ovom Prilogu, u skladu s člankom 103. Nadležno tijelo u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelom, ako je to relevantno, odlučuje o tome koje su informacije relevantne da ih objavljuju pružatelji usluga pristupa internetu ili javno dostupnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, kao i koje informacije treba objavljivati nadležno tijelo, ako je to relevantno u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelom, kako bi osiguralo da se odluka krajnjih korisnika o odabiru može temeljiti na informacijama. Ako to smatra primjerenim, nadležno tijelo, ako je to relevantno u koordinaciji s nacionalnim regulatornim tijelima, može poticati samoregulativne ili koregulatorne mjere prije propisivanja bilo kakve obveze.

1. Podaci za kontakt poduzetnika

2. Opis usluga u ponudi

2.1. Raspon ponuđenih usluga i glavne značajke svake pružene usluge, uključujući sve minimalne razine kvalitete usluge, ako su ponuđene, i sva ograničenja koja pružatelj propiše u vezi s uporabom isporučene terminalne opreme.

2.2. Tarife ponuđenih usluga, uključujući informacije o količini komunikacije (primjerice, ograničenja podatkovnoga prometa, broj glasovnih minuta, broj poruka) u posebnim tarifnim planovima i o tarifama primjenjivima na dodatne komunikacijske jedinice, brojeve ili usluge koji podliježu posebnim uvjetima određivanja cijena, o pristojbama za pristup i održavanje, svim vrstama pristojbi za korištenje, posebnim i ciljanim tarifnim shemama i svim dodatnim pristojbama, kao i troškovima povezanima s terminalnom opremom.

2.3. Ponuđene poslijeprodajne usluge, usluge održavanja i podrške kupcima te njihovi podaci za kontakt.

2.4. Standardni ugovorni uvjeti, uključujući trajanje ugovora, pristojbe zbog prijevremenog raskida ugovora, prava povezana s raskidom ponuda u paketu ili njihovih elemenata te postupci i izravne pristojbe u vezi s prenošenjem brojeva i, ako je to relevantno, drugih pokazatelja.

2.5. Ako je poduzetnik pružatelj brojevno utemeljenih interpersonalnih komunikacijskih usluga, informacije o pristupu hitnim službama i informacije o lokaciji pozivatelja, ili o svakom ograničenju u pogledu potonjeg. Ako je poduzetnik pružatelj brojevno neovisnih interpersonalnih komunikacijskih usluga, informacije o opsegu u kojem se može osigurati pristup hitnim službama.

2.6. Pojedinosti o proizvodima i uslugama, uključujući sve funkcije, prakse, politike i postupke te izmjene pri izvedbi usluga koje su posebice osmišljene za krajnje korisnike s invaliditetom u skladu s pravom Unije kojim se usklađuju zahtjevi za dostupnost proizvoda i usluga.

3. Mehanizmi rješavanja sporova, uključujući i one koje je razvio poduzetnik.

▼B

PRILOG X.

PARAMETRI KVALITETE USLUGA

Parametri, definicije i metode mjerenja u području kvalitete usluga iz članka 104.

Za pružatelje pristupa javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži

PARAMETAR (Napomena 1.)	DEFINICIJA	METODA MJERENJA
Trajanje isporuke osnovnoga priključka	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Omjer kvarova po pristupnom vodu	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Trajanje uklanjanja kvara	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

Za pružatelje interpersonalnih komunikacijskih usluga pod čijom se kontrolom nalaze barem neki elementi mreže ili koji su u tu svrhu sklopili sporazum o razini usluge s poduzetnicima koji pružaju pristup mreži

PARAMETAR (Napomena 2.)	DEFINICIJA	METODA MJERENJA
Trajanje uspostave poziva	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Žalbe na neispravnost računa	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Kvaliteta glasovne veze	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Udio prekinutih poziva	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Udio neuspješnih poziva (Napomena 2.)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Vjerojatnost kvara		
Kašnjenje u signaliziranju poziva		

ETSI EG 202 057-1, verzija 1.3.1. (srpanj 2008.)

Za pružatelje usluga pristupa internetu

PARAMETAR	DEFINICIJA	METODA MJERENJA
Latencija (kašnjenje)	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Varijacije kašnjenja	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Gubitak paketa	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

▼B

Napomena 1.

Parametrima se omogućuje analiza rezultata na regionalnoj razini (tj. najmanje na razini 2. statističke nomenklature teritorijalnih jedinica (NUTS) koju je utvrdio Eurostat).

Napomena 2.

Države članice mogu odlučiti da ne zahtijevaju ažuriranje informacija o rezultatima za ta dva parametra ako su dostupni dokazi da su rezultati u navedena dva područja zadovoljavajući.

▼B

PRILOG XI.

INTEROPERABILNOST AUTOMOBILSKIH RADIOPRIJAMNIKA I POTROŠAČKE DIGITALNE TELEVIZIJSKE OPREME IZ ČLANKA 113.

1. Zajednički algoritam za kodiranje i nekodirano primanje

   Sva potrošačka oprema namijenjena za primanje digitalnih televizijskih signala (tj. radiodifuzija preko zemaljskog, kablovskog ili satelitskoga prijenosa), koja se prodaje, daje u najam ili je drukčije dostupna u Uniji te s pomoću koje se mogu dekodirati digitalni televizijski signali, treba posjedovati mogućnost:

   (a) dekodiranja takvih signala u skladu sa zajedničkim europskim algoritmom za kodiranje, kojim upravlja priznata europska organizacija za normizaciju (trenutačno Europski institut za telekomunikacijske norme – ETSI);

   (b) prikazivanja signala koji se prenose u nekodiranom obliku, uz uvjet da unajmitelj pri unajmljivanju takve opreme postupa u skladu s relevantnim ugovorom o najmu.

2. Interoperabilnost digitalnih televizijskih prijemnika

   Svi digitalni televizijski prijemnici s ugrađenim zaslonom čija je vidljiva dijagonala veća od 30 cm, koji se stavljaju na tržište radi prodaje ili najma u Uniji, trebaju biti opremljeni najmanje jednom utičnicom za otvoreno sučelje (kako ju je normizirala priznata europska organizacija za normizaciju ili je usklađena s normom koju je takva organizacija donijela, ili je usklađena s uobičajenom industrijskom specifikacijom), kojom se omogućuje jednostavno priključenje periferne opreme te prijenos svih relevantnih elemenata digitalnog televizijskog signala, uključujući informacije koje se odnose na interaktivne i uvjetno dostupne usluge.

3. Interoperabilnost automobilskih radioprijamnika

   Svi automobilski radioprijamnici koji su ugrađeni u novo vozilo kategorije M, koje je u svrhu prodaje ili najma stavljeno na tržište Unije od 21. prosinca 2020. moraju sadržavati prijamnik s mogućnosti primanja i reprodukcije barem digitaliziranih radijskih usluga koje se pružaju putem digitalne zemaljske radijske radiodifuzije. Za prijemnike, koji su u skladu s usklađenim normama čiji su referentni brojevi objavljeni u *Službenom listu Europske unije* ili njihovim dijelovima, smatra se da ispunjavaju taj zahtjev koji je obuhvaćen tim normama ili njihovim dijelovima.

▼B

PRILOG XII.

Dio A

Direktive stavljene izvan snage s popisom njihovih naknadnih izmjena

(iz članka 125.)

Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
(SL L 108, 24.4.2002., str. 33.)

Direktiva 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 337, 18.12.2009., str. 37.)	Članak 1.
Uredba (EZ) 544/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 167, 29.6.2009., str. 12.)	Članak 2.
Uredba (EZ) 717/2007 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 171, 29.6.2007., str. 32.)	Članak 10.

Direktiva 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
(SL L 108, 24.4.2002., str. 21.)

Direktiva 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 337, 18.12.2009., str. 37.)	Članak 3. i Prilog

Direktiva 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
(SL L 108, 24.4.2002., str. 7.)

Direktiva 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 337, 18.12.2009., str. 37.)	Članak 2.

Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
(SL L 108, 24.4.2002., str. 51.)

Direktiva 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 337, 18.12.2009., str. 11.)	Članak 1. i Prilog I.
Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 310, 26.11.2015., str. 1.)	Članak 8.

Dio B

Rokovi za prenošenje u nacionalno pravo i datumi početka primjene

(iz članka 125.)

Direktiva	Rok za prenošenje	Datum početka primjene
2002/19/EZ	24. srpnja 2003.	25. srpnja 2003.
2002/20/EZ	24. srpnja 2003.	25. srpnja 2003.
2002/21/EZ	24. srpnja 2003.	25. srpnja 2003.
2002/22/EZ	24. srpnja 2003.	25. srpnja 2003.

▼B

PRILOG XIII.

KORELACIJSKA TABLICA

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 1. stavci 1., 2. i 3.				Članak 1. stavci 1., 2. i 3.
Članak 1. stavak 3.a				Članak 1. stavak 4.
Članak 1. stavci 4. i 5.				Članak 1. stavci 5. i 6.
Članak 2. točka (a)				Članak 2. točka 1.
—	—	—	—	Članak 2. točka 2.
Članak 2. točka (b)				Članak 2. točka 3.
Članak 2. točka (c)				Članak 2. točka 4.
—	—	—	—	Članak 2. točka 5.
—	—	—	—	Članak 2. točka 6.
—	—	—	—	Članak 2. točka 7.
Članak 2. točka (d)				Članak 2. točka 8.
Članak 2. točka (da)				Članak 2. točka 9.
Članak 2. točka (e)				Članak 2. točka 10.
Članak 2. točka (ea)				Članak 2. točka 11.
Članak 2. točka (f)				Članak 2. točka 12.
Članak 2. točka (g)				—
Članak 2. točka (h)				Članak 2. točka 13.
Članak 2. točka (i)				Članak 2. točka 14.
Članak 2. točka (j)				—
Članak 2. točka (k)				—
Članak 2. točka (l)				—
Članak 2. točka (m)				Članak 2. točka 15.
Članak 2. točka (n)				Članak 2. točka 16.
Članak 2. točka (o)				Članak 2. točka 17.
Članak 2. točka (p)				Članak 2. točka 18.
Članak 2. točka (q)				Članak 2. točka 19.
Članak 2. točka (r)				Članak 2. točka 20.
Članak 2. točka (s)				Članak 2. točka 21.
—	—	—	—	Članak 2. točka 22.
Članak 3. stavak 1.				Članak 5. stavak 1.
—	—	—	—	Članak 5. stavak 2.
Članak 3. stavak 2.				Članak 6. stavak 1.
Članak 3. stavak 3.				Članak 6. stavak 2.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 3. stavak 3.a prvi podstavak				Članak 8. stavak 1.
—	—	—	—	Članak 8. stavak 2.
—	—	—	—	Članak 7. stavak 1.
Članak 3. stavak 3.a drugi podstavak				Članak 7. stavci 2. i 3.
Članak 3. stavak 3.a treći podstavak				Članak 9. stavci 1. i 3.
—	—	—	—	Članak 9. stavak 2.
Članak 3. stavak 3.b				Članak 10. stavak 1.
Članak 3. stavak 3.c				Članak 10. stavak 2.
Članak 3. stavak 4.				Članak 5. stavak 3.
Članak 3. stavak 5.				Članak 11.
Članak 3. stavak 6.				Članak 5. stavak 4.
Članak 4.				Članak 31.
Članak 5.				Članak 20.
—	—	—	—	Članak 22.
Članak 6.				Članak 23.
Članak 7.				Članak 32.
Članak 7.a				Članak 33.
—	—	—	—	Članak 33. stavak 5. točka (c)
Članak 8. stavci 1. i 2.				Članak 3. stavci 1. i 2.
Članak 8. stavak 5.				Članak 3. stavak 3.
Članak 8.a stavci 1. i 2.				Članak 4. stavci 1. i 2.
—	—	—	—	Članak 4. stavak 3.
Članak 8.a stavak 3.				Članak 4. stavak 4.
—	—	—	—	Članak 29.
Članak 9. stavci 1. i 2.				Članak 45. stavci 1. i 2.
—	—	—	—	Članak 45. stavak 3.
Članak 9. stavak 3.				Članak 45. stavak 4.
Članak 9. stavci 4. i 5.				Članak 45. stavci 5. i 6.
Članak 9. stavci 6. i 7.				—
Članak 9.a				—

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 9.b stavci 1. i 2.				Članak 51. stavci 1. i 2.
Članak 9.b stavak 3.				Članak 51. stavak 4.
—	—	—	—	Članak 51. stavak 3.
Članak 10. stavak 1.				Članak 95. stavak 1.
Članak 10. stavak 2.				Članak 95. stavak 3.
—	—	—	—	Članak 95. stavak 2.
—	—	—	—	Članak 95. stavak 4.
—	—	—	—	Članak 95. stavak 5.
—	—	—	—	Članak 95. stavak 6.
Članak 10. stavak 3.				Članak 95. stavak 7.
Članak 10. stavak 4.				Članak 95. stavak 8.
Članak 10. stavak 5.				—
Članak 11.				Članak 43.
Članak 12. stavak 1.				Članak 44. stavak 1.
Članak 12. stavak 2.				—
Članak 12. stavak 3.				Članak 61. stavak 2.
Članak 12. stavak 4.				—
Članak 12. stavak 5.				Članak 44. stavak 2.
Članak 13.				Članak 17.
Članak 13.a stavci 1., 2. i 3.				Članak 40. stavci 1., 2. i 3.
Članak 13.a stavak 4.				—
—				Članak 40. stavak 5.
—	—	—	—	Članak 40. stavak 4.
Članak 13.b stavci 1., 2. i 3.				Članak 41. stavci 1., 2. i 3.
—	—	—	—	Članak 41. stavak 4.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 13.b stavak 4.				Članak 41. stavak 7.
—	—	—	—	Članak 41. stavak 5.
—	—	—	—	Članak 41. stavak 6.
Članak 14.				Članak 63.
Članak 15. stavci 1., 2., 3.				Članak 64. stavci 1., 2., 3.
Članak 15. stavak 4.	—	—	—	—
—	—	—	—	Članak 66.
Članak 16.				Članak 67.
Članak 17.				Članak 39.
Članak 18.				—
Članak 19.				Članak 38.
Članak 20.				Članak 26.
Članak 21. stavak 1.				Članak 27. stavak 1.
Članak 21. stavak 2. prvi i drugi podstavak				Članak 27. stavak 2.
Članak 21. stavak 2. treći podstavak				Članak 27. stavak 3.
Članak 21. stavak 2. četvrti i peti podstavak				Članak 27. stavak 4.
—				Članak 27. stavak 5.
Članak 21. stavak 3.				—
Članak 21. stavak 4.				Članak 27. stavak 6.
Članak 21.a				Članak 29.
Članak 22. stavak 1.				Članak 118. stavak 1.
Članak 22. stavak 2.				Članak 118. stavak 3.
Članak 22. stavak 3.				Članak 118. stavak 4.
—	—	—	—	Članak 11. stavak 2.
—	—	—	—	Članak 118. stavak 5.
—	—	—	—	Članak 117.
Članak 23.				Članak 119.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 24.				Članak 120. stavci 1. i 2.
Članak 25.				Članak 122. stavak 1.
Članak 26.				Članak 125.
Članak 28.				Članak 124.
Članak 29.				Članak 127.
Članak 30.				Članak 128.
Prilog II.				—
	Članak 1.			Članak 1. stavak 1.
	Članak 2. stavak 1.			—
	Članak 2. stavak 2.			Članak 2. točka 22.
—	—	—	—	Članak 2. točka 23.
—	—	—	—	Članak 2. točka 24.
—	—	—	—	Članak 2. točka 25.
—	—	—	—	Članak 2. točka 26.
	Članak 3. stavak 1.			Članak 12. stavak 1.
	Članak 3. stavak 2. prva rečenica			Članak 12. stavak 2.
	Članak 3. stavak 2. druga, treća i četvrta rečenica			Članak 12. stavak 3.
	Članak 3. stavak 3.			Članak 12. stavak 4.
—	—	—	—	
	Članak 4.			Članak 15.
	Članak 5. stavak 1.			Članak 46. stavak 1.
—	—	—	—	Članak 46. stavci 2. i 3.
	Članak 5. stavak 2. prvi podstavak			Članak 48. stavak 1.
	Članak 5. stavak 2. drugi podstavak, prva rečenica			Članak 48. stavak 2.
	Članak 5. stavak 2. treći podstavak			Članak 48. stavak 5.
	Članak 5. stavak 2. drugi podstavak druga rečenica			Članak 48. stavak 3.
—	—	—	—	Članak 48. stavak 4.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
	Članak 5. stavak 3.			Članak 48. stavak 6.
	Članak 5. stavci 4. i 5.			Članak 93. stavci 4. i 5.
	Članak 5. stavak 6.			Članak 52.
—	—	—	—	Članak 93.
	Članak 6. stavci 1., 2., 3. i 4.			Članak 13.
—	—	—	—	Članak 47.
	Članak 7.			—
	—			Članak 55.
	Članak 8.			Članak 36.
	Članak 9.			Članak 14.
	Članak 10.			Članak 30.
—	—	—	—	
	Članak 11.			Članak 21.
	Članak 12.			Članak 16.
	Članak 13.			Članak 42.
—	—	—	—	Članak 94.
	Članak 14. stavak 1.			Članak 18.
	Članak 14. stavak 2.			Članak 19.
	Članak 15.			Članak 120. stavci 3. i 4.
	Članak 16.			—
	Članak 17.			—
	Članak 18.			—
	Članak 19.			—
	Članak 20.			—
	Prilog			Prilog I.
		Članak 1. stavci 1. i 2.		Članak 1. stavci 2. i 3.
		Članak 2. točka (a)		Članak 2. točka 27.
		Članak 2. točka (b)		Članak 2. točka 28.
		Članak 2. točka (c)		Članak 2. točka 29.
		Članak 2. točka (d)		—
		Članak 2. točka (e)		Članak 2. stavak 30.
		Članak 3.		Članak 59.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
		Članak 4.		Članak 60.
		Članak 5.		Članak 61.
		Članak 6.		Članak 62.
				—
		Članak 8.		Članak 68.
		Članak 9.		Članak 69.
		Članak 10.		Članak 70.
		Članak 11.		Članak 71.
—	—	—	—	Članak 72.
		Članak 12.		Članak 73.
		Članak 13.		Članak 74.
—	—	—	—	Članak 75.
—	—	—	—	Članak 76.
		Članak 13.a		Članak 77.
		Članak 13.b		Članak 78.
—	—	—	—	Članak 80.
—	—	—	—	Članak 81.
		Članak 14.		—
		Članak 15.		Članak 120. stavak 5.
		Članak 16. stavak 1.		—
		Članak 16. stavak 2.		Članak 121. stavak 4.
		Članak 17.		—
		Članak 18.		—
		Članak 19.		—
		Članak 20.		—
		Prilog I.		Prilog II.
		Prilog II.		—
—	—	—	—	Prilog III.
			Članak 1.	Članak 1. stavci 4. i 5.
			Članak 2. točka (a)	—
			Članak 2. točka (c)	Članak 2. točka 32.
			Članak 2. točka (d)	Članak 2. točka 33.
			Članak 2. točka (f)	Članak 2. točka 34.
—	—	—	—	Članak 2. točka 35.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
—	—	—	—	Članak 2. točka 37.
—	—	—	—	Članak 2. točka 38.
—	—	—	—	Članak 2. točka 39.
—	—	—	—	Članak 84.
—	—	—	—	Članak 85.
			Članak 3.	Članak 86. stavci 1. i 2.
			Članak 4.	—
			Članak 5.	—
			Članak 6.	—
			Članak 7.	—
			Članak 8. stavak 1.	Članak 86. stavak 3.
			Članak 8. stavak 2.	Članak 86. stavak 4.
			Članak 8. stavak 3.	Članak 86. stavak 5.
			Članak 9.	—
—	—	—	—	Članak 87.
			Članak 10.	Članak 88.
			Članak 11.	—
			Članak 12.	Članak 89.
			Članak 13.	Članak 90.
			Članak 14.	Članak 91.
			Članak 15.	Članak 122. stavci 2. i 3.
			Članak 17.	—
—	—	—	—	Članak 99.
—	—	—	—	Članak 101.
			Članak 20. stavak 1.	Članak 102.
			Članak 20. stavak 2.	Članak 105. stavak 3.
			Članak 21.	Članak 103.
			Članak 22.	Članak 104.
			Članak 23.	Članak 108.
			Članak 23.a	Članak 111.
			Članak 24.	Članak 113.

▼B

Direktiva 2002/21/EZ	Direktiva 2002/20/EZ	Direktiva 2002/19/EZ	Direktiva 2002/22/EZ	Ova Direktiva
			Članak 25.	Članak 112.
			Članak 26.	Članak 109.
			Članak 27.	—
			Članak 27.a	Članak 96.
			Članak 28.	Članak 97.
			Članak 29.	Članak 115.
			Članak 30. stavak 1.	Članak 106. stavak 2.
			Članak 30. stavak 2.	Članak 106. stavak 4.
			Članak 30. stavak 3.	Članak 106. stavak 4.
			Članak 30. stavak 4.	Članak 106. stavak 5.
			Članak 30. stavak 5.	Članak 105. stavak 1.
			Članak 31.	Članak 114.
			Članak 32.	Članak 92.
			Članak 33.	Članak 24.
			Članak 34.	Članak 25.
			Članak 35.	Članak 116.
			Članak 36.	Članak 121.
			Članak 37.	—
			Članak 38.	—
			Članak 39.	—
			Članak 40.	—
			Prilog I.	Prilog V.
			Prilog II.	Prilog VII.
			Prilog III.	Prilog IX.
			Prilog IV.	Prilog VI.
			Prilog V.	—
			Prilog VI.	Prilog X.
				Prilog IV.